

T.C.
YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ İTİRAZI

Sinem TOP

Danışman

Prof. Dr. Mustafa Ruhan Erdem

İzmir, 2015

T.C. YAŞAR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZLİ YÜKSEK LİSANS TEZ JÜRİ SINAV

TUTANAĞI

ÖĞRENCİNİN

Adı, Soyadı

: SİNEM TOP

Öğrenci No

: 12300001406

Anabilim Dalı

: Kamu Hukuku

Programı

: Tezli Yüksek Lisans

Tez Sınav Tarihi

: 05/05/2015 Sınav Saati : 16:00

Tezin Başlığı: ...

Yarıptay Cumhuriyet Başsavcılığının Hakkında

...

Adayın kişisel çalışmasına dayanan tezini 30 dakikalık süre içinde savunmasından sonra jüri üyelerince gerek çalışma konusu gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna (S)

1. EKSİK sayılması gerektiğine (I) ile karar verilmiştir.

BAŞARISIZ sayılmasına (F)

2. Jüri toplanamadığı için sınav yapılamamıştır.

3. Öğrenci sınava gelmemiştir.

OY BİRLİĞİ

OY ÇOKLUĞU

Başarılı (S)

Eksik (I)

Başarısız (F)

Üye:

İmza:

M. A. Karadem

Başarılı (S)

Eksik (I)

Başarısız (F)

Üye:

İmza:

Prof. Dr. A. Hanıroğlu

Başarılı (S)

Eksik (I)

Başarısız (F)

Üye:

İmza:

Doç. Dr. Burcu Dönmez

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının İtirazı” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2015

SİNEM TOP
İmza

ÖZET
Yüksek Lisans
YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISININ İTİRAZI
Sinem TOP

Yaşar Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Kamu Hukuku Yüksek Lisans Programı

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı, son yıllarda Yargıtay istatistiklerine de bakıldığında olağanüstü kanun yolları arasında önemini korumakta, yıllar içinde Yargıtay daireleri tarafından verilen hatalı kararların bu kanun yoluna başvuruların da katkısıyla (itirazın kabulüne dair kararların sayısına bakılarak) azaldığı görülmektedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı olağanüstü kanun yolu, çok ciddi hukuka aykırılıklara karşı istisnai olarak kullanılmasına rağmen Türk ceza hukuku uygulaması açısından son derece kritik konularda önemli içtihatlar imza atılmasına hizmet etmektedir. Yargıtay incelemelerinde dosya yükünün ciddi anlamda ağır olması sebebiyle bazı önemli detaylar ne yazık ki gözden kaçabilmektedir. Bu durumda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından dosyanın yerel mahkemeye gönderilmesinden önce yapılan son incelemelerde tespit edilen ciddi bir hukuki hata yapıldığından endişe duyulduğunda bu yola başvurulmaktadır. Nihayetinde kesinleşecek olan ya da daha önce kesinleşen hüküm açısından Yargıtay nezdinde son denetimin yapılmasına olanak veren bu kanun yolunun tam ve doğru şekilde anlaşılması açısından hazırlanan bu çalışmada literatür araştırmasına ek olarak Yargıtay kararları ve uygulamaya dair istatistiklerden yararlanılmış, daha önce değinilmeyen ama uygulamada karşılaşılabilecek muhtemel sorunlara ilişkin görüşlere değinilerek, bu kanun yolunun doğru şekilde kullanılması için iyi anlaşılması ve uygulamaya ışık tutması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, İtiraz, Kanun Yolu, Cumhuriyet Başsavcısının İtirazı

ABSTRACT

Master Thesis

THE OPPOSITION OF THE CHIEF PUBLIC PROSECUTOR AT THE SUPREME COURT **Sinem TOP**

Yaşar University
Institute of Social Sciences
Master of Public Law

The opposition of The Chief Public Prosecutor at The Supreme Court preserves its importance among the extraordinary legal remedies when the statistics of the Supreme Court are examined in recent years, it is seen that the erroneous decisions made by the Supreme Court chambers have been decreased within years with contributions from the applications to such legal remedy (according to the number of decisions concerning the acceptance of opposition). Even though the extraordinary legal remedy of Chief Public Prosecutor at The Supreme Court is exceptionally used against very serious violations of the law, it shall service to be resolved significant case law in the extremely critical issues with regard to the Turkish criminal law practice. Unfortunately, certain important details in serious investigation could be overlooked due to the heavy caseload of the Supreme Court. In this case, if it is concerned about a serious legal mistake which is detected in the last examination by The Chief Public Prosecutor at The Supreme Court which is made before the case is sent to the local court. Ultimately, it is benefitted from Supreme Court decisions and statistics regarding the practice alongside the search of literature in this study prepared in order that such legal remedy which enables to be conducted final review before the Supreme Court can be fully and accurately realized and with regard to the judgment to be finalized or have finalized and it is aimed that such legal remedy is well understood in order to be properly used and is shed light onto the practice by addressing the opinions which have not mentioned before and is related to problems to be prospectively faced in practice.

Keywords: Chief Public Prosecutor at The Supreme Court, Opposition, Legal Remedies, Opposition of the Public Prosecutor

İÇİNDEKİLER

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ İTİRAZI

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM : KANUN YOLLARI İÇİNDE YARGITAY C. BAŞSAVCILIĞI İTİRAZININ YERİ

1. GENEL OLARAK KANUN YOLLARI	3
1.1.Tanım.....	3
1.2. İşlevi	4
1.3.Çeşitleri.....	4
1.3.1. Olağan Kanun Yolları.....	5
1.3.1.1. İtiraz	5
1.3.1.2. İstinaf	7
1.3.1.3.Temyiz	10
1.3.2. Olağanüstü Kanun Yolları	14
1.3.2.1. Yargılamanın Yenilenmesi	15
1.3.2.2 Kanun Yararına Bozma.....	19
1.3.2.3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının İtirazı	22
2. YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ İTİRAZI	
2.1. Tanım	23
2.2.Diğer Kanun Yollarından Farkı.....	26
2.3.İşlevi	30
2.4.Leh ve Aleyhindeki Görüşler	31
2.4.1. Lehindeki Görüşler.....	31
2.4.2. Aleyhteki Görüşler	32
2.4.3. Görüşümüz	33
2.5. Karşılaştırmalı Hukukta Durum	35
2.5.1.Hollanda.....	35
2.5.2. Fransa.....	36
2.5.3. Almanya	36

II. BÖLÜM : OLAĞANÜSTÜ İTİRAZ MUHAKEMESİ

1. BAŞVURU HAKKINA SAHİP OLANLAR	39
1.1. Genel Olarak	39
1.1.1.Cumhuriyet Savcısı	40
1.1.2.Sanık veya Sanığın Yasal Temsilcisi	40

1.1.3. Müdafii.....	42
1.1.4. Katılan, Müşteki, Vekil	43
1.2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazında	44
2. BAŞVURU SÜRESİ.....	46
2.1.Genel Olarak	46
2.2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazında	46
3. BAŞVURUDA YANILMA	48
3.1.Genel Olarak	48
3.2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazında.....	49
4. BAŞVURUDAN VAZGEÇME VE BAŞVURUNUN GERİ ALINMASI	50
4.1.Genel Olarak	50
4.2.Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazında.....	53
5. ALEYHE AĞIRLAŞTIRMA YASAĞI	56
6. BAŞVURUNUN KONUSU: YARGITAY DAİRESİ KARARI	58
6.1. Onama Kararı	58
6.2.Düzelterek Onama Kararı.....	59
6.3.Bozma Kararı	60
6.4.Kısmen Bozma Kısmen Onama Kararı	61
6.5.Düşme Kararı	62
6.6. Red Kararı	62
6.7.Başvuruya Konu Edilemeyen Kararlar	63
7. BAŞVURU NEDENLERİ.....	64
7.1. Yasal Düzenlemeler Işığında	64
7.2.Uygulama	66
8. YAPILACAK İŞLEMLER	68
8.1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Tarafından Yapılacak İşlemler	68
8.1.1. İtiraz Yetkisinin Kullanılması	68
8.1.2. İtirazın Geri Alınması.....	70
8.2. Yargıtay Ceza Dairesi Tarafından Yapılacak İşlemler.....	70
8.3. Yargıtay Ceza Genel Kurulu Tarafından Yapılacak İşlemler	71

III. BÖLÜM : BAŞVURUNUN ETKİLERİ VE BAŞVURU SONUCU VERİLECEK KARARLAR

1. BAŞVURUNUN ETKİLERİ	73
1.1. Yayılma Etkisi	73
1.2. Durdurma Etkisi	74
1.3. Aktarma Etkisi.....	76
2. BAŞVURU SONUCU VERİLECEK KARARLAR	78
SONUÇ	81
KAYNAKÇA	84

KISALTMALAR

ABD : Ankara Barosu Dergisi

AD : Adalet Dergisi

AÜHFD : Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

Bkz : Bakınız

CD : Ceza Dairesi

CGK : Yargıtay Ceza Genel Kurulu

CGTİHK : Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun

CHD : Ceza Hukuku Dergisi

CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu

CMUK : Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu

E : Esas

İBK : İçtihadı Birleştirme Kararı

İÜHFD : İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

K : Karar

mad : Madde

NİHA : Hollanda Yüksek Öğretim Enstitüsü Ankara

Sa : Sayı

s : Sayfa

TCK : Türk Ceza Kanunu

vd : ve devamı

Y : Yargıtay

YBGK: Yargıtay Büyük Genel Kurulu

YD : Yargıtay Dergisi

YİY : Yargıtay İç Yönetmeliği

YK : Yargıtay Kanunu

GİRİŞ

Ceza yargılamasında amaç, genel bir anlatımla maddi gerçeğin aydınlatılması ve adil bir yargılama sonucunda suçluların cezalandırılmasıdır. Bir ceza muhakemesi neticesinde verilen hüküm sonrasında hükmün denetlenmesi, verilen kararların başka merciler tarafından da gözden geçirilmesi ihtiyacı adaletin sağlanması için toplumsal bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Toplumun ihtiyacı olan gerçek adaletin temini için verilen kararların denetimi, *tetkikat* amacıyla “kanun yolları” (taarruz yolları, hukuki çareler) düzenlenmiştir.¹ Ancak ceza yargılamasının bir nihayeti olması, hızlı bir şekilde sonuçlandırılması da adil yargılanma hakkının bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır.² Bu nedenle bir karara karşı sayısız kanun yoluna başvuru hakkı tanımak, hakkında yargılama yapılan kişilerin hayatı boyunca muhakeme tehdidi altında bulunması, suçtan doğrudan zarar gören ile her suçun mağduru olan toplumun adalet inancı ve ihtiyacını sarsar. Bu hassas dengenin korunması gerektiren durum karşısında “kesin hüküm” kavramı benimsenmiş; kesin hükümle, toplum nezdinde hukuk güvenliği teminatı oluşturularak belirli bir inceleme ve denetleme süreci sonrasında verilen karara saygı duyulması ve benimsenen kararın gereğinin yapılması kabul edilmiştir. Kesin hüküm, yargılama makamı önünde taraflar arasındaki uyuşmazlığı kesip atan bir yargıdır.³ Ancak kesin hüküm ile birlikte de toplum vicdanını kanatan karar uygulamalarının ortaya çıkabileceği ihtimaline binaen ceza muhakemesi sistemlerinde başvurusu belirli şartlara bağlanan olağanüstü denetim mekanizmalarına da yer verilmiştir.⁴

Çalışmanın birinci bölümünde genel olarak ceza muhakemesindeki kanun yolları hakkında bilgi vererek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazına yoğunlaşacağız. Çalışmada öncelikle bu kanun yolunun tanımı, tarihi boyutu, yasal düzenlemelerdeki konumu (olağan-olağanüstü kanun yolu olduğu yönündeki görüşleri) ve karşılaştırmalı hukuktaki durumunu değerlendireceğiz.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise itiraz muhakemesinin şartlarını, bu şartların sağlanıp sağlanmadığı konusunda tereddüt oluşturan özel haller, itirazın geri alınması durumu, itiraz

¹ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 637. **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 318. **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1371. **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 5

² **Binici**, AD 2006, s. 169.

³ **Yurtcan**, Ceza Yargılamasında Kesin Hüküm, s. 5 vd.

⁴ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1375.

başvurusu sonrasında bu kanun yolunda aktif görev alan Yargıtay nezdindeki iddia ve yargılama makamlarınca yapılması gereken işlemler hakkında bilgi vereceğiz.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise itiraz incelemesi sonrasında verilecek kararlar ile bu kararların etkilerini, kararın infazı sürecine yansımalarını tartışacağız.

I. BÖLÜM
KANUN YOLLARI İÇİNDE
YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI İTİRAZININ YERİ

1. GENEL OLARAK KANUN YOLLARI

1.1.Tanımı

Yargılama makamı olarak belirlenen mahkemelerin temelinde insan faktörünün bulunması sebebiyle, hataya düşülmesi ihtimalinin hiçbir zaman gözden kaçırılmaması gerekmektedir.⁵ Karar bir kez verildikten sonra ilk derece mahkemesinin, yanlış olduğunu sonradan fark etse bile, kararı üzerinde değişiklik yapma hakkı olmadığından karardaki maddi ya da hukuki hataların ortadan kaldırılması ancak *denetim muhakemesi* yollarına başvurmakla mümkün olmaktadır.⁶ Kanun yolu deyiminden anlaşılması gereken, bir hükmün, bunu veren yargılama makamından farklı ve kural olarak daha yüksek mahkeme niteliğindeki bir makam tarafından denetlenmesidir.⁷ Ancak kanun yolları, bundan daha fazlasına hizmet eder. Kanun yollarının sistemi ülkelere göre farklılık gösterse de kanun yollarının hukuk sistemlerine girişi, bir başka deyişle geçmişi, Roma dönemine kadar uzanmaktadır.⁸ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek 7 No.lu Protokol madde 2 gereğince genel adil yargılanma hakkı düzenlemesine ek olarak sanığın, hakkında verilen hükmün yüksek mahkeme tarafından yeniden gözden geçirilmesini isteme hakkı bulunduğu kabul edilmektedir.⁹ Kanun yollarına başvuru imkanının tanınması ve düzenlenmesi, uluslar arası sözleşmelerin ortaya koyduğu gereklilik yanında hukuk devleti ilkesinin benimsenmesi sebebiyle ortaya çıkan bir zorunluluktur.¹⁰

⁵ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 1. **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd., Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 637. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 375. **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 729. **Arslan**, CHD Aralık 2007 s. 107.

⁶ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1369. **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s.527. **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 637 vd.

⁷ **Donay**, Ceza Yargılama Hukuku, s. 339. **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 5.

⁸ **İnan**, Öğreti-İçtihat Ceza Yargılamasında Yasayolları, s. 26 vd.

⁹ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 754. **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 638.

¹⁰ **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 729.

1.2. İşlevi

Kanun yollarına başvurulmasının amacı hataen verilen, gerçeğe ya da hukuka uygun olmayan kararlar nedeniyle başta yargılamanın tarafı olmak üzere toplumun zarar görmesinin önüne geçilmeye çalışılmasıdır.¹¹ Ancak kanun yolları denetiminin getirilmesi amaçları arasında adil yargılamanın tesisi, hukukun kararların denetimi ve içtihatlar yoluyla gelişmesi, yargılama tarafı olan herkesin haklarının korunarak maddi gerçekle örtüşen, hukuka uygun bir karar verildiğinden emin olunmak istenmesi de bulunmaktadır.¹² Bu nedendir ki kanun yoluna başvuruda temel şart olarak kanun yoluna başvuruda bulunan kimsenin menfaatinin zarar görüp görmediği, *hukuksal yararının* ihlal edilip edilmediği değerlendirilmektedir.¹³ Bu konuda farklı bir konumu bulunan yargılama sujesi, Cumhuriyet Savcısıdır. Cumhuriyet Savcıları kararların kanun yolları denetiminden geçmesi için sanık lehine ya da aleyhine başvuruda bulunabilirler. (CMK mad. 260, 265) Çünkü Cumhuriyet Savcılarının başvuruları, kanun yollarının temel işlevlerinden her açıdan faydalanılmasını sağlamaktadır. Başvuru halinde ve istisnai hallerde başvuru olmadan da, verilen hükmün denetlenmesi, kanun yollarının hizmet ettiği topluma sağladığı yüksek menfaat sebebiyledir.¹⁴

Kanun yolları düzenlemesinin sağladığı menfaat nedeniyle kanun yolu başvurularının geri alınması ya da başvuruda yanılma gibi hallerde kanun yollarına has, bazı özel düzenlemeler getirilmiştir. Bu özel düzenlemelere örnek olarak Cumhuriyet Savcılarının sanık lehine yapmış olduğu başvurudan sanığın rızası olmadan vazgeçememesi (CMK mad. 266/1), kanun yoluna başvuru merciinde yanılma durumunda başvurunun korunması ve başvurunun yetkili ve görevli mercie iletilmesi (CMK mad. 264) verilebilir.

1.3.Çeşitleri

Mülga 1412 sayılı CMUK yürürlüğü döneminde kanun yollarının açık bir tasnifi yapılmamışken 5271 sayılı CMK içeriğinde oluşturulan sistematik ile birlikte öğretinin de geliştirdiği görüşler dikkate alındığında kanun yollarının temel olarak sınıflandırması ikili bir ayrımla olağan ve olağanüstü kanun yolları olarak yapılmıştır.¹⁵ CMK düzenlemesindeki sistematik dikkate alındığında olağan kanun yollarının itiraz, istinaf, temyiz; olağanüstü

¹¹ **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 730.

¹² **Talas**, İÜHF 2012, s. 153.

¹³ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 640. **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 730.

¹⁴ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 375.

¹⁵ **Keskin**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Temyiz Nedeni Olarak Hukuka Aykırılık, s.9 vd. **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 753. **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 741.

kanun yollarının ise yargılamanın yenilenmesi, kanun yararına bozma, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi olduğu söylenmelidir. Ancak kanun yolları ayrımı yalnızca kanun sistematığına göre değil, aynı zamanda kanun yolu başvurusuna konu olan kararın kesinleşmiş bir karar olup olmadığı veya yapılacak denetimin niteliğine göre de yapılmaktadır. Genel olarak kesinleşmemiş kararlara karşı kullanılan kanun yollarının olağan, kesinleşmiş kararlara karşı başvuru kanun yollarının ise olağanüstü olduğu kabul edilmektedir.¹⁶ Bu ayrım kanun yollarının maddi(fiili) ya da hukuki hata denetimi yapmalarına göre de sınıflandırılabilirliklerini belirtmek gerekir.¹⁷

1.3.1. Olağan Kanun Yolları

1.3.1.1. İtiraz

Hakim kararları ile yasal düzenlemelerde belirtilen özel hallerde mahkeme kararlarına karşı başvuru kanun yolu, kural olarak kararın infazını ertelemeden, kararın hem hukuksal hem maddi yönden denetimini içerir.¹⁸ Hakim kararları (Sulh Ceza hakimlikleri tarafından verilen kararlar başta olmak üzere, naip hakim kararları, istinabe olunan hakim kararları, mahkeme başkanı sıfatıyla verilen kararlar) ile kanunda düzenlenen özel hallerde mahkeme kararlarına¹⁹ karşı da itiraz kanun yoluna başvurulması mümkündür.²⁰ (CMK mad. 267)

İtiraz kanun yolu, uyuşmazlığı çözümleyen son kararları hazırlayan bir kanun yolu olup, son kararların isabeti ve hukuka uygunluğunun hakimler ya da mahkeme tarafından verilen ara kararlar üzerinde yükseldiği düşünüldüğünde ara kararlar ile hükmün doğrudan ilişkili olduğu daha net bir şekilde anlaşılmaktadır.²¹ Bu yönüyle de itiraz kanun yolu nihayete giden yolda ilk ve son derece önemli bir kanun yoludur.

¹⁶ **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 743.

¹⁷ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 376. **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 665.

¹⁸ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 410. **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s.535. **Özen**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz Kanun Yolu, s. 35. **Aydın**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi Sa.65 2006, s. 64.

¹⁹İtiraz edilmesi mümkün mahkeme kararlarından bazıları : (Yetkisizlik kararı (CMK mad. 18/3), görevsizlik kararı (CMK mad. 5/2), tutuklama ya da tutukluğun devamına ilişkin karar (CMK mad. 101/5, 104/2), elkonulan eşyanın iadesi talebinin reddi kararı (CMK mad. 131/1), gözlem altına alma kararı (CMK mad. 74/4), temyiz isteminin reddi (CMK mad. 296/2), yargılamanın yenilenmesi talebinin kabulüne ya da reddine dair verilen karar (CMK mad. 319) **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 536.

²⁰ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 411 vd. **Aydın**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi Sa.65 2006, s. 65 vd. **Binici**, AD 2006, s. 171.

²¹ **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 534.

İtiraz kanun yolu tefhim veya tebliğden itibaren yedi gün içinde kararı veren mercie verilecek bir dilekçe veya zabıt katibi tarafından tutanağa geçirilen beyanda bulunma suretiyle yapılır. Tutuklular için özel düzenleme getirilmiş, kanun yollarına başvurmaları kolaylaştırılmıştır. (CMK mad. 263) İtiraz edilen kararı veren hakim ya da mahkeme tarafından, yapılan itiraz dikkate alınarak, itiraz noktaları kapsamında karar gözden geçirilir²²; eğer itiraz yerinde görülür ise karar düzeltilebilir, itiraz yerinde görülmez ise en çok üç gün içinde dosya itirazı incelemeye yetkili mercie gönderilir. (CMK mad. 268/2) İtirazı incelemeye yetkili merciler CMK madde 268/3'te gösterilmiştir. İtiraz eden açısından itiraz başvurusu, öncelikle kararı veren mercie yapılacağından başvuru mercii karmaşası yaşanmamaktadır. Ancak itiraz incelemesinin hukuka uygun şekilde ve yasal çerçevede görevli ve yetkili mercii tarafından yapılması son derece önemlidir.

İtirazın infazı durdurma etkisi yoktur.²³ Ancak kararına itiraz edilen mercii res'sen ya da talep üzerine kararın yerine getirilmesini geri bırakabilir. (CMK mad. 269) İtiraz incelemeleri dosya üzerinden ve duruşmasız şekilde yapılır.²⁴ Ancak gerekli görülmesi halinde Cumhuriyet Savcısı ve sonra müdafii ya da vekil dinlenebilir. (CMK mad. 271/1)

İtiraz incelemesini itiraz olunan kararı veren makamın yapması durumunda üç gün içinde eski kararını ortadan kaldırması veya dosyayı itirazı inceleyecek mercie göndermesi gerekmektedir.²⁵ İtiraz mercii tarafından itiraz en kısa sürede karara bağlanır ve verilen kararlar kesindir.²⁶ (CMK mad. 271/3-4) Burada belirsiz bir zamandan bahsedilmiş ancak madde gerekçesinde kararın inceleme, araştırma ve değerlendirme için gerekli makul süre gözetilerek, olanak bulunan en kısa zamanda verilmesinin amaçlandığı ortaya konmuştur. Bu düzenlemenin temelinde de itiraz kanun yolunun hızlı verilmesi gereken kararların yine hızlı şekilde denetlenmesi amacının yattığı anlaşılmaktadır.

²² **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 334. **Özen**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz Kanun Yolu, s. 134-136.

²³ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 669. **Özen**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz Kanun Yolu, s. 142. İstisnai olarak, CMK madde 74 kapsamında verilen gözlem altına alınma kararlarına karşı yapılan itiraz, kararın uygulanmasını durdurma etkisine sahiptir. İtiraz halinde itiraz denetimi sonuçlanana kadar kişi gözlem altına alınmaz.

²⁴ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 670.

²⁵ **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 539. **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1403. **Özen**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz Kanun Yolu, s. 148.

²⁶ **Aydın**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi Sa.65 2006, s. 71. **Binici**, AD 2006, s. 173.

1.3.1.2. İstinaf

İlk derece mahkemelerinde yapılan yargılamalar sonucunda verilen kararlara karşı, maddi ve hukuki denetimin ard arda yapılabilirdiği olağan bir kanun yolu olan istinafta, maddi denetim açısından yargılamadaki ispat ve yeniden değerlendirme süreci devam etmekte, bu sürecin ardında ise hukuki denetimin yapılmaktadır.²⁷ Yargıtay'ın somut olayla ya da maddi meselelerle uğraşmayıp, içtihat oluşturma konusunda önderlik görevini sürdürmesi için düzenlenen istinaf kanun yolunda ilk derece mahkemesi tarafından verilen hükmün denetlenmesi öncesinde istinaf kanun yoluna özgü bir yargılamayla varsa yeni delillerle yeni bir hüküm oluşturulması mümkündür.²⁸ İstinaf kanun yolunda, yapılan ikinci derece yargılaması, ilk derece yargılamasında olduğu gibi maddi gerçeğe ulaşma amacıyla yürütüldüğünden bu yönüyle diğer olağan kanun yollarından ayrılmakta²⁹, denetim sorumluluğu ağır basan diğer olağan kanun yollarından farklılaşmaktadır. İstinaf kanun yolu, temyiz kanun yolundan inceleme yönüyle daha geniş, kararın etkinlik alanı yönünden ise daha dardır.³⁰

Kural olarak istinaf kanun yolu incelemesi için istem gerekli ise de ceza muhakemesi sistemimizde bazı istisnai hallerde re'sen istinaf incelemesi öngörülmektedir. (CMK mad. 272/1) 5271 sayılı kanunla bu düzenleme temyizden istinafa nakledilmiştir.³¹ Her ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması mümkün değildir. Bu konuda kanun koyucu bazı kararlar için istinaf yasağı uygulamaktadır.³² (CMK mad. 272/3) İlk derece mahkemesi tarafından verilen kararlarda güvenlik tedbirine hükmedilmesi halinde bu kararın istinaf incelemesine konu olması kural olarak mümkündür. Hatta Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından verilen bir kararda, kararın ilk bakışta istinaf yasağına tabi olduğu görülse dahi içeriğinde güvenlik tedbirine hükmedilmesi söz konusu ise kararın bu yönüyle istinaf kanun yolunda incelenebileceği ortaya konmuştur.³³

²⁷ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 19. **Çınar**, Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, s. 56. **Sarıgül**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, s. 129 vd.

²⁸ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1414. **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s.20.

²⁹ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 21 vd. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 414 vd

³⁰ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 21. **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 540.

³¹ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1405. **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 83.

³² **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 55 vd. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 415. **Sarıgül**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, s. 12.

³³ CGK, 2005/10-140 E. 2005/143 K. Sayılı 22.11.2005 tarihli karar.

İstinaf kanun yoluna başvuru süresi, tüm olağan kanun yollarında olduğu gibi hükmün tefhim ya da tebliğinden itibaren yedi gündür. (CMK mad. 273) İstinaf kanun yoluna başvuru yapılırken Cumhuriyet Savcısı dışındaki diğer başvuru hakkına sahip olan kimselerin başvuru nedenlerini bildirmemeleri istinaf incelemesi yapılmasına engel değildir. (CMK mad. 273/4) Ancak Cumhuriyet Savcısının istinaf başvurusunda karara karşı neden istinaf yoluna başvurduğuna ilişkin gerekçelerini belirtmemesi halinde istinaf başvurusu reddedilir.³⁴ (CMK mad. 273/5) Ancak sanığın, katılanın, katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş olanların yaptıkları istinaf başvurusunda, başvuru nedenlerinin gösterilmemesi inceleme yapılmasına engel değildir.³⁵ (CMK mad. 273/4)

İstinaf kanun yoluna başvurulması hükmün kesinleşmesini dolayısıyla infazını engeller. (CMK mad. 275) Ancak istinaf kanun yoluna başvuru şartlarının sağlanmamış olması sebebiyle ilk derece mahkemesi tarafından istinaf başvurusunun reddi durumunda bu karara karşı istinaf mahkemesinden bir karar vermesinin istenirse, başvuru hükmün infazını engellemez.³⁶

Bölge Adliye Mahkemesi Savcısı tarafından dosya ve tebligatların ön kontrolü sağlandıktan ve sunulması gereken belge ve delillerin düzenlenmesinin ardından son aşamada tebliğname hazırlanarak dosya Bölge Adliye Mahkemesi ilgili ceza dairesine gönderilir. (CMK mad. 278)³⁷ Bunun sonrasında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından dosya üzerinde bir ön inceleme yapılır. (CMK mad. 279) Bölge Adliye Mahkemesi tarafından dosyanın incelenmesi sonrasında üç farklı karar verilmesi mümkündür. İstinaf başvurusunun yerinde olması ve yetkili mahkemede olduğunun tespitinden sonra dosyanın esası görüşülür. Bölge Adliye Mahkemesi tetkik ettiği yargılamanın usule ve esasa ilişkin hiçbir hukuka aykırılık içermediğini tespit ettiğinde başvurunun esastan reddine, ilk derece mahkemesi kararında

³⁴ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s.60. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 416. **Çınar**, Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, s. 94. **Sarıgül**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, s. 134 vd.

³⁵ **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 543.

³⁶ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 119-120. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 417.

³⁷ Tebliğnamelerin Bölge Adliye Mahkemelerinin resmi gazetede ilan edilecek göreve başlama tarihinden altı ay sonra başlamak üzere üç yıl süreyle yapılacak olan kanun yolu incelemelerinde, bölge adliye mahkemelerinde ve Yargıtay'da tebliğname düzenlenmesine ilişkin hükümlerin uygulanmayacağını düzenleyen 5320 sayılı yasanın geçici 4. Maddesi 18.06.2014 tarihinde kabul edilip 28.06.2014 tarihinde resmi gazetede yayınlanan 6545 sayılı yasanın 103. Maddesi ile iptal edilmiştir. Böylece tebliğnamelerin tebliği konusunda CMK mad. 278 'in yürürlüğünü engeller bir düzenleme kalmamıştır.

CMK’da kesin hukuka aykırılık hallerinde düzenlenen hallerden en az birinin varlığını tespit ettiğinde, hükmün bozulmasına ve dosyanın yeniden incelenmesi ve hüküm kurulması için ilk derece mahkemesine gönderilmesine³⁸, diğer hallerde ise (bu duruma örnek olarak ilk derece mahkemesi kararında bir hukuka aykırılık olmamasına karşın yeni delillerin değerlendirilmesi ve yargılama gereksinimi gösterilebilir) gerekli koşullar oluşturularak ilk derece mahkemesi kararının kaldırılarak davanın yeniden görülmesine ve duruşma hazırlığına başlanmasına karar verilir.³⁹ (CMK mad. 280) Duruşma sonucunda Bölge Adliye Mahkemesi tarafından istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilir ya da yapılan inceleme sonucunda gerekli görülmesi halinde yeniden bir hüküm kurulur.⁴⁰ Yeni bir hüküm kurulması halinde Bölge Adliye Mahkemesi tarafından da “*duruşmanın sona ermesi ve hüküm*” başlığı ile düzenlenen CMK mad. 223 uyarınca hüküm tesis edilecektir.⁴¹ İlk derece mahkemelerinde görülen ceza yargılamaları kamu davası niteliğinde olduğundan re’sen sürdürülür ve sanığın sorgusunun yapılmış olması durumunda yokluğunda da hakkında hüküm verilebilirken tutuksuz sanığın kendi başvurusu sonrasında Bölge Adliye Mahkemesi tarafından açılan davanın duruşmasına gelmemesi halinde ise davanın reddine karar verilir⁴²; ve bu durum sanığa gönderilen duruşma gününü bildirir tebligatta da açıklanır. (CMK mad. 281)

İstinaf ikinci derece yargılaması olsa da yen, delillerin ileri sürülüp, ortaya çıkan yeni olay ve olguların karar aşamasında değerlendirmeye alınması mümkündür.⁴³ Ancak CMK istinafta ilk derece yargılamasını yok sayıp en başından olayın ele alınması yerine, ilk derece mahkemesi tarafından yapılan yargılamanın gözden geçirilmesi ve tartışmalı olan konu ve delillerin yeniden ele alınması anlayışını benimsemiştir.⁴⁴ Bu nedenle duruşmalarda öncelikle görevli üye hakimin inceleme raporu, ilk derece mahkemesinin gerekçeli kararı, dosya

³⁸ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 133 vd. **Çınar**, Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, s. 142 vd. **Sarıgül**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, s. 148 vd. **Türkiye Cumhuriyetinde İstinaf Mahkemelerinin Kuruluşunun Desteklenmesi Projesi**, Ceza Muhakemesinde İstinaf El Kitabı, s. 146 vd.

³⁹ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 135 vd. **Çınar**, Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, s. 163 vd. **Sarıgül**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, s. 145 vd. **Türkiye Cumhuriyetinde İstinaf Mahkemelerinin Kuruluşunun Desteklenmesi Projesi**, Ceza Muhakemesinde İstinaf El Kitabı, s. 148 vd.

⁴⁰ 28.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6545 sayılı yasanın 77. Maddesi ile CMK’nın 280. Maddesine eklenen 2. Fıkra ile aslında öğretilde kabul edilen uygulama yasa maddesine de açık düzenleme ile eklenmiştir.

⁴¹ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 151. **Çınar**, Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, s. 176 vd.

⁴² **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 143 vd. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 419. **Çınar**, Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, s. 170.

⁴³ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 137.

⁴⁴ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 138. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 418.

kapsamındaki tüm bilgi ve belgeler okunur, dinlenmelerinde yarar görülen bilirkişi ve tanıklar çağrılır.(CMK mad. 282)

Aleyhe bozma yasağı olarak bilinen sanığın kanun yoluna başvurudan çekinmesini engellemeyi amaçlayan düzenlemenin bir benzerine istinaf kanun yolunda da yer verilerek geniş anlamda sanık haklarının korunması amaçlanmıştır.⁴⁵ Sanık lehine istinaf kanun yoluna başvurulması halinde yeni verilen hükümde, ilk derece mahkemesi hükmüyle verilen cezadan daha ağır ceza verilemeyeceği açıkça düzenlenmiştir(CMK mad. 283); böylece istinaf kanun yolunda *aleyhe ağırlaştırma yasağı* benimsenmiştir.

İstinaf kanun yolu başvurusu sonrasında verilen kararın türüne göre şartların sağlanması halinde olağan kanun yollarından itiraz ve temyiz kanun yollarına başvurulması mümkün, Bölge Adliye Mahkemesi kararlarına direnilmesi yasaktır.⁴⁶ İstinaf kanun yolunda ilk derece mahkemesi hükmünün bozulmasına ve dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi halinde verilecek yeni hüküm istinaf kanun yolunda değil temyiz kanun yolunda incelenir.⁴⁷ Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından verilen bozma kararı dışındaki hükümlerin kural olarak temyiz edilebileceği (CMK mad. 286/1); bazı istisnai kararların ise temyiz edilemeyeceği açıkça belirtilmiştir. (CMK mad.286/2)

1.3.1.3.Temyiz

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Bölge Adliye Mahkemelerinin çalışmaya başlamaması sebebiyle CMK sisteminde istinaf hükümleri ile bağlantılı olarak düzenlenen temyiz hükümleri de henüz uygulanamamaktadır. Temyiz kanun yolu, bakımından 1412 sayılı CMUK ile getirilen düzenlemeler uygulama alanı bulmaktadır.

Temyiz kanun yolu, CMK sisteminde istinaf kanun yolu sonrasında verilen bazı kararlar ile yine kanunda belirtilen sınırlı kararlara karşı başvurulabilen, üçüncü derece yargılaması kabul edilen, yalnızca hukuki denetim yapılabilen bir olağan kanun yoludur.⁴⁸ (CMK mad. 294/2) Ancak hukuki durum böyle olmasına karşın, fiiliyatta olaylara maddi

⁴⁵ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 102. **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 550. **Sarıgül**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, s. 160 vd. **Binici**, AD 2006, s. 177.

⁴⁶ **Ünver**, **Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 420. **Çınar**, Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, s. 156. **Sarıgül**, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, s. 163 vd. **Türkiye Cumhuriyetinde İstinaf Mahkemelerinin Kuruluşunun Desteklenmesi Projesi**, Ceza Muhakemesinde İstinaf El Kitabı, s. 178 vd.

⁴⁷ **Erdem**, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, s. 155.

⁴⁸ **Ünver**, **Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 420,424 vd.. **Binici**, AD 2006, s. 181.

değerlendirme yapılan kararlar da verilmektedir.⁴⁹ Temyiz incelemesinde, Yargıtay Başkanlığı görevli olup, Yargıtay tarafından yasal düzenlemeler uyarınca 1412 sayılı CMUK sisteminde yargılamanın gereği gibi yapılıp yapılmadığı, yargılama sürecinde hükme etki eden bir kanuna aykırılık olup olmadığı denetlenirken 5271 sayılı CMK sisteminde denetim sorumluluğu genişletilerek yargılama sürecinde karara etki eden hukuka aykırılık bulunup bulunmadığı denetimi benimsenmiştir.⁵⁰ Temyiz kanun yolunda dosyada mevcut bulunan delil ve değerlendirmeler ışığında denetim yapılır. Bu noktada maddi olayların ve delillerin takdirinde ve karşılaşılan tabloda uygulanacak hukuk kurallarının uygunluğu denetiminin birbirinden ayrılması düşünülemeyeceğinden, bir türlü başlatılamayan istinaf kanun yolu uygulamasına yani kanun yolu davasında yapılacak maddi değerlendirmelere uygulamanın ihtiyaç duyması karşısında Yargıtay delil değerlendirmede düşüldüğüne inandığı ağır hataları da bozma nedeni olarak göstermektedir.⁵¹

Temyiz kanun yolunun amaçları arasında, somut olayda adil bir yargılama yapılıp yapılmadığını denetleyerek adaleti tecelli ettirmek, adalet sisteminde uygulamada birlik ve bütünlük tesis etmek, içtihatlar oluşturarak hukukun gelişmesine katkı sağlamak bulunmaktadır.⁵² Bu nedendir ki esasa etki etmeyen yalnızca şekli ceza hukukuna aykırılıkların bozma sebebi olamayacağı kabul edilmektedir.⁵³

Temyizi kabil kararlar CMK sisteminde düzenlenmiş olup, yargılamaların hızlı ve güvenilir şekilde sonuçlandırılması amacıyla temyiz kanun yoluna başvurulabilecek kararlar bakımından bazı sınırlamalara gidilmiştir. Buna göre Bölge Adliye Mahkemelerince verilen onama kararları, Bölge Adliye Mahkemelerince verilen hüküm niteliğindeki kararlar (CMK mad. 286/1) TCK madde 18 (Geri verme) hükmü gereğince verilen kararlar ile hükümden önce verilen ancak herhangi bir kanun yoluna başvurulamayan, temyizi ancak hükümlerle birlikte mümkün olan mahkeme kararları⁵⁴ CMK sistemindeki temyiz incelemesine konu edilebilirler. Şu anda halen temyiz hükümleri açısından yürürlükte olan mülga CMUK'nun

⁴⁹ **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 551.

⁵⁰ **Çınar**, Ceza Yargılamasında Temyiz Yolu, s. 83. **Keskin**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Temyiz Nedeni Olarak Hukuka Aykırılık, s. 31 vd.

⁵¹ Y. 1. CD. 2014/3530 E. 2015/2913 K. sayılı 05.05.2015 tarihli kararı. Y. 22. CD. 2015/36 E. 2015/132 K. sayılı 15.04.2015 tarihli kararı. Y. 1. CD. 2014/1275 E. 2015/1717 K. sayılı 24.03.2015 tarihli kararı. CGK, 2013/10-468 E. 2014/268 K. sayılı 20.05.2014 tarihli kararı.

⁵² **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 421. **Çınar**, Ceza Yargılamasında Temyiz Yolu, s. 60 vd.

⁵³ **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 565. **Şahin, Göktürk**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 253.

⁵⁴ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 712., **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 531. **Çınar**, Ceza Yargılamasında Temyiz Yolu, s. 70 vd.

305. maddesinde belirtilen istisnalar dışında ilk derece mahkemesi hükümlerine karşı temyiz kanun yoluna başvurulması mümkündür.⁵⁵

Temyiz kanun yoluna başvurma konusunda genel kanun yollarına başvuru şartları aranmakla birlikte Yargıtay başvurunun kabulü için kararlarında CMK'nda açıkça düzenlenmemiş bir ek koşulun daha varlığını aramaktadır. Yargıtay'a göre diğer başvuru koşulları yanında başvuranın temyiz başvurusunda bulunmak için "*temyizde hukuki yararının bulunması*" gereklidir.⁵⁶

Temyiz incelemesi için CMK sisteminde istinaftan farklı olarak istemde bulunulması şarttır.⁵⁷ Ancak CMUK sisteminde istinaf benzeri re'sen inceleme kuralı temyiz hükümleri içerisinde düzenlenmiştir.

Tıpkı diğer kanun yollarında olduğu gibi temyiz kanun yoluna başvuru süresi de hükmün tefhim ya da tebliğinden itibaren yedi gündür. Ancak bu konuda 5271 sayılı CMK madde 39 ile "*sürelerin hesaplanması*" başlığı altında yeni bir düzenleme getirilerek son günün tatile rastlaması halinde sürenin tatilin ertesi günü sona ereceği kuralı benimsendiğinden, Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından itiraz üzerine yapılan bir incelemede temyiz hükümleri açısından yürürlükte bulunan CMUK madde 310'da öngörülen bir haftalık yasal sürenin bu hükümle birlikte değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir.⁵⁸

Süresi içerisinde yapılan temyiz kanun yolu başvurusu, hükmün kesinleşmesine mani olur. (CMK mad. 293/1) Ancak CMUK kapsamında düzenlenen temyiz kanun yolunda inceleme için itiraz nedenleri gösterilmesine gerek olmaksızın yalnızca başvuru yeterli iken CMK kapsamında düzenlenen temyiz kanun yolunda başvuru sırasında ya da belirlenen süre içerisinde gerekçeli şekilde temyiz itirazlarının bildirilmesi zorunludur. (CMK mad. 294/1 ve 295) Temyiz kanun yoluna başvuruda aranan diğer şartların sağlanmaması halinde olduğu gibi, temyiz itirazlarının da temyiz eden tarafından dilekçesinde ya da müdafii olmaması durumunda sanık tarafından hakim onayından geçen bir tutanakla bildirilmemesi halinde temyiz isteminin reddine karar verilir. (CMK mad. 298) Temyiz kanun yolunda aslında uygulamada *süre tutum dilekçesi* olarak da bilinen *temyiz dilekçesi*(başvuru) ve *temyiz lahiyası* (gerekçeli temyiz itirazlarını içeren dilekçe) birbiri ile karıştırılmamalıdır. Temyiz

⁵⁵ CGK, 2008/6-132 E. 2008/152 K. sayılı 27.05.2008 tarihli karar.

⁵⁶ Y 12. CD 2011/23815 E. 2012/17564 K. sayılı 12.07.2012 tarihli karar.

⁵⁷ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 432.

⁵⁸ CGK, 2010/5-3 E. 2010/5 K. sayılı 26.01.2010 tarihli karar.

kanun yoluna başvuruda başvuran gerekçeli karardan haberdar ise (tefhim ya da tebliğ ile bildirilmesi halinde) bu durumda temyiz dilekçesi şayet gerekçeli temyiz itirazlarını da ihtiva ediyor ise ayrıca lahiya verilmesine lüzum yoktur. Bu düzenleme gerekçeli kararın geç öğrenilmesi ve temyiz itirazlarının hazırlanabilmesi için makul bir süre tanınmak istendiğinden getirilmiştir.

Yargıtay tarafından temyiz incelemesi duruşmalı ya da dosya üzerinden duruşmasız şekilde yapılabilir. Duruşmalı incelemenin sanık açısından daha teminatlı olduğu, yargıçların doğrudan doğruya değerlendirme yapabilmesinin bir nebze olsun uygulanabildiği ifade edilmektedir.⁵⁹ Duruşmalı inceleme yapılabilmesi için on yıl veya daha uzun hapis cezasına ilişkin bir hüküm ve sanığın ya da katılanın talebi üzerine yahut Yargıtay'ın re'sen duruşmalı inceleme yapılacağına dair verilmiş bir kararı olmalıdır. Tutuklu sanıklar, mürafaaya katılamazlar ancak kendilerini müdafii ile temsil ettirebilirler. Katılan ve tutuksuz sanıklar ise mürafaaya bizzat katılabilecekleri gibi kendilerini vekil ile temsil ettirmeleri mümkündür. (CMK mad. 299) Duruşmalı inceleme öncesinde dosya hakkında üye hakim ya da tetkik hakimi tarafından hazırlanan rapor tüm üyelere anlatılır, dosya incelenir, ardından duruşma açılır. Duruşmada taraflar sırayla iddia savunmalarını belirtirken son söz sanığa verilir. (CMK mad. 300)

Temyiz incelemesi sonucunda Yargıtay tarafından düşme kararı verilmesi mümkün olduğu gibi temyiz talebinin reddine, talebin kabul görmesi halinde ise hükmün onanmasına ya da düzelterek onanmasına yahut bozulmasına karar verilmesi mümkündür. Yargıtay dairesi, incelemesi sonrasında kararını duruşmada açıklar ancak duruşmada bir karara varılmaması halinde CMK madde 305 gereğince duruşma bitiminden sonra yedi gün içinde karar verilir.⁶⁰ (CMUK mad. 324)

Temyiz kanun yolunda diğer kanun yollarından farklı olarak hükmün bozulmasının, kararı temyiz etmeyen diğer sanıklar açısından da sonuç doğurabilmesi için, kararın işaret ettiği hatadan temyiz isteminde bulunmayan sanıkların da istifade edebilmeleri gerekir. Böyle bir durumda, kararı temyiz etmeyen sanıklar da bozma kararından yararlanır.(CMK mad. 306)

Bozma ilamı sonrasında duruşma açılarak sanıktan ilama karşı diyecekleri, itiraz ve savunmalarının sorulması için duruşmadan haberdar edilmesi CMUK sisteminde de CMK

⁵⁹ Soyaslan, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 561.

⁶⁰ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 451.

sisteminde de zorunludur. (CMUK mad. 326/1, CMK mad. 307/2) Ancak sanığın duruşmaya katılmaması halinde şayet önceki cezadan daha ağır bir ceza tayin edilmeyecek ise hüküm sanığın yokluğunda da verilebilir; bozma sonrası yargılamada daha ağır bir ceza verilmesi planlanıyor ise bu durumda sanığın dinlenmesi zorunludur. Ancak Yargıtay tarafından sanığın daha ağır bir ceza verilmesi durumu ayırımı yapılmaksızın bozma ilamı sonrası muhakkak mahkeme huzurunda dinlenmesi gerektiği, aksi halde savunma hakkının kısıtlanması dolayısıyla kesin hukuka aykırı bir yargılama ortaya çıkacağı kabul edilmektedir.⁶¹

Bozma ilamından sonra sanığın, katılanların ve Cumhuriyet Savcısının ilama karşı diyeceklerini dinleyen mahkeme bozma ilamından sonra vereceği kararında serbesttir. *Bozmadan sonra serbestlik kuralı* olarak da bilinen bu kurala göre ilk derece mahkemesi kararında direnmekte ya da bozma ilamına uymakta serbesttir. Eğer ilk derece mahkemesi tarafından bozma ilamına uyma kararı verilir ise bu karardan sonra *uymadan sonraki serbestlik kuralı* karşımıza çıkmaktadır. Bu ikincil serbestlik kuralına göre ilk derece mahkemesi bozma ilamını kabul ettikten sonra yapacağı yargılama sonucunda yeni bir hüküm tesis etmekte serbesttir.⁶² Ancak Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararları bağlayıcıdır, ilk derece mahkemesi tarafından direnilmesi söz konusu değildir. (CMK mad. 307/3, CMUK mad. 326/3)

1.3.2. Olağanüstü Kanun Yolları

Olağan kanun yolu denetiminin tamamlanmasından sonra hükmün kesinleştiği kabul edilir. CMK sistematığı ve öğretinin genel kabulüne göre hükmün kesinleşmesinden sonra başvurulabilecek kanun yolları olağanüstü kanun yolları olarak benimsenmiş fakat kabul edilen olağanüstü kanun yollarının türleri ve sınıflandırmalarına ilişkin öğretilerde farklı görüşler de savunulmuştur.⁶³ Ancak Yargıtay tarafından da olağanüstü kanun yolu olarak benimsenen, aşağıda belirtilen üç kanun yolu dışında mülga CMUK içerisinde bir de *karar düzeltme* kurumu düzenlenmişti. Ancak karar düzeltme kanun yolu, CMK'nda istinaf kanun yolunun getirilmesi sebebiyle yeni ceza yargılaması sistemine alınmamıştır.⁶⁴

⁶¹ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 458. CGK, 2009/10-245 E. 2010/62 K. sayılı 23.03.2010 tarihli karar.

⁶² Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 459. Çınar, Ceza Yargılamasında Temyiz Yolu, s. 162 vd.

⁶³ Aksi görüş, Soyaslan, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 589. Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 466.

⁶⁴ Özbek, Kanbur, Doğan vd., Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 814.

Olağan kanun yolu denetimi sonrasında kesin hüküm niteliği kazanan bir kararın denetimi konusunda öğretide tutucu olmak gerektiği savunulmuş, her kararın sürekli hiçbir hata olmasın diye denetlenemeyeceği, bu durumun kanun yolu mekanizmasını işlemez hale getireceği belirtilmiştir.⁶⁵ Olağanüstü kanun yolları değerlendirmesinde bu tutumun korunması ve kesin hüküm sonuçlarının çok iyi değerlendirilmesi gerekmektedir.

1.3.2.1. Yargılamanın Yenilenmesi

Yargılamanın yenilenmesi, olağanüstü bir kanun yolu olarak kesin hüküm otoritesini ortadan kaldırma kuvvetini barındırdığından CMK tarafından sıkı koşullara bağlanmış, sınırlı hallerde uygulanabileceği düzenlenmiştir. (CMK mad. 311) İlk derece mahkemesi eliyle kesin hükmün yeniden tartışılmasını sağlayan tek olağanüstü kanun yoludur. Kesinleşen hükmün, maddi gerçeğe uymadığı anlaşıldığında düzeltilmesi gereklidir. Çünkü kesinleşen hükmün sağladığı hukuki güvenlik yanında adil ve kamu vicdanını tatmin edecek nitelikte olması gerekir.⁶⁶ Ancak kanun yolu istek üzerine kullanılır, yerel mahkeme tarafından re'sen yargılamanın yenilenmesine karar verilemez.⁶⁷ Ceza muhakemesinin temel amacında olduğu gibi yargılamanın yenilenmesi kanun yolunda da amaç, gerçeğin araştırılması ve böylelikle toplumun ve sanığın adalet ihtiyacının sağlanmasıdır.⁶⁸

Yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna başvuru halinde üç aşamalı bir inceleme ile denetim muhakemesi yapılmaktadır. Yargılamanın yenilenmesi talebi, sanık aleyhine ya da lehine olabilir; fakat mutlaka yasal nedenleri ve delilleri bildirir bir içerikte olmalıdır. (CMK mad.317/2) Bu kanun yoluna başvuru nedenleri kanunda sınırlı sayıda düzenlenmiş, hükümlü lehine ve aleyhine başvurular için ayrı ayrı düzenleme yoluna gidilmiştir. (CMK mad. 311/1 ve 314) Hükümlü lehine belirlenen nedenler:

- duruşmada kullanılan ve hükmü etkileyen bir belgenin sahteliğinin anlaşılması,
- yemin verilerek dinlenmiş olan bir tanık veya bilirkişinin hükmü etkileyecek biçimde hükümlü aleyhine kasıt veya ihmal ile gerçek dışı tanıklıkta bulunduğu veya oy verdiğinin anlaşılması,

⁶⁵ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1372.

⁶⁶ **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 592. **Talas**, Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, s. 7 vd. **Karakurt**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, s. 23.

⁶⁷ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 817. **Talas**, Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, s. 175. **Karakurt**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, s. 127.

⁶⁸ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 487.

- hükme katılmış olan hâkimlerden biri, hükümlünün neden olduğu kusur dışında, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkûmiyetini gerektirecek biçimde görevlerini yapmada kusur etmesi,
- ceza hükmü hukuk mahkemesinin bir hükmüne dayandırılmış olup da bu hüküm kesinleşmiş diğer bir hüküm ile ortadan kaldırılması,
- yeni olaylar veya yeni deliller ortaya konulup da bunlar yalnız başına veya önceden sunulan delillerle birlikte göz önüne alındıklarında sanığın beraatini veya daha hafif bir cezayı içeren kanun hükmünün uygulanması ile mahkûm edilmesini gerektirecek nitelikte olması,
- ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olmasıdır.

Buna karşılık hükümlü aleyhine belirtilen nedenler:

- duruşmada sanığın veya hükümlünün lehine ileri sürülen ve hükme etkili olan bir belgenin sahteliğinin anlaşılması,
- hükme katılmış olan hâkimlerden biri, aleyhine ceza kovuşturmasını veya bir ceza ile mahkûmiyetini gerektirecek nitelikte olarak görevlerini yapmada sanık veya hükümlü lehine kusur etmesi,
- sanık beraat ettikten sonra suçla ilgili olarak hâkim önünde güvenilebilir nitelikte ikrarda bulunmasıdır.

Talep üzerine ilk aşamada bu talebin haklı ve kabulü gerektirir bir talep olup olmadığı incelenirken, (CMK mad. 318) ikinci aşamada başvurunun kabulünün olası görülmesi halinde gerekli ise eksik ya da yeni delillerin toplanması soruşturma hükümlerine tabi şekilde ilk derece mahkemesi eliyle yürütülür. (CMK mad. 320) Son aşamada ise toplanan deliller yargılamanın yenilenmesini gerektirecek şekilde ciddiyet arz ediyor ise bu durumda yargılamanın yenilenmesine ve duruşma açılmasına karar verilir. (CMK mad. 321) Hükümlü hakkında beraat kararı verilecek ise Cumhuriyet Savcısının görüşü alınarak duruşmasız karar verilmesi mümkündür. Ancak yargılama gerektiren bir durum belirlendiğinde son

soruşturmanın açılmasına karar verildikten sonra yargılamanın yenilenmesi işlemi duruşmalı olarak gerçekleştirilir.⁶⁹

Yargıtay içtihatlarında yargılamanın yenilenmesi halinde, önceki yargılamada görev yapan hakimin aynı işte görev almaması adil yargılanma hakkının bir uzantısı olarak değerlendirilmiş, yargılamayı bilmeyen, olaya ve kişilere yabancı, farklı bir hakimin bu talebi değerlendirmesi gerektiği belirtilmiş,⁷⁰ aksi hal hukuka aykırı uygulama olarak nitelendirilmiştir.⁷¹

Adil yargılanma hakkı ve toplumsal gereklilikler dikkate alındığında yargılamanın bir zaman sonra sonlandırılması gereği kesin hüküm kavramını ortaya çıkarmıştır.⁷² Hukuk düzeni, kesin hükümle birlikte adaletin tecelli ettiği kabulü üzerine hukuk sistemi oluşturulmuş ve kesin hükme ciddi sonuçlar bağlanmıştır. Ancak ciddi bir hata veya eksiklik bulunan yargılamalar sonucu maddi gerçeğe ve hukuk sisteminin güven duyduğu ideal kesin hükme ulaşılması mümkün olmayabilir. İşte bu nedenle bu kanun yolu ile hukuka aykırılıkların denetlenebilmesi, ortaya konan yeni delil ve olaylar ile yeniden hüküm tesis edilmesine olanak sağlanmaktadır.⁷³ Ancak yasal düzenlemede yargılamanın yenilenmesi ile kesin hüküm otoritesinin her durumda da tartışılması istenmemiş, bu nedenle de bu yolun aynı kanun maddesinde belirlenen ceza aralığında kalan ceza miktarı değişikliği talebi için kullanılamayacağını öngörülmüştür. Böylece bu kanun yolunun son çare niteliğinde olduğu, başka kanun yoluna başvurulabilmesi halinde bu kanun yolunun kullanılamayacağını düzenlenmiştir. (CMK mad. 315)

Yargılamanın yenilenmesi kanun yolunda diğer kanun yollarından farklı olarak istisnai de olsa re'sen harekete geçilmesi söz konusu değildir.⁷⁴ Mutlaka yargılamanın yenilenmesi kapsamında bir başvuru yapılmalı ve başvuruda, dayanılan yargılamanın yenilenmesi nedeni ve delilleri gösterilmelidir. Aksi halde yargılamanın yenilenmesi talebi kanuni şartları taşımadığından, yerinde görülmeyerek reddedilecektir.(CMK mad.319) Genel olarak kanun yollarına başvurabilecek kimseler yanında, ölen hükümlünün kanunda belirlenen yakınları da bu yola başvurabilirler. Yakınlarının yokluğu halinde Adalet Bakanının da yargılamanın

⁶⁹ **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 601.

⁷⁰ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 490.

⁷¹ Y. 11. CD. 2008/9687 E. 2009/6984 K. sayılı 05.06.2009 tarihli karar.

⁷² **Yurtcan**, Ceza Yargılamasında Kesin Hüküm, s. 6 vd.

⁷³ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 489. **Karakurt**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, s. 144 vd.

⁷⁴ **Karakurt**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, s. 54.

yenilenmesi isteminde bulunması mümkündür. (CMK mad. 313) Ancak öğretilerde Adalet Bakanının bu yetkiyi hükümlü yakınları yerine kullandığından hareketle aleyhe başvuruda bulunamayacağı kabul edilmektedir.⁷⁵

Yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna dayanılan başvuru nedenine göre başvuruda süre sınırlaması tek bir durum dışında bulunmamaktadır. Yalnızca İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması sebebine dayanılması halinde yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde başvurulabileceği düzenlenmiştir.(CMK mad. 311/1-f)

Yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna sanık/hükümlünün ölümü sonrasında ya da yargılama konusu suçun zamanaşımına uğraması halinde sanık/hükümlü aleyhine başvurulamaz.⁷⁶

Yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna başvuru yapılması, hükmün infazını durdurmaz.⁷⁷ Ancak başvuruyu alan ilk derece mahkemesi tarafından infazın geri bırakılmasına veya durdurulmasına karar verebilir.(CMK mad. 312) Yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna başvuru sonucunda başlanan yargılamada ilk derece mahkemesi tarafından önceki hükmün onaylanmasına ya da hükmün iptaline karar verilir. Hükmün iptali halinde tüm yargılama safahatı dikkate alınarak yeni bir hüküm kurulur. Önemle belirtmek gerekir ki aleyhe ağırlaştırma yasağı bu kanun yolu kapsamında da geçerlidir. Hükümlü ya da hükümlü vekili tarafından yapılan başvurularda hükümlü aleyhine karar verilemez. (CMK mad. 323/1-2)

Son olarak belirtme gerekir ki yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna başvuru sonucunda hükümlü hakkında beraat ya da ceza verilmesine yer olmadığına kararı verilmesi halinde önceki mahkumiyet kararının infazı dolayısıyla uğradığı maddi manevi zararlar için CMK madde 141 ve devamı uyarınca zararının tazmin edilebileceği düzenlenmiştir. (CMK mad. 323/3)

⁷⁵ Centel, Zafer, s. 626.

⁷⁶ Karakurt, Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, s. 135. Kavak, CHD Ağustos 2011, s.216.

⁷⁷ Karakurt, Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, s. 57.

1.3.2.2. Kanun Yararına Bozma

1412 sayılı mülga CMUK’nda *yazılı emir* olarak adlandırılan, yürürlükteki Ceza Muhakemesi Yasasına göre ise kanun yararına bozma olarak anılan bu kanun yolunda hakim veya mahkeme tarafından verilen, istinaf ya da temyiz kanun yollarınca denetlenmeden kesinleşen karar ya da hükmü, hukuka aykırılık bulunduğu gerekçesiyle Adalet Bakanlığı, Yargıtay tarafından bozulması talebiyle kanunda sınırlanan, yasal nedenlerini de bildirerek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’na gönderir ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı da aynı yasal nedenleri içeren, kararın veya hükmün bozulması istemli talebini Yargıtay ilgili ceza dairesine iletir. (CMK mad. 309) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ilgili daireye gönderilmek üzere hazırladığı belgeye ihbarname denilmektedir.⁷⁸ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kendisine bildirilen kanun yararına bozma talebi üzerine kendi yazısını hazırlayarak başvuruyu Yargıtay ilgili ceza dairesine iletmek zorundadır.⁷⁹ Adalet Bakanlığı tarafından kanun yararına bozma kanun yoluna başvurulmaması halinde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının CMK madde 309/4-d bendine⁸⁰ dayanarak istisnai olarak re’sen kanun yararına bozma kanun yoluna başvurusu da mümkündür. (CMK mad. 310)

Kanun yararına bozma kanun yoluna kural olarak Adalet Bakanlığı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı dışında bir kişi ya da kurumun başvurusu mümkün değildir. Ancak yargılama sujelerinin başvuru nedenlerini ve yasal gerekçelerini bildirir bir dilekçe ile Adalet Bakanlığı, şartları uygun ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nı teşvik etmeleri mümkündür.⁸¹ Uygulamada kanun yararına bozma olağanüstü kanun yolunun kullanılmasının teşviki için adliyelerde bulunan Bakanlık Muhabere büroları aracılığıyla Adalet Bakanlığı’na dilekçeler iletilmektedir.

Kanun yararına bozma kanun yolu ile denetimden geçmemiş kararlardaki hukuka aykırılıkları gidermek, ulusal düzeyde uygulama birliğini sağlamak ve değişken tutum nedeniyle yaşanabilecek hak kayıplarının önüne geçmek için kabul edilmiştir. Bu kanun yolunda Yargıtay tarafından eksikliğin ya da hatanın mümkünse düzeltilmesi, eğer gerekiyor ise bozma kararı ile dosyanın yerel mahkeme tarafından yapılan itirazlar ve bozma ilanı

⁷⁸ Centel, Zafer, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 814.

⁷⁹ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 479. Soyaslan, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 603.

⁸⁰ CMK madde 309/4-d “Hükümlünün cezasının kaldırılmasını gerektiriyorsa cezanın kaldırılmasına, daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiriyorsa bu hafif cezaya Yargıtay ceza dairesi doğrudan hükmeder.”

⁸¹ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 480.

dikkate alınarak yeniden değerlendirilmesi sağlanır. Bu nedenledir ki kanun yararına bozma sonucunda verilen bozma ilamlarına direnilmesi mümkün değildir. (CMK mad. 309/5)

Kanun yararına bozma, yargılama süresi içinde gerçekleşen mevcut hukuka aykırılıklara ilişkin olarak başvurulabilecek, sınırlı bir olağanüstü kanun yoludur.⁸² Hakimin takdirine bırakılan hususlardaki yanılı iddiaları ya da soruşturmanın eksik yürütülerek yargılamanın sonuçlandırıldığı gibi iddialarla bu kanun yoluna başvurulması hükmün yasal düzenleme amacından daha geniş yorumlanamayacağı gerekçesi ile kabul edilmemiştir.⁸³ Olağan kanun yollarında hükmün bozulmasını ya da düzeltilmesini gerektiren her aykırılık, denetimden geçmeyen kararlar için kullanılabilen kanun yararına bozmanın konusu olamaz. Çünkü Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararlarında da önemle ifade edildiği üzere, kanun yararına bozma olağanüstü bir kanun yoludur ve ancak kesin hüküm otoritesinin bozulmasını gerektirir düzeyde hukuka aykırılıkların, toplum ve birey açısından hukuk yararına giderilmesi ve ulusal çapta uygulama ve yaklaşım birliği getirilmesi amacıyla bu kanun yoluna başvurulmalıdır.⁸⁴

1412 sayılı CMUK’nda yer alan ve kanun yararına bozmanın eski adıyla yazılı emir hakkında Yargıtay Büyük Genel Kurulu tarafından verilen 26.10.1932 tarihli 1932/29 E.1932/12 K. sayılı İçtihadı Birleştirme Kararından mutlaka bahsetmek gerekir. Bu karara göre, “(...)Adliye Vekilinin tatbikattaki hatalardan maada esas ve hükme müessir olan usul hatalarından dolayı da yazılı emir vermeğe salahiyettar olduğuna(...)” hükmedilmiştir.

Kanunda açık bir düzenleme bulunmasa da CMK sistemi dikkate alınarak, Yargıtay tarafından olağan kanun yollarından birine başvurulabilmesi olanağının bulunması durumunda kanun yararına bozma kanun yoluna başvurulamayacağı kabul edilmiştir.⁸⁵

⁸² Y. 2. CD. 2011/19275 E. 2011/13227 K. sayılı 16.06.2011 tarihli karar.

⁸³ Y. 2. CD. 2009/53798 2010/1580 K. sayılı 27.01.2010 tarihli karar.

⁸⁴ CGK, 2008/5-19 E. 2008/31 K. sayılı 19.02.2008 tarihli karar. **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 603.

⁸⁵ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 477. İlgili Yargıtay kararında özetle “Kamu nakliye şirketine ait sahte otobüs biletini satma suçundan dolayı 765 sayılı TCY’nın 325 ve 647 sayılı Yasanın 4. maddesi uyarınca sonuç olarak 872.313.000 lira ağır para cezasına hükümlü hakkında 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının yürürlüğe girmesi üzerine Yerel Mahkemede gerçekleştirilen uyarılama yargılaması sonunda, 5237 sayılı Yasada sahte İETT bileti satma ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmadığı, bu eylemin yeni yasada suç olmaktan çıkarıldığı gerekçesiyle önceki hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verilmiştir. Adalet Bakanının bu hükme karşı yasa yararına bozma başvurusunda bulunması üzerine Özel Daire, sahte otobüs bileti satma eyleminin 5237 sayılı Yasada suç olmaktan çıkarılmadığını, 204 ilâ 207. maddelerdeki sahtecilik suçları arasında düzenlendiğini, ancak yerel mahkemenin öncelikle kamu taşıma biletini düzenleme yetkisinin hangi kurum veya kişiye ait olduğunu saptayarak belgenin niteliğini belirlemesi, daha sonra da suçun hukuki nitelendirmesini yapması gerektiğini belirterek, yeni yasal düzenlemede suç olmaktan çıkarıldığından

Kanunda düzenlenmeyen bir diğer husus ise kanun yararına bozma başvurusunun geri alınıp alınmayacağıdır. Başvurunun geri alınmasına yasada bir engel bulunmamasına karşın kanun yararına bozma kanun yolunun olağanüstü niteliği ve hizmet ettiği amaç dikkate alındığında bu başvurunun haklı bir gerekçe olmaksızın geri alınmasının doğru olmayacağı kabul edilmelidir.⁸⁶ Bu başvuru yolunu doğrudan kullanma hakkı Adalet Bakanlığı ve istisnai bir duruma özel olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na aittir. Bu nedendir ki geri alma iradesi de yalnızca asıl başvuru sahibine ait olmalıdır. Görüşümüzce diğer yargılama sujuelerinin kanun yolu başvurusunu geri alma iradesi göstermeleri mümkünse de bu durum bir çağrıdan fazlası olarak nitelendirilemez; başvurucular da bu çağrıya uyup uymama konusunda tamamen serbesttirler.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kapsamında açıklanmayan hüküm içeriğinin kanun yararına bozma kanun yoluna konu olamayacağını belirten Yargıtay, hükmün açıklanması halinde hükme karşı kanun yollarının açık olduğu gerekçesi ile daha açıklanmamış bir hükmün barındırdığı hukuki yanlışlıkların kanun yararına bozma istemine konu edilemeyeceğini belirtmiştir.⁸⁷ Ancak hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ve

bahisle önceki kararın bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verilmesinin hukuka aykırı olduğuna işaretle ek kararın CYY'nın 309/4-c maddesi uyarınca aleyhe sonuç doğurmamak üzere bozulmasına karar vermiştir.

Yargıtay C.Başsavcılığı ise; ek kararın müdahil İETT vekiline tebliğ edilmediğini, bu nedenle kesinleşmemiş olduğunu, bu durumda yasa yararına bozma kararı verilemeyeceğini, ayrıca, mahkûmiyet hükmünde değişiklik yargılaması sonunda verilen ek kararın infaza ilişkin olması nedeniyle kazanılmış hak doğurmayacağını, bu nedenle hükmün aleyhe sonuç doğurmamak üzere bozulmasının da isabetsiz bulunduğunu belirterek itiraz etmiştir. Görüldüğü üzere, çözümü gereken uyuşmazlık; yerel mahkemece uyarlama yargılaması sonunda verilen ek kararın kesinleşip kesinleşmediğinin, buna bağlı olarak da yasa yararına bozma istenip istenemeyeceğinin saptanmasına ilişkindir. Yasa yararına bozma isteminde bulunulabilmesi için, ilgili hüküm veya kararın kesin olarak verilmiş ya da Yargıtay yasa yoluna başvurulmadan kesinleşmiş nitelikte bulunması, bu nedenle bu hüküm veya kararlardaki yasaya aykırılığın olağan yasa yollarından birine başvurularak giderilmesi olanağının bulunmaması gerekir. Somut olayda, kesinleşmiş mahkûmiyet hükmünde değişiklik yargılaması yapılarak, önceki mahkûmiyet kararının bütün sonuçları ile birlikte ortadan kaldırılmasına ve kişinin beraatına ilişkin olarak verilen uyarlama niteliğindeki yeni hükmün, önceki yargılamada katılan sıfatını alan ve uyarlama yargılamasında verilen hükmü temyiz etme yetkisi bulunan İETT Genel Müdürlüğüne tebliğ edilmesi gerekmektedir. Bu usulü işlem yapılmadığından henüz kesinleşmediği anlaşılan hükme karşı bu aşamada yasa yararına bozma isteminde bulunulması olanaksızdır. Bu itibarla, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının kabulüne, Özel Daire bozma kararının kaldırılmasına, Adalet Bakanının yasa yararına bozma isteminin olağan yasa yolunun konu olayda varolması nedeniyle reddine karar verilmelidir. Kabule göre de; Mahkûmiyet hükmünde değişiklik yargılaması sonucunda verilen yeni hükümlerin, infaz aşamasında verilen ve infaza ilişkin hükümlerden olması nedeniyle, <aleyhe sonuç doğurmama ilkesi>nin bu hükümler bakımından geçerli olamayacağı gözetilmeden, Özel Dairece, hükmün aleyhe sonuç doğurmamak üzere yasa yararına bozulmasına karar verilmesi de isabetsiz bulunmuştur. (CGK, 2006/4-348, 2007/16 K. sayılı 30.01.2007 tarihli karar)

⁸⁶ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 480.

⁸⁷ Y. 11. CD. 2009/12098 E. 2010/549 K. sayılı 05.02.2010 tarihli karar.

bu karara itiraz sonucunda verilen kararlar da istinaf veya temyiz denetiminden geçmeden kesinleşen karar olduklarından bu kararlara ilişkin diğer şartların ve geçerli nedenlerin bulunması halinde kanun yararına bozma kanun yoluna başvurulması mümkündür.⁸⁸

Kanun yararına bozma kanun yolunun CMK sisteminde aleyhe olarak da başvurulabilecek bir kanun yolu olarak düzenlendiği kabul edilmektedir.⁸⁹ Bu kanun yolunun devşirildiği mülga 1412 sayılı CMUK’nda açıkça bu kanun yolu ile bozulan hükümlerin ilgililer aleyhine etki edemeyeceği düzenlenmişken(CMUK mad.343/4) 5271 sayılı CMK’nda bu konuda açık bir düzenleme yapılmamıştır. Bu durum öğretide bazı yazarlarca ve Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından kanun koyucunun bilinçli şekilde sustuğu ve eski sistemin terk edilerek aleyhe başvuru imkanının önünün açıldığı şeklinde yorumlanmıştır.⁹⁰ Ancak yine Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından verilen bir başka kararda karardaki hukuka aykırılıklara işaret edilerek aleyhe sonuç doğurmamak kaydıyla yasa yararına bozmaya karar verilmiştir.⁹¹ Görüşümüzce aleyhe ağırlaştırma yasağı kapsamında karar verilebilmesi için karar merciini kısıtlayan bu yasağın yasal bir zemini olmalıdır. 5271 sayılı CMK’nda düzenlenen kanun yararına bozma hükümlerinde aleyhe ağırlaştırma yasağı kapsamında değerlendirilen önceki düzenlemeye yer verilmemesi artık bu yasağın kanun yararına bozma kanun yolu açısından uygulamasının bulunmadığı şeklinde yorumlanmalıdır.

1.3.2.3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının İtirazı

Oldukça tartışmalı ve katmanlı bir kanun yolu olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı Ceza Muhakemesi Kanunumuzun Kanun Yolları başlıklı altıncı kitabının üçüncü kısmı olan olağanüstü kanun yollarının birinci bölümünde madde 308’de “*Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi*” başlığı ile düzenlenmiştir.

⁸⁸ Y. 5. CD. 2015/1293 E. 2015/1708 K. sayılı27.01.2015 tarihli karar.

⁸⁹ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 486.

⁹⁰ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 486. Aynı doğrultuda: CGK, 2006/8-186 E. 2006/209 K. sayılı 10.10.2006 tarihli karar.

⁹¹ CGK, 2009/4-236 E. 2010/12 K. sayılı 02..02.2010 tarihli karar.

2. YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞININ İTİRAZI

2.1. Tanım

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı, Yargıtay ceza dairelerinin kararları ile İcra ve İflas Kanunundaki cezai düzenlemeler dolayısıyla yapılan yargılamalara ilişkin hukuk dairesi kararlarına karşı bu kararlardaki hukuka aykırılığın/aykırılıkların giderilmesi için, sanık aleyhine olması durumunda ilamın kendisine verilmesinden itibaren otuz gün içinde, sanık lehine olması durumunda süre sınırlaması olmaksızın Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından denetlenmek üzere gerekçesi belirtilerek başvurduğu itirazı sonucunda yapılan kanun yolu denetimini ifade eder.⁹²

1412 sayılı CMUK’nda düzenlenmiş olan karar düzeltme ve başsavcılığın itirazı kanun yolları, 5271 sayılı CMK’nun mehzazı olan Alman Ceza Muhakemesi Kanununda ya da kanunun hazırlık çalışmalarını yürüten İstanbul Komisyonu metninde yer almamış, binaenaleyh CMUK’nun ilk halinde de bu kanun yoluna yer verilmemiştir. Fransız ceza yargılaması hukukundan Türk hukukuna alınan bu kanun yolu, öncelikle farklı kanuni düzenlemelerle⁹³ mevzuata girmiş, ilk kez 1936 yılında 3006 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile 1412 sayılı CMUK’nda üçüncü kitabın üçüncü faslında madde 322/4’te bir fıkra halinde yerini almıştır.⁹⁴ Hukuki mahiyeti 1412 sayılı yasa döneminde tartışma yaratan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı, 5271 sayılı yasada olağanüstü bir kanun yolu olarak düzenlenmiştir.⁹⁵

⁹² **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd., Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 742. **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 113.

⁹³ 834 sayılı Mahkeme-i Temyiz Teşkilatının Tevsiine Dair Kanun’un 5. Maddesinde “*Ceza Dairelerinden birinin kararına karşı Başmüddeiumumi ilamın kendisine tevdi tarihinden itibaren iki hafta zarfında Ceza Heyeti Umumiyesine itiraz hakkına haizdir.*” ve daha sonra bu kanun yerine kabul edilen 1221 sayılı Temyiz Mahkemesi Teşkilatına Dair Kanununun 10. ve 11. Maddelerinde yer almıştır. Anılan kanunun 11. maddesinde “*Teşkili mehakim ve hukuk ve ceza davaları usulü muhakemeleri ile sair kanunların işbu kanuna muhalif hükümleri mülğadır.*” hükmü ile yaşanması muhtemel tereddütler ortadan kaldırılmış, 10. Maddede ise “*Ceza dairelerinden birinin kararına karşı Baş müddeiumumi, ilamın kendisine tevdi tarihinden itibaren otuz gün zarfında ceza heyeti umumiyesine itiraz edebilir*” şeklinde yapılan yeni düzenleme ile başvuru süresi uzatılmıştır. **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 121-122.

⁹⁴ **Talas**, İÜHF 2012, s. 153-154. **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 121 vd.

⁹⁵ **Binici**, AD 2006, s. 190.

Doktrinde *olağanüstü itiraz*⁹⁶, *başsavcılığın itirazı*⁹⁷ olarak da isimlendirilen bu kurum, yasal düzenlemelerde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının yaptığı itiraz olarak tanımlanmıştır.⁹⁸ Ancak bu itirazın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından bizzat yapılması zorunlu olmayıp, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Başsavcı vekillerinden birinin yetkilendirilmesi suretiyle de yapılması mümkündür. Bu itirazın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kurumsal kimliği tarafından yapıldığının kabul edilmesiyle yasal düzenlemenin de bu şekilde anlaşılması gerektiği savunulmaktadır.⁹⁹ Nitekim CMK madde 308’de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tabiri kullanılırken bu maddeyi izleyen ve kanun yararına bozma kanun yolunu düzenleyen madde 309’da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tabiri kullanılmıştır. Bu durum 308. maddede kullanılan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tabirinin özellikle seçilmediğini göstermektedir.

Bu çalışmada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun ceza yargılamasındaki yeri, olağanüstü kanun yolları içerisinde değerlendirilmesi gerektiği görüşünde olsak da, öğretilerde bu konuda bir görüş birliği bulunmamaktadır.¹⁰⁰ Bazı yazarlarca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yoluna başvuru süresinin sınırlanmış olmasının olağanüstü kanun yolu sayılması için yeterli olmadığı¹⁰¹, başvuru süresinin lehe ve aleyhe şeklinde ikili ayırım ile düzenlenmiş olması, kesinleşmemiş kararlar açısından da başvuru imkanı tanınması gerekçeleri ile olağan kanun yolu olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir.¹⁰² Bir kısım yazarlar tarafından ise hem kesin hükme karşı hem de kesinleşmeyen kararlara karşı bu kanun yoluna başvurulabiliyor olması ve ikili ayırımla başvuru süresine ilişkin düzenleme yapılması nedeniyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

⁹⁶ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 742 **Tosun, İÜHFM 1973**, s. 188. **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1513 vd., **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 810.

⁹⁷ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1513. **Talas, İÜHFM 2012**, s. 153 vd.

⁹⁸ **İnan**, Ceza Yargılamasında Yasayolları, s. 204.

⁹⁹ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1449. **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 133. **Talas, İÜHFM 2012**, s. 165 (Uygulamanın da bu yönde olduğunu belirten Talas, dayanak olarak CGK, 1968/4-526 E. 1969/16 K. sayılı 20.01.1969 tarihli kararı göstermiştir.)

¹⁰⁰ **İnan**, Ceza Yargılamasında Yasayolları, s. 203. **Şahin, Göktürk**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 278 vd.

¹⁰¹ **Yurtcan**, Ceza Yargılaması Hukuku, s. 527.

¹⁰² **Alacakaptan**, Temyiz Mahkemesi Başsavcılığının Yaptığı İtiraz Hükümün Kesinleşmesine Engel Olur Mu? S.1-4. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 466. **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 810. (*Hakeri/Ünver* tarafından aynı zaman kanununun lafzında “sanık” tabirinin kullanılmasından dolayı olağan yargılamanın bitmediği, kanun diliyle de ifade edildiği gerekçesiyle bu kanun yolunu olağan bir kanun yolu şeklinde değerlendirilmesi gerektiği savunulmuştur.) **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 468.

itirazı kanun yolunu bir yönüyle hem olağan hem olağanüstü¹⁰³ bir başka deyişle karma yapılı¹⁰⁴ kanun yolu olarak kabul edilmesi gerektiği görüşleri ifade edilmiştir. Bu değerlendirmede kullanılan başvurunun süreye tabi kılınması, kanun yolunda denetimi yapılan kararın kesin bir hüküm olup olmadığı, başvurunun doğurduğu etkiler gibi kriterler kanun yolunun türünün belirlenmesinde önem taşımaktadır.¹⁰⁵ Ortaya konan farklı görüşlere karşın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı, kanun koyucu ve Yargıtay'ın yanı sıra, birçok yazar tarafından da olağanüstü kanun yolu olarak kabul edilmektedir.¹⁰⁶ Kesinleşmeyen kararlara karşı da olağanüstü itiraz yoluna başvuru olanağından hareketle bu yolun karma nitelik taşıdığı görüşünün dayanağı, Yargıtay'ın bozma ilamlarına karşı da itirazın mümkün olduğu görüşünü açıkladığı kararına dayanmaktadır.¹⁰⁷ Yasal düzenlemede “*Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı*” başvurulabileceği söylenen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun hangi daire kararlarına karşı kullanılabilceği konusunda bir sınırlama getirilmemiş olması nedeniyle Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından bozma kararlarına karşı da olağanüstü itiraz kanun yoluna başvurulabileceği yorumu yapılmıştır. Ancak belirtmek gerekir ki görüşümüzce bu yorum hatalı bir değerlendirme olmuştur. Bu konuda ayrıntılı açıklamalarımıza başvuru konusu olabilecek kararlardan bozma kararları başlığı altında yer vereceğiz.

Son olarak belirtmek gerekir ki Anayasa Mahkemesi tarafından da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı olağanüstü bir kanun yolu olarak kabul edilmekte, bireysel başvuruda tüm “olağan kanun yollarının tüketilmesi şartı” kapsamında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kullanılması için istemde bulunulması gerekli görülmemektedir. Hatta Anayasa Mahkemesi bu konuda istemde bulunulması ve sonucun beklenmesi sürecinin bireysel başvuru süresini kesmeyeceğini, süreyi uzatamayacağını kabul etmektedir.¹⁰⁸

Bundan hareketle biz de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının olağanüstü bir kanun yolu olduğu görüşüne katılıyoruz. Çünkü CMK sistematığında olağanüstü kanun yolları arasında düzenlenen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının, yalnızca kesinleşen

¹⁰³ **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 589.

¹⁰⁴ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s.1448 . **Talas**, İÜHF 2012, s. 164

¹⁰⁵ **Tosun**, Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanun yollarının Çeşitleri, s. 9 vd., **Talas**, İÜHF 2012, s. 158.

¹⁰⁶ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 742. **Toroslu, Fezioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 375. **Şahin, Göktürk**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 279 vd.

¹⁰⁷ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 743.

¹⁰⁸ T.C. Anayasa Mahkemesi, 1. Bölüm, 2012/162 E. 2013/ K. sayılı 12.02.2013 tarihli kararı.

kararlara karşı kullanılabilmesi gerekir, olağanüstü tabirinin gereği budur. Üstelik hem maddi hem de usuli hukuka aykırılıklara karşı başvurulabilen bir kanun yolu olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulü ancak kesin hüküm otoritesinin ortadan kaldırılmasını gerektirecek derecede ciddi hukuka aykırılıkların tespiti halinde mümkündür. Başvuru hakkının yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına tanınması ve bu denetime ancak Yargıtay incelemesi sonucunda verilen kararlara karşı başvurulabilmesi dikkate alındığında da bu kanun yolunun olağan kanun yolu olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı görüşündeyiz.

2.2. Diğer Kanun Yollarından Farkı

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun diğer kanun yollarından farklarından bahsedilirken olağan kanun yolları ile bir kıyaslama yapılması uygun olmayacaktır. Çünkü olağan kanun yollarının konusu, ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararlar iken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının konusu, ikinci derece mahkemesi olan Yargıtay dairelerince verilmiş kararlardır. Bu noktada temel bir ayırım bulunmaktadır. Ancak özetle, olağan kanun yollarının tümüne kesinleşmemiş kararlara karşı başvurulabilmesine karşın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yoluna görüşümüzce yalnızca kesinleşen kararlara karşı başvurulabilme gerekir.¹⁰⁹ Olağan kanun yollarına başvuruda tüm kanun yolları için süre sınırlaması getirilmişken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazında yalnızca sanık aleyhine başvurulması halinde süre sınırlaması getirilmiştir.¹¹⁰ Olağan kanun yollarına başvurulması kararın kesinleşmesini ve infazını engeller iken, (tutuklama tedbiri kararlarına karşı kullanılan olağan itiraz kanun yolu infazı durdurmaz, engellemez) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına başvurulmuş olmasının kararın kesinleşmesi ve infazı üzerinde doğrudan durdurma etkisi yoktur.

Çalışmanın diğer olağanüstü kanun yollarından farklarına değinmek, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına özgülenen bazı yönlerini anlamak istediğimizde ise öncelikle kanun yararına bozma ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı arasındaki farklardan başlamak uygun olacaktır. Kanun yararına bozma kanun yoluna konu kararlar, ilk derece mahkemeleri tarafından verilmiş olan ancak istinaf ve temyiz kanun yolları denetimlerinden geçmeden kesinleşen kararlar olduğundan, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

¹⁰⁹ Ancak başka görüşteki yazarlar ve Yargıtay içtihatlarının kabulüne göre, hem kesinleşmiş hem de kesinleşmemiş kararlara karşı başvurulması mümkün olduğuna yukarıda değinmiştik.

¹¹⁰ **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 113.

itirazı ile bu yönde farklılık göstermektedir. Çünkü Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına konu kararlar, Yargıtay ceza daireleri ile istisnai olarak hukuk dairesi denetiminden geçen cezai yaptırıma ilişkin kararlardır;¹¹¹ hatta kanun yararına bozma kanun yoluna yapılan başvuru sonucunda verilen kararlara karşı dahi bu kararların Yargıtay daireleri tarafından verilmeleri sebebiyle itirazda bulunulması mümkündür.¹¹² Bu durum iki kanun yolu arasındaki denetim mercii farkını da ortaya koymaktadır. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, itirazı yetkisini kullanırken tamamen özgür olmasına ve Başsavcılığa geniş bir takdir yetkisi tanınmış olmasına karşın kanun yararına bozma konusunda takdir yetkisi Adalet Bakanlığı'na aittir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, kanun yararına bozma sürecinde Adalet Bakanlığı'nın bozma talebi ve gerekçelerini aynen iletmekle yükümlüdür. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na kanun yararına bozma kanun yolu için çok sınırlı ve istisnai bir yetki tanınmıştır.

Kanun yararına bozma kanun yolu denetimi sonrasında sonucun sanık/hükümlü aleyhine sonuç doğurmayacağı kabul edilmekte iken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazında sınırlı süre içerisinde olmakla birlikte aleyhe başvuru olanağı da vardır. Nihayet temel ayrımlardan bir diğeri ise kanun yararın bozma talebinin kabulü halinde Yargıtay ilgili ceza dairesi tarafından bozma kararı verilirken, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulü halinde Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından yeni bir karar verilmektedir.¹¹³ Ve son olarak kanun yararına bozma kanun yolunda tıpkı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun sanık lehine kullanılmasında olduğu gibi hiçbir süre sınırlaması bulunmazken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının sanık aleyhine kullanılması durumunda otuz günlük yasal başvuru süresi getirilmiştir.¹¹⁴

Yargılamanın yenilenmesi kanun yolu ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolundan temel başvuru nedenleri hususunda ayrılmaktadır. Yargılamanın yenilenmesi, kanunda sınırlı sayıda belirtilen sebeplere dayanılarak kullanılabilirken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunda başvuru nedenlerinde sınırlama yapılmadığı gibi madde gerekçesinde maddi ve usuli açıdan her tür hukuka aykırılığa dayanılarak itiraz kanun yoluna

¹¹¹ Arslan, CHD Aralık 2007, s. 118.

¹¹² CGK, 2008/5-19 E. 2008/31 K. sayılı 19.02.2008 tarihli karar.

¹¹³ Arslan, CHD Aralık 2007, s. 118.

¹¹⁴ Topuz, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 116.

başvurulmasının mümkün olduğu belirtilmiştir.¹¹⁵ Burada önemli olan tek ölçüt, kesin hüküm otoritesinin ortadan kaldırılmasını gerektiren, olağanüstü sayılabilecek bir hukuka aykırılığın bulunmasıdır. Yargılamanın yenilenmesi kanun yolunda kesinleşen hükümlere karşı ilk derece mahkemelerine başvuru gerekirken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz kanun yolu Yargıtay kararlarına karşı Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na denetimi için kararı veren ilgili Yargıtay dairesine yapılmaktadır.¹¹⁶ Her iki kanun yolu da sanık lehine ve aleyhine kullanılabilirken yargılamanın yenilenmesi kanun yolu için bu ayrımla başvuru süresi sınırlaması öngörülmemişken, olağanüstü itirazın sanık aleyhine kullanımında başvuru süresi otuz gün ile sınırlanmıştır.¹¹⁷

Bir karara karşı hem yargılamanın yenilenmesi hem de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına başvurulması somut olayın özelliklerine göre karşımıza çıkabilmektedir. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından değerlendirmeye alınan bir dosyada verilen kararda¹¹⁸ hakkında hüküm verilmeden önce vefat ettiği anlaşılan sanık hakkında düşme kararı verilebilmesi için Yargıtay dairesi tarafından onama yerine bozma kararı verilmesi gerektiğine oyçokluğu ile karar verilmiş, çoğunluk görüşüne uymayan Genel Kurul üyelerinden A. Kınacı tarafından sanığın karar verilmesinden önce vefat ettiğinin kararın verilmesinden sonra Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından belirlendiği, olağanüstü itirazın dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler doğrultusunda kullanılabilceği, Yargıtay dairesinin onama kararı ile kesinleşen hükme karşı başvurulması gereken olağanüstü kanun yolunun yargılamanın yenilenmesi olması gerektiği gerekçesiyle karara muhalefet etmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından verilen bir başka kararda¹¹⁹ ise sanık hakkında verilen cezanın düzelterek onanması ve kesinleşmesi sonrasında sanık müdafii tarafından şikayetten vazgeçildiği ve bu nedenle cezaların düşürülmesi talebiyle yargılamanın yenilenmesi talep edilmiş, yeni delil olarak da şikayetçi ve sanık arasında imzalanan sulh ve ibra sözleşmesi başlıklı belge gösterilmiştir. Yargılamanın yenilenmesine karar veren yerel mahkeme tarafından da tarafların duruşmada aynı doğrultudaki sözlü beyanlarının alınması sonucunda

¹¹⁵ **Kavak**, CHD Ağustos 2011, s.213. CMK mad. 308'e karşılık gelen kanun tasarısı mad. 343 gerekçesinde "(...) İtiraz, daire kararında gerek maddî ve gerek usul hukukuna aykırı olduğu saptanan hususlara yönelik olabilir. İtiraz nedenlerinin açık ve gerekçeleriyle yazılı olarak bildirilmesi gerekir.(...)"

¹¹⁶ **Kunter, Yenisey, Nuhoğlu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s.1514. **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 117. **Karakurt**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, s. 58. **Kavak**, CHD Ağustos 2011, s.212.

¹¹⁷ **Karakurt**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Muhakemenin Yenilenmesi, s. 58. **Kavak**, CHD Ağustos 2011, s.213.

¹¹⁸ CGK, 2011/8-360 E. 2012/95 K. sayılı 13.03.2012 tarihli kararı.

¹¹⁹ CGK, 2010/10-188 E. 2010/248 K. sayılı 07.12.2010 tarihli kararı.

cezaların düşürülmesine karar verilmiş, katılanlar tarafından temyiz edilen yeni hükmün de onanmasına karar verilmiştir. Ancak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından verilen yeni hükme karşı başvurulabilecek kanun yolunun temyiz değil, itiraz olması gerektiği ve yapılan şikayetten vazgeçmenin geçerli olmadığı ve verilen hükmün hatalı olduğu gerekçesiyle olağanüstü itirazda bulunulmuştur. İtirazı inceleyen Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise her iki itiraz nedenini de yerinde görmeyerek itirazın reddine karar vermiştir. Verilen bu örnek kararlardan da anlaşılacağı üzere uygulamada bu konuda bir görüş birliği bulunmamaktadır. Uygulamada koşullarının bulunması halinde her iki yola da başvurulabileceği içtihadı yürütülmekteyse de oyçokluğu ile karara bağlanan bu içtihadın ilerleyen zamanda değiştirilmesi de mümkün görünmektedir.

Karar düzeltme kanun yolu 1412 sayılı CMUK'nda düzenlenmişken 5271 sayılı CMK'nda karar düzeltme düzenlemeleri terk edilerek bu kanun yolunun temel ilkeleri 6352 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına eklenmiş, bu kanun yoluna yeni bir yapı kazandırılmıştır. 1412 sayılı CMUK'nda düzenlenen karar düzeltme kanun yoluna sanık lehine süresiz başvurulabilmesi, tarafların Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan itiraz yetkisinin kullanılması için istemde bulunabilmeleri gibi özellikler CMK madde 308'de yer almıştır.¹²⁰ Karar düzeltme kanun yolu, CMK içerisinde yer verilme de Yargıtay kararlarındaki maddi hataların düzeltilmesine ilişkin 5320 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunu madde 8/1'in son cümlesinde "*Yargıtay ceza daireleri ile Ceza Genel Kurulu kararlarındaki yazıma ilişkin maddi hataların düzeltilmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, ilgili ceza dairesi veya Ceza Genel Kuruluna başvurabilir.*"¹²¹ şeklindeki düzenlenmenin yalnızca yazımdaki maddi hatalar için kullanılabilmesi, CMK sistematüğinde özellikle dışarıda bırakılan karar düzeltme kanun yolunun yeniden açıldığı gibi hatalı bir yorum olacağı¹²² ve yargılama kurallarının esasını düzenleyen CMK yerine, kanunun nasıl uygulanacağına dair hükümler içeren 5320 sayılı yasada yer verilen ve özellikle maddi hatalar için kullanılabilmesi belirtilen yasal düzenlemenin söz konusu gerekçelerle geniş yorumlanamayacağı kabul edilmelidir.

¹²⁰ Şahin, Göktürk, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 275. Arslan, CHD Aralık 2007, s. 120.

¹²¹ 5560 sayılı yasanın 29. Maddesi ile eklenmiş cümledir.

¹²² Arslan, CHD Aralık 2007, s. 117.

2.3. İşlevi

Ceza yargılamasının temel amacı olan, “maddi gerçeğe ulaşma”, ceza yargılaması kurallarının getirilmesini, bu amaç doğrultusunda hataların, hukuka aykırılıkların önüne geçilmesini ve toplum vicdanını teskin edecek şekilde adaletin sağlanmasını gerektirmektedir. Bu noktada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun amacı da ceza yargılamasının amacından farklı değildir.¹²³ Sanık lehine itirazda süre sınırlaması getirilmeden başvuru yolunun açık tutulması, maddi gerçeğe ulaşma ve hukuki hataların önüne geçme amaçları kanun koyucunun bu kanun yolunu düzenleme düşüncesinin temellerini ortaya koymaktadır.¹²⁴ Bu kanun yolu başvurusunun düzenlenmesi dahi tek başına Yargıtay dairelerinin kararlarında dikkatli ve titiz davranmalarını sağlamak açısından önem taşımaktadır.¹²⁵ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı ile ciddi bir hukuka aykırılığın Yargıtay daire denetiminden sonra fark edilmesi halinde yargılamanın yenilenmesi kanun yolunun sınırlı başvuru nedenleri engelini aşmak ve uzun yargılama sürecini kısaltarak hukuka aykırılığı gidermek amacı güdülmektedir. Ne var ki bu yolun istisnai olarak kullanılması gereken bir kanun yolu olduğu daima hatırlanmalıdır.

İtiraz başvurusunun değerlendirmesinin Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından yapılması, verilen kararın daha detaylı şekilde ve deneyimli hakimler tarafından tartışılmasını sağlamaktadır.¹²⁶ Aynı zamanda olağanüstü itiraz değerlendirmesi sonucunda Yargıtay Ceza Genel Kurulunun verdiği bu kararlar uygulamaya da yön vermekte, içtihat birliği oluşturmaktadır. Yargıtay dairelerince farklı şekilde değerlendirilen ve kesinleşen kararlara karşı kullanıldığında gerçek anlamda uygulamayı aydınlatan emsal kararlar karşımıza çıkmaktadır.¹²⁷ Bu kanun yolunun ülkemizde kendine özgü bir yapıda düzenlenmesi ve her iki kanunda da yer alması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun belirtilen işlevlerinin önemi sebebiyledir.

¹²³ **Tosun, İÜHF 1973**, s.176 vd. **Arslan, CHD Aralık 2007**, s. 112.

¹²⁴ Aynı doğrultuda **Arslan, CHD Aralık 2007**, s. 114.

¹²⁵ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Hukukunda Kanun Yolları, s. 12.

¹²⁶ **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 114.

¹²⁷ **Tosun**, Temyiz Kararlarına Karşı Kanunyolları, s. 187 vd.

2.4. Leh ve Aleyhindeki Görüşler

2.4.1. Lehindeki Görüşler

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun mevzuattan kaldırılması gerektiğini savunan ciddi bir görüşe karşın bu kanun yolunun varlığının korunmasını yukarıda açıklanan işlevleri nedeniyle savunan çok sayıda yazar bulunmaktadır.¹²⁸ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, temyiz kanun yolu denetimi sonrasında kararı incelemek ve dosyanın ilk derece mahkemesine iletilmesini sağlamak için dosyayı teslim alır. Bu aşamada ciddi bir hukuka aykırılığın fark edilmesi halinde kendisine tanınan takdir hakkı kapsamında itiraz yetkisini kullanabilir. Bu yetkinin kullanımıyla yargılamanın yenilenmesi kanun yolunun uzun prosedürünü ve değerlendirmelerini beklemek yerine kapsamlı bir değerlendirme ile deneyimli hakimlerden oluşan bir kurul tarafından incelenmek üzere söz konusu kararın bir üst mercie taşınmasının Türk hukuk sistemine ciddi katkı sağladığı kabul edilmektedir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kanun yollarımız arasında düzenlenmesini olumlu bulan yazarlarca bir denetim muhakemesi yolu olarak Yargıtay tarafından temyiz incelemelerinin gereği gibi yapılıp yapılamadığı endişelerinin bertaraf edilmesi için bu kanun yolunun varlığının bir güvence olduğu; aynı zamanda bir gereksinimi karşıladığı ifade edilmektedir.¹²⁹

Kunter, Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından yapılan değerlendirme sonucunda verilen kararın içtihat oluşturma konusunda uygulamada daha çok kabul gördüğünü, her zaman içtihadı birleştirme kararı yoluna başvurulmasının mümkün olmadığını savunmaktadır.¹³⁰

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun temelde yalnızca savcılık makamına tanınmasının bir eşitsizlik yaratmadığı, savcılık makamının kamudan dolayısıyla adil yargılanma ve adaletin sağlanmasından yana taraf olduğu, hem lehe hem de aleyhe başvuru mümkün olduğundan bu kanun yolunun adil yargılamaya katkı sağladığı ifade edilmiştir.¹³¹

¹²⁸ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Hukukunda Kanun Yolları, s. . **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 742.

¹²⁹ **Talas**, İÜHFM 2012, s. 155 vd.

¹³⁰ **Talas**, İÜHFM 2012, s. 157.

¹³¹ **Talas**, İÜHFM 2012, s. 158.

2.4.2. Aleyhteki Görüşler

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun CMK'ndan çıkarılmasını ya da kanundaki düzenlemede değişikliğe gidilmesi gerektiğini savunan yazarların sayısı da azımsanamaz. Bu yazarlar tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazını incelemenin Yargıtay Ceza Genel Kurulunun iş yükünü arttırdığı, bu kanun yoluna CMK madde 308 düzenlemesi gereğince her tür hukuka aykırılık iddiasıyla başvurabilmesinin kesin hüküm otoritesini zayıflattığı¹³², yargılamaları uzattığı iddia edilmiş; bu kuruma olan ihtiyacın diğer kanun yollarının etkili kullanımı ile aşılabileceği savunulmuştur.¹³³

Yargıtay hakimlerine duyulan güvensizlik nedeniyle getirildiği sanılan bu kanun yolunun, artık yetişen hakimlerimize güven duyma zamanı geldiği gerekçesiyle¹³⁴ karşılaştırmalı hukuktaki durum dikkate alınarak ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına böyle bir olağanüstü yetki tanınmasını haklı kılacak olağanüstü ihtiyacın varlığına inanılmadığı belirtilerek¹³⁵ bu kurumun kaldırılması fikri CMUK döneminde dahi dile getirilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun sanık aleyhine kullanılabilmesi de eleştirilere neden olmuş, yalnızca sanık lehine başvurulmasının daha uygun olacağı ifade edilmiştir. Ancak CMUK'nda hem lehe hem aleyhe başvuruya imkan sağlayan düzenleme eleştirilere rağmen aynı yapısını CMK düzenlemesinde de sürdürmüştür.¹³⁶

Kolektifliğin sağlanmasına ve tüm delillerin ve değerlendirmelerin tartışmaya açılarak karar verilmesine büyük önem verilen Türk ceza muhakemesinde bu yolla hükmün yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı gözünden Yargıtay Ceza Genel Kuruluna taşınması da eleştirilmektedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı olağanüstü kanun yolunun CMK'ndan çıkarılmasını savunan yazarlarca yargılamanın yenilenmesi kanun yolu daha kapsamlı ve kolektif bir denetim muhakemesi yolu olarak değerlendirilmektedir. Ancak bu görüşü savunan yazarlarca göz ardı edilen husus, yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna başvurunun ancak kanunda belirtilen sınırlı sebeplerle yapılabilmesidir. Yargılamanın yenilenmesi kanun yolunda yalnızca maddi hatalara ilişkin değerlendirme yapılması

¹³² Arslan, CHD Aralık 2007, s. 114 vd.

¹³³ Tosun, İÜHF 1973, s.193 vd.

¹³⁴ Tosun, İÜHF 1973, s. 193-194.

¹³⁵ Kunter, Yenisey, Nuhoglu, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1514.

¹³⁶ Öztürk, Tezcan, Erdem, vd., Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 744.

mümkünken, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunda maddi denetim yanında hukuki denetim de sağlanmaktadır.

2.4.3. Görüşümüz

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolu 1412 sayılı CMUK mehzarı Fransız Ceza Muhakemesi Kanunu'nda artık yer almayan bir denetim muhakemesi yolu olsa da ülkemizde farklı şekilde düzenlenmiş ve Türk hukukunda 5271 sayılı CMK ile ceza muhakemesi hukuku dışında bırakılan karar düzeltme kanun yolu prensipleri ile harmanlanarak yeni bir yapıya kavuşturulmuştur.

Lehe görüşlerde ifade edildiği üzere, yargılamanın yenilenmesi kanun yolunun kanunla sınırlanan başvuru nedeninin ispatının zorluğu ve yargılama prosedürü açısından uzun olan yapısı göz önüne alındığında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının yerine geçmesi mümkün olmadığından, ceza muhakemesi hukukumuzda bu kanun yolunun korunması faydalı ve gereklidir. Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru incelemelerine başladığı 23 Eylül 2012 tarihinden bu yana adil yargılanma hakkı ve hak arama hürriyeti kapsamında uzun yargılamalar sebebiyle ciddi hak ihlali kararları verdiği bir dönemde bu kanun yolu ile getirilen kısa yol çözümünü önemsemek ve korumak gerekir.

Kanunda *Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi* adıyla düzenlenen kanun yolunun olağanüstü bir kanun yolu olduğunu kabul ettiğimiz görüşümüzce bu kanun yoluna yalnızca kararı kesinleştiren Yargıtay daire kararlarına karşı başvurulabilmesi gerekir. Bu noktada bu kanun yolunun kaldırılması ya da kanunda olağan kanun yolları kapsamına alınması yolundaki görüşlere iştirak etmediğimizi belirtmeliyiz. Bozma ilamlarına karşı ilk derece mahkemelerinin direnme kararı verme hakkı bulunduğundan, direnme kararı sonucunda zaten dosya Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na gönderileceken ya da Yargıtay bozma ilamı sonrası kurulacak yeni hükümlerle hukuka aykırılıkların giderilmesi mümkün iken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına başvuru yolunun Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı¹³⁷ ile açılmasını uygun bulmuyoruz. Her ne kadar kanunda açık bir sınırlama olmasa da sistematik yorum kuralları gereği, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının olağanüstü olduğu ve bu nedenle de istisnai olarak ve kesinleşmiş kararlarla karşı kullanılması gerekliliği gözden kaçırılmamalıdır.

¹³⁷ CGK, 2007/3-63 E. 2007/87 K. sayılı 10.04.2007 tarihli karar.

Yargıtay'ın iş yükünün fazla olduğu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun dosya ve iş yoğunluğu arttırdığı eleştirilerini ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı internet sitesinde yayınlanan 2012-2013 yılı istatistiklerini inceleyerek değerlendirmenin uygun olacağı kanaatindeyiz.¹³⁸ Şöyle ki, söz konusu istatistikler incelenip değerlendirme yapıldığında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yoluna başvuru sayısı artsa da itirazların reddine karar verilen dosya sayısının da paralel şekilde arttığı, yani Yargıtay daire ilamlarındaki hukuka aykırılıkların sayısının gün geçtikçe azaldığı ve bu denetim muhakemesi yolunun hukuka uygun kararlar verilmesi açısından daha iyimser bir tabloyu ortaya koyarak, işlevini yerine getirdiği anlaşılmaktadır. Bu durum Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun ek yük getirmediğini, tam aksine bu yolun kullanımı arttıkça daire kararlarının da belirli bir standart kazandığını ortaya koymaktadır.

Bu kanun yoluna başvurma hakkının yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na tanınmasının silahların eşitliği ve kapsamında yer aldığı adil yargılanma hakkına aykırı olduğu belirtilmişse de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın hem lehe hem aleyhe başvuru imkanının olması, kamudan ve adil yargılamadan yana taraf olması gereken bir kimseye hasredilen kanun yolunun görüşümüzce silahların eşitliği ilkesine uygun olduğu kabul edilmektedir. Silahların eşitliği ilkesine uymayan tek durum, aslında bir uygulama sorunu olan daha önce de belirlendiği ve tarafımızca da savunulduğu üzerine sanık aleyhine itiraza başvuran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın hazırladığı itiraznameden tarafların haberdar edilmemesidir. Bu durum daha önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından sözleşmeye aykırı olduğu değerlendirilen tebliğnamenin taraflara tebliğ edilmemesi uygulaması gibi silahların eşitliği ilkesine aykırıdır.¹³⁹ Ancak bu durum yeni bir düzenleme ya da mevzuat değişikliği gerektirmemektedir; itiraznamenin taraflara tebliğe çıkarılması uygulamasının yerleşmesi halinde bu sorun rahatlıkla çözümlenebilir.

İstinaf kanun yolu denetimine başlanması durumunda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına ihtiyacın devam edip etmeyeceği konusunda bize yol gösterici olan

¹³⁸ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı internet sitesinde yer alan 2013 yılı genel istatistiklerine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından doğrudan itiraz edilen dosya sayısı 2012 yılında 1.736 iken, 2013 yılında 1.380 dosya olurken, başvuru üzerine itiraza gidilen dosya sayısı 2012 yılında 139, 2013 yolunda 319 olmuştur. Başvuru üzerine itiraz edilmeyen dosya sayısı ise 2012 yılında 6.921, 2013 yılında ise 7.507 dosya olmuştur. 2011-2013 yılları arasında Ceza Genel Kurulu itiraz kabul ve red dosya adetlerine göre ise yapılan itirazların 2011 yılında 154'ünün kabulüne,36'sının reddine, 2012 yılında 163'ünün kabulüne,36'sının reddine, 2013 yılında ise 89'unun kabulü ile 185'inin reddine karar verilmiştir. Erişim tarihi: 5 Haziran 2015 Erişim adresi: <http://www.yargitaycb.gov.tr/belgeler/site/documents/2013istatistik.pdf>.

¹³⁹ Arslan, CHD Aralık 2007, s. 158.

hususun yine CMK'nun sistemağı olduğu kanaatindeyiz. Bu noktada istinaf kanun yolunu ceza muhakemesi hukukumuzda dahil eden 5271 sayılı CMK'nun 308. maddesinde düzenlenen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının ihtiyacını ortadan kaldıramayacağı açıktır. İstinaf kanun yolunun işlerlik kazanması sonrasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı, olağanüstü kanun yolu niteliğine uygun şekilde nadiren kullanılacak, üçlü olağan kanun yolu denetimi sonrasında olağanüstü itirazın kullanılmasını gerektirir hukuka aykırılıklar ciddi oranda azalacaktır. Bu noktada istinaf kanun yolunun olağanüstü itiraza duyulan ihtiyacı azaltacağını ancak ortadan kaldıramayacağını kabul etmek gerektiği görüşündeyiz.

2.5. Karşılaştırmalı Hukukta Durum

2.5.1. Hollanda

Hollanda'da ceza yargılamasında olağan kanun yolları dışında karşımıza çıkan tek olağanüstü kanun yolu *düzeltilme* ya da *yeniden inceleme* adıyla kabul edilen, ülkemizde yargılamanın yenilenmesine benzer yapıdaki kanun yoludur. Hollanda, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı gibi bir kanun yolunu benimsememiş; ancak yeniden inceleme hükümlerinde son yıllarda yaptığı değişiklik ile Yüksek Mahkeme Başsavcısı'na genişletilmiş yetkiler tanımıştır.

Yeniden inceleme başvurusunda bulunulabilmesi için alt (ilk) derece mahkemesi tarafından hüküm verilirken mahkeme tarafından bilinmeyen ve mahkeme kanaatine etki edecek yeni bir olgunun, başka bir deyişle “novum”un varlığı iddiasında bulunulması gerekir. Yeniden incelemeye başvurmak isteyen ancak novum iddiasının kuvvetlendiremeyen suje, Yüksek Mahkeme Başsavcısı tarafından iddiasının araştırılmasını talep edebilir. Başsavcının soruşturma kararı vermesi halinde soruşturma kendi talimatları ve sorumluluğunda yürütülür. Lehte yeniden inceleme yapılması durumunda yeni usulün sonucu eski hükümden “daha kötü olamaz.” Bu kural yeniden incelemenin amacına uygun değildir; ancak lehte yeniden inceleme başvurusundan çekinilmemesi güvencesi ülkemizde aleyhe ağırlaştırma/değiştirme yasağı benzeri bir uygulamaya yer verilerek düzenleme yapılmıştır.¹⁴⁰

Hollanda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu uyarınca yeniden inceleme, ilk yapısıyla yalnızca hükümlü lehine kullanılabilen bir kanun yolu iken sonrasında “aleyhte yeniden inceleme” yolu da açılmıştır. Aleyhte yeniden inceleme için de novum varlığı aranmaktadır.

¹⁴⁰ **Hollanda Yüksek Öğretim Enstitüsü(NİHA)**, Temyiz Sürecinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Rolü konulu MATRA 2013 Projesi, s. 148 vd.

Aleyhte yeniden incelemenin aynı suçtan iki kere yargılanmama “non bis in idem” ilkesine aykırılık teşkil edip etmediği konusunda yaşanan sert tartışmalar sonucu kabul edilen bu olağanüstü kanun yoluna aleyhte başvuru için daha sıkı koşullar öngörülmüş, böyle bir başvurunun yapılıp yapılamayacağına Yüksek Mahkeme Başsavcılar Kurulu tarafından karar verileceği düzenlenmiştir. Aleyhte yeniden incelemede inisiyatif Savcılık Servisi Teşkilatındadır.¹⁴¹

2.5.2. Fransa

Üç dereceli ceza yargılaması yapısı bulunan Fransa’da genel mahkemelerde görülen yargılama sonrasında istinaf mahkemesince yapılan incelemelerde hem davanın maddi olguları hem de hukuki değerlendirmeler yapılır. Yargıtay ise üçüncü derece mahkemesi olarak istinaf mahkemesi kararlarına karşı yapılan temyiz başvurularını incelemektedir.

Fransa’da Yargıtay savcılarını ataması için Adalet Bakanının teklifi üzerine Yüksek Yargı Konseyinin görüşleri de alınarak Cumhurbaşkanı tarafından atama yapılırken; savcılarının arasından Başsavcının atamasının Fransız Bakanlar Kurulu tarafından da onanması gerekmektedir. Ceza muhakemesi kanununda Yargıtay Başsavcılığına itiraz yetkisi verilmeyen Fransa’da, Yargıtay Başsavcısına tanınan başka bir özel, olağanüstü kanun yolu da bulunmamaktadır.

Yargıtay ülke çapında yargı yetkisine sahip olmasına karşın, Yargıtay Başsavcısı ne ülkedeki diğer başsavcılara ne de Yargıtay savcılarına emir ve talimat veremez. Yargıtay savcılarının %40’ı ceza dairelerinde görev yaparken, savcılık duruşmalı incelemelerde duruşma gününü belirler ve iki ila beş hafta öncesinde taraflara tebliğ edilen Türk hukukundakine benzer şekilde gerekçeli tebliğnamesini hazırlar, tebliğname sonucunda kamu adına talebini (karar onanmalı, karar bozulması, başvuru reddedilmeli gibi...) bildirir.¹⁴²

2.5.3. Almanya

Almanya federal yapıda bir devlet olduğundan, yargılama konusunun tüm ülkeye etki edip etmemesine göre ceza muhakemesi bazen bölge/eyalet düzeyinde bazen de federal

¹⁴¹ **Hollanda Yüksek Öğretim Enstitüsü(NİHA)**, Temyiz Sürecinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın Rolü konulu MATRA 2013 Projesi, s. 149 vd.

¹⁴² **Hollanda Yüksek Öğretim Enstitüsü(NİHA)**, Temyiz Sürecinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın Rolü konulu MATRA 2013 Projesi, s. 155-157.

düzyeyde yani ÷lke çapında y÷r÷t÷lmektedir. Ancak Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu ve Adli Teşkilat Kanunu federal kanunlardır ve tüm ÷lkede geçerlidirler.

Almanya’da federal düzeyde yetkili olan tek savcı Federal Başsavcıdır. Federal Başsavcının ÷lkemizde ve diğery ÷lkelerde Yargıtay Başsavcısı makamı olarak isimlendirilen yargılama sujesine karşılık gelen makam olduğu söylenebilir. Başsavcılık makamı Federal Adalet Mahkemesi nezdinde yer alır. 1950 yılında kurulan Federal Başsavcılık, ifade olarak hem makamı hem de bu görevi yapan savcıyı şahsen niteler. Görevleri açısından Federal Adalet Mahkemesi’ne bağılı olan Başsavcılık, kurumsal olarak mahkemeden bağımsız, Federal Adalet Bakanlığı’nın sorumluluğu altında özerk bir yapıdadır.¹⁴³

Federal Başsavcılık makamının ÷lkemizdeki Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı gibi bir yetkisi bulunmamaktadır. Federal Başsavcılık, yerel savcılık makamı tarafından yapılan temyizleri inceler, Federal Adalet Mahkemesi’ne iletirken görüşünü belirtir. Temyiz incelemesi sürecinde bazı istisnai yetkileri bulunan Federal Başsavcılık, temyiz başvurusunun dayanaktan yoksun, kabul edilemez olduğunu, kararın yerinde olduğunu düşündüğü durumlarda duruşma yapılmaksızın temyiz talebinin reddi için başvurabilir. Bu yetkinin kullanımını söz konusu kararın yerinde olması ve temyiz itirazlarının dayanaksız olması halinde mümkündür. Bu durum en yaygın Federal Başsavcılık uygulamalarından biridir.

Federal Başsavcılık, temyiz itirazlarını yerinde görürse ve kararın hukuka aykırı olduğu kanaatinde ise mahkeme emri vasıtasıyla duruşma yapılmaksızın hukuk yararına kararın bozulması için başvuruda bulunabilir. Böyle bir başvuru Federal Başsavcılık tarafından nadiren yapılır. Federal Başsavcılık, kararın kısmen doğru kısmen hatalı olduğunu düşünüyorsa mahkeme emri aracılığıyla duruşma yapılmaksızın bir açıdan temyiz talebinin reddini, bir açıdan ise kararın bozulmasını talep edebilir. Diğery davalarda Federal Başsavcılık, duruşmalı inceleme için başvurur ve karara ilişkin mütalaasını açıklar. Federal Başsavcılığın yetki ve görevlerinin uygulamaya yansımalarının daha iyi anlaşılması için istatistiklere bakıldığında Federal Başsavcılık, her yıl yaklaşık 3000 temyiz başvurusunu değerlendirmeye almakta, bu başvuruların %90’ı duruşmasız mahkeme emri ile sonuçlandırılmakta,%5’i

¹⁴³ **Hollanda Yüksek Öğretim Enstitüsü(NİHA)**, Temyiz Sürecinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın Rolü konulu MATRA 2013 Projesi, s. 159-164.

duruşma sonrasında karara bağlanmakta, %5'i ise diğer yöntemlerle (başvurunun geri alınması gibi) çözümlenmektedir.¹⁴⁴

¹⁴⁴ **Hollanda Yüksek Öğretim Enstitüsü(NİHA)**, Temyiz Sürecinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Rolü konulu MATRA 2013 Projesi, s. 159-164.

II. BÖLÜM

OLAĞANÜSTÜ İTİRAZ MUHAKEMESİ

1. BAŞVURU HAKKINA SAHİP OLANLAR

1.1. Genel Olarak

Kanun yolları sürecinde de genel yargılama kuralı olan “davasız yargılama olmaz” ilkesi geçerli olup, bir yargılama makamının kararındaki hukuka aykırılığın giderilmesi için aykırılığı ileri süren tarafından başvuruda bulunulması, bir başka deyişle dava açılması gerekmektedir. Bu başvuru ile başlayan sürece *kanun yolu davası*, *denetim muhakemesi* isimleri verilmektedir.¹⁴⁵

Kanun yoluna başvuru hakkı *Kunter'e* göre tarafların yargılama makamı tarafından verilen bir karardaki hataların veya hukuka aykırılıkların giderilmesini isteme hakkıdır.¹⁴⁶ Kanun yoluna başvuru hakkına kimlerin sahip olduğu konusunda genel kriterlerin ne olduğu sorusuna yazarlar farklı yanıt vermiştir. Söz gelimi *Hakeri ve Ünver'e* göre kanun yollarına başvuru hakkı, karardan hukuksal yönden etkilenenlere ait iken¹⁴⁷, *Centel ve Zafer'e* göre hukuki çıkarları etkilenen¹⁴⁸, *Öztürk Tezcan ve Erdem'in* başı çektiği bazı yazarlara göre ise başvuruda bulunmasında *hukuki menfaati* bulunan kimselere¹⁴⁹ aittir. *Toroslu ve Feyzioğlu* ise bu birbiri ile benzerlik gösteren tanımlamalardan tamamen ayrılarak kanun yoluna başvuruda bulunulması için karardan zarar görmüş olmanın gerekmediğini, kararın ilgilileri tatmin etmemiş olmasının yeterli olduğunu belirtmektedirler.¹⁵⁰ Bu genel ölçüt tartışmasına karşın CMK'nda bu konuda açık düzenlemeye gidilmiş ve kanun yoluna başvuru hakkını kimlerin kullanabileceği açık şekilde belirtilmiştir. (CMK mad. 260 vd.) Ayrıca CMK'nda yokluğunda karar verilenlere kararın açıklanması ve tebliğine ilişkin yasa hükmü uyarınca aleyhine kanun yoluna başvurulabilecek kararların ilgisine tebliğ zorunluluğu düzenlenmiştir. (CMK mad.

¹⁴⁵ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 755.

¹⁴⁶ **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 321.

¹⁴⁷ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 377.

¹⁴⁸ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 755.

¹⁴⁹ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 645. **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 729.

¹⁵⁰ **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 321.

35/2) Sonuç olarak söylenebilir ki kendileriyle ilgili olan konularda üçüncü kişiler de hukuki yararları bulunduğundan kanun yollarına başvurabilirler.¹⁵¹

1.1.1. Cumhuriyet Savcısı

Cumhuriyet Savcısı, ceza yargılamalarında üstlendiği rolü gereğince sanık aleyhine de sanık lehine de temyiz başvurusunda bulunabilir. Cumhuriyet Savcısı, kanun yoluna başvurma yetkisine doğrudan yasal düzenleme gereğince sahiptir; hukuki menfaatini ispatla mükellef değildir. Cumhuriyet Savcısı, sadece kararda gördüğü hukuka aykırılıklar sebebiyle kanun yoluna başvurabilir.¹⁵² Cumhuriyet Savcısı, kanun yoluna başvurup başvurmama konusunda takdir yetkisine sahiptir, sanığın aleyhine ya da lehine başvuruda bulunurken sanığın rızasının bulunması gerekmemektedir. (CMK mad. 260/3) Cumhuriyet Savcısının kanun yolu başvurusunun sanığın lehine mi yoksa aleyhine mi olduğunun anlaşılamadığı hallerde, bunun lehte olduğunun kabul edilmesi gerektiği savunulmaktadır.¹⁵³ Cumhuriyet Savcısı, sanık aleyhine kanun yoluna başvurabilir, ancak karar, sanık lehine ya da aleyhine bozulabilir. Cumhuriyet Savcısı tarafından kanun yoluna sanık lehine başvurulduğunda ise yeniden kurulan hüküm önceki hükümde tayin edilmiş olan cezalardan daha ağır bir cezayı içeremez.(CMK mad. 265)

Ağır ceza mahkemelerinde görev alan Cumhuriyet Savcıları, yargılamalarında görev aldıkları kararlar yanında, yargı çevresindeki asliye ceza mahkemelerinin kararlarına karşı; bölge adliye mahkemesinde bulunan Cumhuriyet Savcıları ise bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı kanun yoluna başvurabilirler.(CMK mad. 260/2)

1.1.2. Sanık veya Sanığın Yasal Temsilcisi

Sanık veya muhakeme sürecine göre şüpheli, hakkında verilen karara karşı kanun yoluna başvurabilir. Sanığın her zaman kendi lehine başvuruda bulunabileceği, aleyhe

¹⁵¹ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 643. **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. . **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 731.

¹⁵² **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 643-644.

¹⁵³ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 26. **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 756. **İnan**, Ceza Yargılamasında Yasayolları, s. 44. **Farklı görüş**, *Soyaslan* Askeri Yargıtay tarafından verilen bir kararı dayanak göstererek Cumhuriyet Savcısının temyiz incelemesi yapılmaya kadar başvurunun sanık lehine ya da aleyhine yapıldığını bildirebileceğini, bildirmemesi halinde beraat kararına karşı kullanılıyorsa aleyhe, mahkumiyet kararına karşı kullanılıyor ise lehe yorumlanması gerektiği yorumunun yapıldığını belirtmektedir. **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 558.

başvurunun mümkün olamayacağı belirtilse de¹⁵⁴ sanığın hakkında verilen beraat kararına karşı da şayet hukuki menfaati varsa gerekçesi sebebiyle kanun yoluna başvurması mümkündür.¹⁵⁵

Sanığın kanun yoluna başvuruda bulunabilmesi için yargılanma yeteneğine sahip olması yeterlidir. Sanık ya da şüphelinin medeni hakları kısıtlanmış olabilir ancak bu durum ceza yargılamasında irade ortaya koymasına engel değildir. Eğer sanık yargılama sürecinde algı yeteneğini kaybeder ise bu durumda durma kararı verilerek sanığa müdafii tayin edilir, hüküm verilmesinden sonra böyle bir durumun yaşanması halinde ise yasal temsilcilerinin kanun yoluna başvurması gerekir.¹⁵⁶

Sanık ya da şüphelinin yasal temsilcisi ve eşi sanığa açık tutulan kanun yollarına kanunun tabiri ile *kendiliklerinden* başvurabilirler.(CMK mad. 262) Sanık veya şüpheliden bağımsız olarak, sanığın yasal temsilcisi ve eşi, sanığın rızasına ya da onayına ihtiyaç olmaksızın, hatta onun arzusuna aykırı olarak fakat yalnızca sanık lehine kanun yoluna başvuruda bulunabilir.¹⁵⁷

Başvuran kişinin sanık/şüphelinin yasal temsilcisi ya da eşi olup olmadığı belirlemesi Medeni Kanun hükümlerine göre, başvuru anında var olup olmadığı esasına göre yapılır.¹⁵⁸ Sanık/şüphelinin yasal temsilcisi ve eşi başvuru süresi açısından sanık/şüpheli için başlayan yasal süreye tabidir. Yasal temsilci ve eşe tebligat yapılması kararın doğrudan ilgilisi olmadıkları için zorunlu değildir.(CMK mad. 35/2) Her nasılsa bu kimselere tebligat yapılması halinde dahi onlar için süre ayrıca hesaplanmaz, sanık/şüpheli için öngörülen kanun yolu başvuru süresi dikkate alınır.

¹⁵⁴ **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 322.

¹⁵⁵ Y. 4. CD. 1976/7358 E. 1976/7025 K. sayılı 10.11.1976 tarihli karar. **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s.35. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 378.

¹⁵⁶ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 645. **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 22.

¹⁵⁷ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 646. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 397. **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 23.

¹⁵⁸ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 759. **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 647.

1.1.3. Müdafî

Müdafîliğini üstlendiği sanığın iradesine bağlı olarak kanun yoluna başvuru hakkı tanınan müdafî, onun açık arzusuna aykırı davranamaz. (CMK mad. 261) Şüphelinin/sanığın kanun yoluna başvurmadan vazgeçmesi ve bu konuda açık iradesini ortaya koyması halinde müdafî kanun yoluna başvuramaz.¹⁵⁹ Ancak, onsekiz yaşını doldurmamış veya sağır ya da dilsiz yahut kendisini savunamayacak derecede malul olanlar için görevlendirilen zorunlu müdafîin durumu farklıdır. Bu şekilde zorunlu olarak görev yapan müdafîiler şüpheli ya da sanığın iradesine aykırı olarak kanun yoluna başvurabilirler.¹⁶⁰ (CMK mad. 266/3) Müdafî, kanun yoluna başvuruda temsil ettiği şüpheliye/saniğe tabi olduğundan onun aleyhine olacak şekilde temyiz başvurusunda bulunamaz.¹⁶¹

Şüpheli/sanığın kanun yoluna başvuru konusunda irade açıklamasında bulunmadığı bir durumda sanık lehine hareket etmekle yükümlü olan müdafî, kanun yoluna gidip gitmeme konusunda takdir yetkisine sahiptir. Kanun yollarına başvurmak belli bir bilgi birikimi ve uzmanlık gerektirir. Usule hakimiyet ve hangi gerekçelerle hangi makama, ne zaman başvuru yapılması gerektiğini bilen müdafîin bu kararı verme konusunda takdir yetkisini en doğru şekilde kullanması beklenir.¹⁶² Ancak müdafîin başvuru yapıp yapmama konusundaki takdir yetkisinin geniş yorumlanmaması da gerekir. Müdafîin kanun yoluna başvuruda bulunup bulunmama konusundaki takdir hakkını, görevi ihmal veya görevi kötüye kullanma suçları kapsamında değerlendirilmeyecek şekilde¹⁶³ ve kanımızca sanığın hukuki yardımla aydınlatılması sonrasında şayet şüpheli/sanık bu konudaki takdiri müdafîine bırakıyorsa, bu durumda müdafî yetkisini şüpheli/sanık lehine kullanmalıdır.

Müdafîinin kanun yoluna başvuruda bulunması için vekaletnamesinin bulunması gerekmez.¹⁶⁴ Vekaletnamesinin olması durumunda da müdafîin kanun yoluna başvurma yetkisinin açık şekilde yer almaması müdafîin kanun yoluna başvurusuna engel değildir. Çünkü müdafîin kanun yoluna başvuru hakkı yasal düzenlemeden, doğrudan kanundan doğmakta ve sadece müdafî olması bu hakkı kullanabilmesi için yeterli sayılmaktadır. Eğer

¹⁵⁹ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 649. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 384.

¹⁶⁰ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 757.

¹⁶¹ CGK, 1996/10-60 E. 1996/71 K. sayılı 02.04.1996 tarihli kararı. **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 760.

¹⁶² **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 735.

¹⁶³ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 758.

¹⁶⁴ YBGK, 1975/7 E. 1975/9 K. sayılı 20.10.1975 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı.

şüpheli ya da sanık, müdafinin kanun yoluna başvuru yetkisini sınırlamak istiyorsa böyle bir durumda ya vekaletnamede ya da mahkemeye yapacağı açıklama ile açıkça kanun yollarına başvurulmasını istemediğini bildirmelidir.¹⁶⁵ Müdafî, şüphelinin/sanığın kendisine kanun yoluna başvurulmasını istemediği bildiriminden önce kanun yolu başvurusunda bulunmuşsa böyle bir durumda başvuru kendiliğinden geçersiz olmaz, geri alınması gerekir.¹⁶⁶

1.1.4. Katılan, Müşteki, Vekil

Yasal düzenleme gereğince katılan, katılma isteğinde bulunan isteği karara bağlanmayan ya da bu isteği reddedilen veya suçtan katılma sıfatını alabilecek şekilde doğrudan zarar gören müşteki, (CMK mad. 260) katılan ya da müşteki vekili (CMK mad. 261) de kanun yollarına başvuru hakkına sahiptirler. Ancak bu yasal düzenlemeye karşın tek başına suçtan zarar görmüş olmak kanun yoluna başvurabilmek için yeterli değildir, *katılan* sıfatını almış olmak gerekir. Katılma sıfatını alabilecek kadar suçtan zarar gören tabiri, şikayetini mahkemeye bildiremeyen, yargılama süresince ilk derece mahkemesine katılma talebini iletme şansı olmayan ya da yargılamadan haberdar olmayan kişileri ifade etmektedir.¹⁶⁷

Kanun yolu başvurusunda gerekçeler bildirilmemiş ve aksi söylenmemiş ise yapılan başvuru sanık aleyhine yapılmış sayılır.¹⁶⁸ Ancak katılan ya da şartları taşıyan müştekilerin yapmış oldukları kanun yolu başvurusu sonucunda karar sanık lehine de bozulabilir.¹⁶⁹

Katılan, katılma isteğinde bulunan isteği karara bağlanmayan ya da bu isteği reddedilen veya suçtan katılma sıfatını alabilecek şekilde doğrudan zarar gören müştekinin, kanun yolu başvurusunda itirazlarını gerekçeli şekilde bildirmek zorunluluğu yoktur. CMK’nda bu kimselerin kanun yolu başvurusunda bulunabilecekleri hatta bu başvuruda gerekçe göstermelerinin zorunlu olmadığını ispatlar bir başka hüküm de istinaf kanun yoluna ilişkin düzenlemelerde mevcuttur.¹⁷⁰ (CMK mad. 273/4)

¹⁶⁵ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 25. **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 649. **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 758. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 384 vd.

¹⁶⁶ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 759.

¹⁶⁷ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 646.

¹⁶⁸ **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 322.

¹⁶⁹ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 32. YBGK, 1940/50 E. 1941/7 K. sayılı 05.03.1941 tarihli İçtihadı Birleştirme kararı.

¹⁷⁰ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 381.

Kanun yoluna katılan ya da şartları taşıyan müşteki olarak tüzel kişilerin de başvurması mümkündür. Tüzel kişinin temsilinin düzenlendiği hükümde, duruşmaya kabul edilmiş olan tüzel kişinin organ veya temsilcisinin, katılan veya sanığa yasada tanınan haklardan faydalanabileceği düzenlenmiştir.¹⁷¹ (CMK mad. 249/2)

Şikayetini bildiren müştekiden katılma talebinin olup olmadığının sorulması zorunludur.(CMK mad. 238/2) Bu zorunluluğun yerine getirilmemesi durumunda bir hak kaybı yaşanmaması için getirilen bu düzenleme gereğince hakkında katılma kararı verilmeyen müştekinin de belirtilen şartları sağlaması ve beyanlarının şikayetçi olduğunu göstermesi halinde kanun yolu başvurusunun geçerli sayılması gerektiği kabul edilmiştir. Yargılamada vekil olarak görev alanların başvurusu için de aynı durum geçerlidir. Ancak unutulmamalıdır ki kanun yolu başvurusunda vekil, asil olan katılan ya da müştekinin açık rızasına aykırı davranamaz.(CMK mad. 261) Ancak kanun gereği zorunlu vekil olarak onsekiz yaşını doldurmamış, sağır veya dilsiz ya da meramını ifade edemeyecek derecede malûl bir mağduru temsil ediyor ise (CMK mad. 234/2) bu durumda vekil ile asilin iradelerinin uyuşmaması halinde Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun irade uyuşmazlığı konusundaki bir kararından¹⁷² hareketle vekilin, mağdur kanun yoluna başvurmak istemese dahi kanun yoluna başvurabileceği, bu başvurunun kabul edilmesi gerektiği savunulmaktadır.¹⁷³

1.2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazında

Üst başlık olarak bahsedilen *başvuru hakkı* Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı olağanüstü kanun yolunda CMK madde 308 başlığında olduğu gibi *itiraz yetkisi* şeklinde ifade edilmektedir ve bu yetkinin kullanımı yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na verilmiştir. Daha önce de belirttiğimiz üzere yasal düzenlemede Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ifade edilmişse de bu yetkinin başsavcılığa kurumsal olarak verildiği kabul edilmektedir.¹⁷⁴

¹⁷¹ Şahin, Göktürk, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 233.

¹⁷² CGK, 2008/5-56 E. 2008/156 K. sayılı 03.06.2008 tarihli kararı. Yargıtay bu kararında özetle mağdure için atanan zorunlu vekilin iradesine üstünlük tanınarak davaya katılma yönündeki isteminin kabulüne karar verilmesi yerine, on beş yaşından küçük mağdurenin iradesi kabul edilerek katılma isteminin reddine karar verilmesinin yasaya ve hukuka aykırı olduğu değerlendirilmesinde bulunmuştur.

¹⁷³ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 382.

¹⁷⁴ Tosun, İÜHFİM 1973, s. 188. Arslan, CHD Aralık 2007, s. 132. (2797 sayılı Yargıtay Kanunu mad. 28/2 gereğince de yetki devrinin mümkün olduğu ifade edilmektedir.) Talas, İÜHFİM 2012, s. 165.

Başvuru yetkisi yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na hasredilen bu kanun yolunda, re'sen Başsavcılığın harekete geçmesi yanında kararın bozulmasında hukuki menfaati bulunan kişilerin de bu konuda istemde bulunması ve istem üzerine kanun yoluna başvurulması da mümkündür.(CMK mad. 308) Burada kimlerin istemde bulunabileceği gibi bir soru ortaya çıksa da bu sorunun cevabı uygulamada sonuç açısından bir önem taşımamaktadır. Genel olarak kanun yoluna başvuru hakkı olanların, kararın denetiminde hukuki yararı bulunanların bu kanun yolunun kullanılması için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan istemde bulunması mümkündür. Ancak görüşümüzce ve öğretide de savunulduğu üzere bu kanun yolunun kullanılmasını sağlamak adına istemde bulunmak için kanun yollarına başvuru hakkına sahip olunması şart değildir.¹⁷⁵ Çünkü Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun her halükarda başvurusu Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'dır. Kim istemde bulunursa bulunsun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı bu istemle bağlı değildir, geniş bir takdir yetkisi bulunduğundan, bu kanun yoluna re'sen de başvurusu mümkün olduğundan, kural olarak kanun yoluna başvuramayacak bir kimsenin dahi hukuka aykırılığı belirten istemi üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı re'sen kanun yoluna başvurmaya karar verebilir.

Bu kanun yoluna başvuru yetkisinin yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na tanınmış olmasının silahların eşitliği ilkesine aykırılık oluşturduğu ifade edilmişse de¹⁷⁶ bu görüşe katılmadığımızı belirtmemiz gerekir. Görüşümüzce Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı, olağanüstü bir kanun yolu olması sebebiyle hem kesin hüküm otoritesinin korunması hem de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın kamuyu temsilen, hukuka uygun kararlar verilmesini sağlamak için itiraz yetkisini kullandığı ve bu yönüyle ceza muhakemesindeki klasik iddia makamından farklı bir konumda olduğu düşünüldüğünde bu yetkinin yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na tanınmasının silahların eşitliği ilkesini zedelediği kabul edilmelidir.¹⁷⁷

¹⁷⁵ **Tosun**, İÜHF 1973, s. 189. **Yurtcan**, Ceza Yargılaması Hukuku, s. 757. **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 135. **Talas**, İÜHF 2012, s. 165.

¹⁷⁶ **Centel**, **Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 81. **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s.124.

¹⁷⁷ Aynı doğrultuda **Kunter**, **Yenisey**, **Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku s. , **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 135.

2. BAŞVURU SÜRESİ

2.1. Genel Olarak

Kanun yollarına başvuru hakkının kullanılması belirli sürelerle bağlanmıştır. Başvurunun öngörülen süre içerisinde yapılması geçerli bir başvuru olması için aranan şekil şartlarından biridir.¹⁷⁸ Kararlarda başvurulabilecek kanun yolu türü ve başvuru süresinin gösterilmesi zorunludur. (CMK mad. 34/2)

Kural olarak tüm olağan kanun yolları için başvuru süresi öngörülmüştür. İtirazda CMK madde 35 gereğince kararın öğrenildiği günden itibaren, istinafta (CMK mad. 273/1-2) ve temyizde (CMK mad. 291/1-2) tefhim veya tebliğ edildiği tarihten itibaren yedi günlük yasal başvuru süresi bulunmaktadır. Kanun yolu başvuru hakkı bulunanlar arasında konumu farklı olan Cumhuriyet Savcısının başvuru süresi de farklılık göstermektedir. CMUK madde 310/son gereğince başvuru süresi kararın tefhiminden itibaren bir ay olarak belirlenen Cumhuriyet Savcıları açısından bu sürenin uzatılması mümkün değildir.¹⁷⁹ Olağanüstü kanun yollarına başvuru için -Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının sanık aleyhine ancak ilamın kendisine verilmesinden itibaren otuz gün içinde kullanılması zorunluluğu dışında- bir süre sınırlaması getirilmemiştir.¹⁸⁰ (CMK mad. 308/1)

Kanun yoluna başvuru sürelerinin son gününün adli tatil içinde olması halinde, adli tatil sürecinde süreler işlemediğinden dolayı süreler, tatilin bittiği günden itibaren üç gün uzatılmış kabul edilmektedir. (CMK mad. 331) Ancak önemle belirtmek gerekir ki tutuklu işler adli tatilde de görüldüğünde tutuklama tedbirinin uygulandığı yargılamalarda adli tatilde kanun yolu başvuru süreleri işlemeye devam edecek, tatil sebebiyle sürenin uzaması söz konusu olmayacaktır.¹⁸¹

2.2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazında

Olağanüstü kanun yolları arasında başvuru süresi öngörülen tek kanun yolu, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazıdır. 1412 sayılı mülga CMUK'nda ayırım yapılmaksızın otuz gün süreye tabi tutulan(CMUK mad. 322/3) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı için

¹⁷⁸ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 41

¹⁷⁹ CGK, 2013/12-834 E. 2014/321 K. sayılı 10.06.2014 tarihli kararı.

¹⁸⁰ **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 324.

¹⁸¹ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 687.

5271 sayılı yasanın meclis çalışmaları sırasında başvuru süresi açısından ikili bir ayrıma gidilmiştir.¹⁸² Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının sanık aleyhine kullanılmak istenmesi halinde Yargıtay daire kararının Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından alındığı tarihten itibaren otuz gün içinde kullanılması gerekirken, sanık lehine başvuru da süre şartı gözetilmemektedir. (CMK mad. 308/1) Ancak Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında¹⁸³ sanık lehine başvuruda süre şartı aranmamasına dair düzenlemenin 5271 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra verilen kararlar için uygulanabileceği, bu düzenlemenin yasal düzenlemenin yürürlük tarihinden geriye yürümesinin, daha eski kararlara uygulanmasının mümkün olmadığını, *derhal uygulama ilkesi* gereğince değerlendirme yapılması gerektiği yorumunda bulunmuştur. Bu karar, sanık lehine getirilen bu düzenlemenin ruhuna uygun olmadığı, derhal uygulama ilkesinin itirazın yapıldığı tarihte yürürlükte olan yasa esas alınarak yapılması gerektiği gerekçeleri ile eleştirilmiştir.¹⁸⁴ Kesin hüküm otoritesinin korunmasının mı, yoksa hukuka aykırılıkların giderilmesinin mi öne alınacağı noktasında Yargıtay¹⁸⁵, tavrını kesin hüküm otoritesinden yana koymuş; o tarihte hem sanık lehine hem aleyhine başvurular için otuz günlük başvuru şartı bulunduğunu hatırlatmıştır. Görüşümüzce kesin hüküm otoritesinin korunması hukuk devleti ilkesi kapsamında ülkedeki hukuk güvenliğinin sağlanması açısından son derece önemlidir. Bu nedenle Yargıtay Ceza Genel Kurulunun sanık lehine kullanılan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazında CMK'nun yürürlüğüne girmesinden önceki ve sonraki duruma göre yapmış olduğu ayırımın desteklenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itirazda bulunulması için bir ilk itiraz dilekçesi ya da uygulamadaki adıyla süre tutum dilekçesi ile öngörülen otuz günlük sürenin kesilmesi ya da tutulması mümkün değildir.¹⁸⁶ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kararın kendisine ulaştığı andan itibaren başvuru hazırlıkları tamamlanmalı ve otuz gün içinde gerekli başvuru yapılmalıdır.¹⁸⁷ Bu kanun yolunda esas başvuran her zaman Yargıtay

¹⁸² **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 126.

¹⁸³ CGK, 2008/1-30 E. 2008/35 K. sayılı 26.02.2008 tarihli kararı.

¹⁸⁴ **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 128. **Talas**, İÜHFM 2012, s. 166.

¹⁸⁵ CGK, 2011/6-156 E. 2011/164 K. sayılı 05.07.2011 tarihli kararı.

¹⁸⁶ **Günay**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları, s. 317.

¹⁸⁷ YBGK, 1956/6 E. 1956/4 K. sayılı 09.05.1956 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı. Özetle "(...)Ceza Muhakameleri Usulü Kanununun 322 nci maddesiyle C. Başmüddeiumumisine tanınmış olan itiraz yolunda; mücerret daire kararına itiraz olunduğunun beyaniyle iktifa edilmiş olan istidaların itiraz müddetinin cerayanına mani olamayacağına ve bu itibarla itirazın mezkur maddede yazılı 30 günlük müddet içinde muayyen itiraz sebepleri gösterilmek veya noktai itiraz belirtilmek suretiyle yapılması gerektiğine(...)" karar verilmiştir. **İnan**, Ceza Yargılamasında Yasayolları, s.204. **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 138.

Cumhuriyet Başsavcılığı olduğundan ister re'sen ister istem üzerine itiraz yetkisi kullanılmış olsun, başvurunun süresinde yapıp yapılmadığının belirlenmesi Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başvuru tarihine göre yapılır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından birden fazla hukuka aykırılık nedeniyle itiraza başvurulması ve bunlardan bir kısmının sanık lehine, bir kısmının da sanık aleyhine olduğu bir durumda aleyhe itirazlar yönünden otuz günlük başvuru süresi içerisinde denetim yapılması gerektiği, süresinde yapılmamış ise sanık aleyhine olan itirazın usulden reddine karar verilmesinin uygun olduğu, bu durumda Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nca yapılacak incelemenin yalnızca lehe olanlarla sınırlı olacağı bizce de yerinde olarak ifade edilmiştir.¹⁸⁸

3. BAŞVURUDA YANILMA

3.1. Genel Olarak

Hukuken kabul edilmesi gereken bir kanun yolu başvurusunda bulunan ancak gerek kendi belirlemesi, gerekse de kararda hatalı gösterilmesi sebebiyle yanılan başvuru hakkı bu hata nedeniyle ortadan kalkmaz.¹⁸⁹ Çünkü başvuru hakkının hangi karara karşı kanun yoluna başvuru yapıldığının anlaşılması halinde, yalnızca başvuruda bulunması dahi yeterli görülmektedir.¹⁹⁰ Böyle bir durumda başvuruyu alan mercii tarafından kanun yolu başvurusu derhal görevli ve yetkili mercie gönderilir. (CMK mad. 264)

Hukuken başvuru hakkının kanun yolu haklarının korunması için getirilen bu hükümden Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun 22.01.1962 tarih ve 2/1 sayılı kararına konu, benzer mahiyetteki 1412 sayılı CMUK'nun 293. maddesindeki düzenleme gereğince Cumhuriyet Savcılarının hukuksal bilgileri nedeniyle yararlanamayacakları kabul edilirken¹⁹¹, 2008 yılında Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından verilen bir karar¹⁹² ile bu uygulama terk edilmiştir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu verdiği bu kararda 5271 sayılı CMK madde 264'teki düzenlemenin, kanun yoluna başvuru hakkı olanlar içerisinde belirtilen (CMK mad. 260) Cumhuriyet Savcıları açısından da kesin ve açık bir değişiklik oluşturduğunu, bu nedenle

¹⁸⁸ Öztürk, Tezcan, Erdem, vd., Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 744. Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 468. Arslan, CHD Aralık 2007, s. 138.

¹⁸⁹ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 401 vd. CGK, 2005/11-136 E. 2006/3 K. sayılı 24.01.2006 tarihli kararı.

¹⁹⁰ Yüce, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 44.

¹⁹¹ Centel, Zafer, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 763.

¹⁹² CGK, 2008/7-45 E. 2008/48 K. sayılı 11.03.2008 tarihli karar.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararının getirdiği kısıtlamanın artık kabul edilemeyeceğini kabul etmiştir.¹⁹³ Ancak bu karara muhalif kalan üyelerin muhalefet şerhlerinde savundukları ve öğretide de destek gören görüşe göre, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararının getirdiği kuralın, açık olduğu tartışmalı bir hükümle yürürlüğünün devam edemeyeceği yorumu uygun değildir, Yargıtay Kanununun 45. maddesi gereğince yeni bir içtihadı birleştirme kararı alınması iyi bu belirsizliğin aydınlatılması, CMK madde 264 ile uygulamada bir değişikliğe gidilmek istenip istenmediğinin belirlenmesi daha uygun olacaktır.¹⁹⁴ Görüşümüzce de bu karışıklığın gereği gibi verilecek yeni bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı ile açıklık getirilmesi gerekmektedir.

3.2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazında

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazında başvuru mercii yasal düzenlemede açık şekilde belirtilmiş olup mercii konusunda bir yanılma konusu olmazken, bu kanun yoluna aslen ve tek başvuru yetkisine sahip olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının başvurduğu kanun yolunda yanılması mümkündür. Ancak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına yanılarak başvuru yapılmasının sonuçları diğer yanılmalardan farklıdır. Şöyle ki itiraznamede yargılamanın yenilenmesi sebeplerinden birine dayalı olarak başvuran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının bu konudaki istemi esastan görüşülür. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı hem maddi hem de hukuki incelemeye izin veren bir kanun yolu olduğundan yapılan başvuru yanılma sebebiyle yönlendirilmez, incelenerek kabulüne ya da reddine karar verilir.¹⁹⁵ İtirazın kabulü halinde yargılama gerektiren bir durum varsa dosya ayrıca ilk derece mahkemesine de gönderilir.

Bu kanun yoluna başvuru hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan istemde bulunan kimselerin yanılması ve istemlerini farklı mercilere (yerel mahkeme ya da kararı veren ilgili Yargıtay dairesine) iletmeleri halinde kanun yoluna başvuruda mercide yanılma hükmünden faydalanmaları ve istemi alan mercii'nin talebi derhal Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na iletmeleri gerekir. (CMK mad. 264/2) Sanık aleyhine istemde bulunulması halinde başvuru süresi dikkate alınarak istemde bulunulmalıdır. Kanun yoluna başvuruda yanılma, başvuranlara fazla süre kazandırmaz, başvurunun yapıldığı tarihte sürenin dolup

¹⁹³ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 404.

¹⁹⁴ Topuz, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 21.

¹⁹⁵ CGK, 2011/3-422 E. 2012/132 K. sayılı 03.04.2012 tarihli kararı.

dolmadığı incelenir. Eski hale iade isteminde bulunulması gerekli değildir.¹⁹⁶ Esas başvuran her zaman Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı olduğundan itiraz yetkisi istem kullanılmış olsa da başvurunun süresinde yapılıp yapılmadığı belirlemesi Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın başvuru tarihine göre yapılır. Bu durumun tam tersi bir ihtimalde yani kanun yolu başvuru hakkına sahip sujelerden birinin olağan kanun yolu başvurusunda bulunmak isterken hataen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı için istemde bulunması halinde de görüşümüzce, yanılma CMK madde 264 gereğince değerlendirilmeli ve başvuru, olağanüstü itirazın kullanılması isteminde bulunulan karar için öngörülen olağan kanun yolundaki denetim merciine iletilmelidir.

Son olarak CMK madde 308 kapsamında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen bireysel başvuru kararından da söz etmek gerekir. Anayasa Mahkemesi'ne 2014 yılında yapılan bir bireysel başvuruda başvuru, hakkında kesinleşen hükme karşı yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuş, talebi ilk derece mahkemesi tarafından yargılamanın yenilenmesini talep ettiği karara karşı temyiz kanun yoluna başvurabileceği gerekçesiyle reddedilmiştir. İlk derece mahkemesinin yargılamanın yenilenmesi talebini değerlendirdiği red kararına karşı olağan itiraz kanun yolu yerine hatalı şekilde temyiz kanun yolunu göstermesi üzerine temyiz başvurusunu Yargıtay'a yönlendiren başvuru kanun yolu başvurusu ilk derece mahkemesi tarafından olağanüstü itiraz kanun yoluna başvuru, bir nevi Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kullanılması yönünde bir istem olarak değerlendirilerek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiş, bunun üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvurucuya itirazın kullanılmayacağı bildirilmiştir. Başvurucu bu şekilde etkin olarak kanun yolundan faydalanamadığını belirterek adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuruda bulunmuş, bireysel başvuruyu inceleyen Anayasa Mahkemesi tarafından başvuru kanun yolu ihlal iddiası bu yönüyle haklı bulunmuştur.¹⁹⁷ Bu karar, başvuruda yanılmanın kararda başvurulacak kanun yolunun hatalı gösterilmesi, başvuru kanun yolunda belirtilen kanun yoluna başvurusu ve onlarca denetimden geçen başvurudaki yanılmanın fark edilmemesinin mümkün olabileceğini, ancak ne zaman fark edilirse fark edilsin hukuk sistemimizde kanun yoluna başvuranın, başvuruda yanılma hükümlerinden faydalandırıldığını ortaya koymaktadır.

¹⁹⁶ Ünver, Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 402.

¹⁹⁷ T.C. Anayasa Mahkemesi, 2. Bölüm, 2014/9295 E. 2015/ K. sayılı 25.03.2015 tarihli kararı.

4. BAŞVURUDAN VAZGEÇME VE BAŞVURUNUN GERİ ALINMASI

4.1. Genel Olarak

Konuya geçmeden önce, kanun yoluna başvurudan vazgeçme veya başvuruyu geri alma terimlerinin CMK'ndaki düzenlemenin sebep olduğu karışıklık nedeniyle açıklanması gerekmektedir. Şöyle ki, yasal düzenlemede kanun yoluna başvurulduktan sonra vazgeçmeden söz edilmektedir. Oysaki kanun yoluna başvuru hakkına sahip olanlar başvuru süresi içinde istemlerinden vazgeçebilirler. Zaten yapılmış bir başvuru olması halinde başvuru süresi bitiminden sonra artık kanun yolu davasının varlığı sebebiyle ancak geri almadan söz edilebilir.¹⁹⁸ Yargıtay, teknik anlamda başvuru süresi içinde başvurudan vazgeçmenin 5271 sayılı yasada düzenlenmediğini, bu nedenle böyle bir vazgeçmenin hukuken geçersiz olduğunu kabul etmektedir.¹⁹⁹ Kanun yoluna başvurulduktan sonra başvurudan vazgeçilmesi yani başvurunun geri alınması, mercii tarafından karar verilinceye kadar geçerlidir. (CMK mad. 266/1) Burada belirtilen “*karar verilinceye kadar*” ifadesinden hüküm kurulması anının değil, kararın kesinleştiği anın anlaşılması gerektiği, kesinleşmeye kadar kanun yolu başvurusundan vazgeçmenin mümkün olduğu ifade edilmektedir.²⁰⁰

Başvurudan vazgeçme ya da başvuruyu geri alma için başvuru anında olduğu gibi başvuran kimsenin yargılanma, davayı anlama ehliyetinin olması gerekir.²⁰¹ Yaşı küçük olanlar bu yeteneğe sahip olmaları halinde yasal temsilcilerinin izni olmaksızın başvurudan vazgeçebilir ya da başvurularını geri alabilirler.²⁰² Ancak CMK madde 150/2 uyarınca sanık lehine kanun yolu başvurusunun geri alınması ya da başvurudan vazgeçilmesi hususunda müdafii ile sanık/şüpheli veya suça sürüklenen çocuğun iradelerinin uyuşmaması halinde müdafinin iradesi dikkate alınır. (CMK mad. 266/3)

¹⁹⁸ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 47. **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 657.

¹⁹⁹ Y. 6. CD. 2005/10068 E. 2005/7180 K. sayılı 09.09.2005 tarihli kararı. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 399.

²⁰⁰ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 658.

²⁰¹ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 47. **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 658.

²⁰² **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 658

Kanun yoluna başvurudan vazgeçme veya geri alma, verilecek bir dilekçe ya da tutanağa bağlanmak üzere mahkemeye yapılan bir beyanla olmalıdır. Vazgeçme ya da geri almanın açık olması gerekir.²⁰³

Cumhuriyet Savcısı tarafından sanık lehine yapılan bir kanun yolu başvurusundan Cumhuriyet Savcısı sanığın rızası olmaksızın vazgeçemez. (CMK mad. 266/1) Bunun nedeni sanığın, Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılan kanun yolu başvurusuna güvenerek başvuru yapmaması ihtimalinde kararın denetlenmesini talep hakkına hanel gelmemesini sağlamaktır.²⁰⁴ Görüşümüze bu düzenleme Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılan kanun yolu başvurusunun sanık lehine ya da aleyhine olup olmadığına bakılmaksızın uygulanmalıdır. Çünkü Cumhuriyet Savcısı kararı sanık aleyhine temyiz etmiş olsa da bu durum kararın sanık lehine bozulmasına engel teşkil etmediğinden Cumhuriyet Savcısı tarafından kanun yoluna başvuru her zaman sanığın rızası ile geri alınabilmelidir. Nitekim 1412 sayılı CMUK’nda 296. maddesinde “*Kanun yoluna müracaat üzerine verilecek karar duruşma ile verilecekse, bu müracaatın geriye alınması ancak hasmın muvafakatiyle olabilir.*” hükmü ile duruşmalı incelemelerde başvurunun geri alınmasında başvurunun sanık lehine ya da aleyhine olup olmadığı ayrımı yapmaksızın karşı tarafın rızasının alınması gerektiği düzenlenmiştir.²⁰⁵ Ancak bu kural, 5271 sayılı CMK’nda korunmamıştır.

Cumhuriyet Savcısı tarafından yapılan kanun yolu başvurusunun sanık lehine mi yoksa sanık aleyhine mi olduğunun anlaşılamadığı durumda (temyiz sebepleri gösterilmeksizin temyiz kanun yoluna başvurulması gibi) başvurunun aleyhe yorumlanamayacağı, sanığın lehine olduğunun kabulünün gerektiği²⁰⁶, bu nedenle böyle bir durumda da sanığın muvafakati olmadan başvurunun geri alınmasının mümkün olmadığı kabul edilmektedir.²⁰⁷ Belirtmek gerekir ki sanık veya şüpheli kendisi kanun yoluna başvurmadan vazgeçmiş olsa da yasal temsilci ya da eşi tarafından yapılan kanun yolu başvurusunun geri alınması sanığın/şüphelinin rızasına bağlıdır. Cumhuriyet Savcılarının kanun yolu başvurusunu geri almasının sanığın rızasına bağlanması gerekçesi nedeniyle bu kural benzetme yoluyla bu kimseler açısından da uygulanmalıdır.²⁰⁸

²⁰³ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 47.

²⁰⁴ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 660. **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 764.

²⁰⁵ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 48.

²⁰⁶ YBGK, 1930/26 E. 1930/32 K. sayılı 17.12.1930 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı.

²⁰⁷ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 49.

²⁰⁸ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 647,660.

Cumhuriyet Savcısının kanun yolu başvurusundan vazgeçmesine engel bir düzenleme bulunmamaktadır. Başvuru süresi dolmadan önce de Cumhuriyet Savcısı kanun yoluna başvurmayacağını açıklayabilir.²⁰⁹ Nitekim Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) kapsamında yargı birimlerince kullanılan bilişim sisteminde karar verilen dosya ile ilgili Cumhuriyet Savcılarının sistem üzerinde iki seçeneği bulunmaktadır; kanun yoluna başvuru yapmak ya da kararın *görüldü* işlemini yapmak. Cumhuriyet Savcısı tarafından *görüldü* işleminin yapılması durumunda tam bir kesinlik taşımamakla birlikte, Cumhuriyet Savcısı karara karşı kanun yoluna başvurmayacağını, başvurudan vazgeçtiğini açıklamış olur. Bu durumda kanun yoluna başka bir başvuran çıkmaması halinde ise karar kesinleşir. Şayet, Cumhuriyet Savcısı tarafından *görüldü* seçeneğinin bir hata sonucunda kullanılması halinde UYAP sistemi üzerinden düzeltme talep eden Cumhuriyet Savcısı, başvuru süresi içinde kanun yoluna başvurabilir. Bu noktada açık bir vazgeçmeden vazgeçme mümkün olmadığından²¹⁰ Cumhuriyet Savcısının yaptığı *görüldü* işleminin kesin bir vazgeçme olmadığı, fakat kanun yoluna başvurulmayacağına dair bir işaret sayılabileceğini kabul etmek gerekir.

Müdafî ve vekilin kanun yolu başvurusunu geri alabilmesi, bu hususta vekaletname ile özel olarak yetkilendirilmesi şartına bağlanmıştır. (CMK mad. 266/2) Kanun yoluna başvurudan vazgeçme ya da kanun yolu başvurusunu geri almanın sonuçları kesindir, vazgeçmeden vazgeçme söz konusu değildir.

Katılanın kanun yolu başvurusunu geri alması için sanığın rızasının alınmasına gerek yoktur.²¹¹ Bu koşul, sanığın kanun yolu başvurusuna güvenebileceği başvurular için öngörüldüğünden katılan/müşteki tarafından yapılan kanun yolu başvurularının geri alınmasında bu koşul gözetilmemektedir.

4.2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazında

“Davasız yargılama olmaz” ilkesi gereğince Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kullanımı ile olağanüstü kanun yolu davası açılmış olur. İtirazın kullanılması sonrasında başlayan kanun yolu davasının geri alınması da bu konudaki genel düzenlemeye tabidir. (CMK mad. 266) Bu düzenlemeye göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının

²⁰⁹ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 49.

²¹⁰ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 49-50.

²¹¹ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 661.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından karara bağlanana kadar geri alınması mümkündür.²¹² Ancak itirazın sanık lehine kullanılmış olması durumunda geri alınması konusunda sanığın rızasının aranıp aranmayacağı hususu öğretide tartışmalıdır. Temyiz kanun yolunda sanığın rızası olmaksızın sanık lehine başvurunun Cumhuriyet Savcısı tarafından geri alınamayacağına kabul edilmesinin altında yatan düşünce, sanığın Cumhuriyet Savcısına güvenerek kararı temyiz etmekte ihmal göstermiş olmasıdır. Oysa Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazında bu gerekçe söz konusu olamaz. Çünkü bu başvuru hakkı yalnızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na tanınmış olduğu için, sanığın bu noktada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na güvenerek başvuru hakkını kullanmaması gibi bir olasılıktan söz edilemez.²¹³ Ancak karşı görüşte olanlara göre, sanık lehine bir düzenlemenin kapsamının daraltılması doğru olmaz.²¹⁴

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı sonrasında başvurunun geri alınması talebini değerlendirildiği bir kararda²¹⁵ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, itirazın geri alınmasında sanığın rızasının aranmasının yukarıda belirtilen gerekçelerle gerekli olmadığına, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının re'sen geri alınabileceğine ve bu durumda itiraz incelemesi yapılmasına gerek olmadığına karar vermiştir.²¹⁶

²¹² Arslan, CHD Aralık 2007, s. 137. Talas, İÜHF 2012, s. 165.

²¹³ Kunter, Yenisey, Nuhoglu, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s.1516. Şahin, Göktürk, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 276.

²¹⁴ Tosun, İÜHF 1973, s. 191. Toroslu, Feyzioğlu, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 375. Topuz, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 26. Talas, İÜHF 2012, s. 165.

²¹⁵ CGK, 2013/7-314 E. 2013/394 K. sayılı 01.10.2013 tarihli kararı.

²¹⁶ Kararda özetle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 11.01.2013 tarihinde Yargıtay daire kararı ile onanan hükme itiraz edilmiş, CMK'nun 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 7. Ceza Dairesince 06.02.2013 tarihinde itirazın yerinde görülmemesi sonrasında, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca verilen 29.03.2013 tarihli itirazdan vazgeçme dilekçesi ile birlikte dosya Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiştir. "5271 sayılı CMK'nun 266. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde, Cumhuriyet savcısının sanık lehine yaptığı temyiz başvurusundan ancak sanığın rızası halinde vazgeçeceği hükmü düzenlenmiş olup, bu düzenlemenin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından sanık lehine yapılan itiraz yönüyle de geçerli olup olmayacağı da değerlendirilmelidir. Öğreti de bir kısım yazarlar; "Başsavcı, yersizliğini gördüğü davasını geri alabilir. Sanığın muvafakati aranmaz" (Kunter/Yenisey/Nuhoglu, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Onaltıncı Baskı, s.1516), "İtirazın, sanık veya hükümlü lehine olup olmadığına bakılmaksızın ve ilgilinin muvafakati gerekmeksizin geri alınabilmesi mümkün olmalıdır" (Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, itirazın geri alınıp alınamayacağı konusunda Ceza Genel Kuruluna sundukları yazılı görüş), "Sanığın doğrudan olağanüstü itiraz yoluna başvurmaması mümkün olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, geri alma için ayrıca sanığın onayının alınmasına gerek yoktur" (Bahri Öztürk, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Beşinci Baskı, s.742), şeklindeki görüşleri ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ister sanık lehine, isterse de sanık aleyhine olsun, itirazından herhangi bir şarta bağlı olmaksızın vazgeçebileceğini kabul etmişlerdir. Bir kısım yazarlar ise; "Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın itirazı sanık lehinde ise sanığın onayı olmadan geri alınmaz" (Centel/Zafer, Ceza Muhakemesi Hukuku, 10. Baskı, s.784), "Ancak kanımca kuralın gerekçesi ne olursa olsun sanık lehine bir düzenlemenin kapsamının daraltılmaması gerekir. 266/1. Herhangi bir istisna getirmediğine göre başsavcılığın itirazında da bu kuralın uygulanması ve

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazında sanığın olağanüstü kanun yolu davası sürecine aktif bir katılımı söz konusu değildir. Bu süreçte sanığın tek yapabildiği, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın itiraz yetkisini kullanması için istemde bulunmaktır. Bu istem sonucunda takdir yetkisi Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nda olduğundan, istemin reddi halinde de başvurulabilecek bir hukuki çare yoktur. Başvurunun yapılması sonrasında ise artık sanığın pozisyonunun değiştiği kabul edilmelidir; çünkü kanun yolu başvurusu sanık aleyhine ya da lehine olsun, yürütülen yargılama sanık hakkındadır ve doğrudan sanığı etkilemektedir. Bu noktada artık sanığın bu kararda hukuki bir menfaati bulunmakta, kanun yolu başvurusunda bulunma konusundaki genel şartı sağlamaktadır. Bu durumda kanun yolu davası sürecinde artık Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın tek başına hareket etmesi, sanık hakkındaki kesin hükmü kaldırarak bir başvuru yolunu kullanıp bir hukuka aykırılık iddiasıyla kararı tartışmaya ya da bir başka deyişle yeniden değerlendirmeye açması durumunda mümkün görülmemelidir. Görüşümüzce Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının yapılmasından itibaren başlayan kanun yolu davası da adil yargılanma hakkı çerçevesinden değerlendirilmeli, artık sanığın bir takım haklardan faydalandırılması, sürece aktif şekilde dahil edilmesi en azından bazı hususlarda (örneğin başvurunun geri alınması gibi) rızasının aranması gerekli görülmelidir.

lehe başvuruların geri alınmasında muvafakat aranması yerinde olacaktır" (Serdar Talas, Ceza Muhakemesi Hukukunda Başsavcılığın İtirazı, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 70, sayı 1, s. 165, 2012) şeklinde açıkladıkları görüşlerle, sanık lehine itirazdan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ancak sanığın onayı olması halinde vazgeçebileceğini belirtmişlerdir. Olağan kanun yollarından temyize ilişkin olarak Cumhuriyet savcısının sanık lehine yaptığı başvurusundan onun rızası olmadan vazgeçemeyeceği kuralının gerekçesi, kendisinde hükmü temyiz etme hak ve yetkisine sahip olan, ancak Cumhuriyet savcısının başvurusuna güvenerek kanun yoluna başvurmayan sanığın bu güveni nedeniyle zarar görmemesidir. Çünkü sanık, Cumhuriyet savcısının başvurusuna güvenerek kendisi temyizi başvurusunda bulunmamış, bu nedenle kanuni başvuru süresini geçirmiş olabilir. Onun onayı bulunmaksızın Cumhuriyet savcısının temyiz başvurusunu geri almasının kabul edilmesi halinde, başvuru süresini geçirmiş olan sanığın bundan zarar göreceği bir gerçektir. Bu kuralın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazında da uygulanması gerektiğinin kabulü mümkün değildir. Zira, olağanüstü kanun yollarından biri olarak kabul edilen itiraza başvurma yetkisi sadece Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısına tanınmış olup, Başsavcı dışındaki tarafların bu kanun yoluna başvurma imkânı bulunmamaktadır. Dolayısıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının kanunen tek başına kullanmaya yetkili kıldığı bu olağanüstü kanun yolundan vazgeçmesi noktasında ister aleyhe, isterse lehe itiraz olsun herhangi bir tarafın onayına gerek olmaksızın vazgeçebileceğinin kabulü gerekmektedir. Aksi takdirde yalnızca temyiz kanun yolunda, Cumhuriyet savcısının sanık lehine yaptığı başvuru için kabul edilen ve olağan kanun yolu için kabul edilmiş olan bu istisnai düzenlemenin kanun koyucunun amacına aykırı şekilde genişletilmesi söz konusu olacaktır. Nitekim, 09.05.1956 gün ve 6-4 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da, olağan bir kanun yolu olan temyiz kanun yoluna hasren kabul edilen bir usulün, olağanüstü ve istisnai bir kanun yolu olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazına kıyas yoluyla uygulanmasının imkan dahilinde olmadığı kararlaştırılmıştır." gerekçelerine dayanılarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısınca itirazdan vazgeçilmiş olması nedeniyle itirazın incelenmeksizin iadesine karar vermiştir. (CGK, 2013/7-314 E. 2013/394 K. sayılı 01.10.2013 tarihli kararı.)

5. ALEYHE AĞIRLAŞTIRMA YASAĞI

Sanık veya onun lehine bir başkası tarafından yasa yoluna başvurulduğunda hükmün sanık aleyhine sonuç doğurması yasağı, karşılaştırmalı hukukta “*reformatio in peius*” veya “*prohibition reformatio in peius*” olarak adlandırılmakta, yasağın kökeni Roma hukukuna kadar uzanmaktadır.²¹⁷ Yasak, kişinin kanun yolu başvurusunda bulunurken, bunun aleyhine bir sonuç doğurup doğurmayacağı endişesi taşımaması, yalnızca bu endişe sebebiyle kanun yoluna başvurmadan çekinmemesi amacıyla düzenlenmiştir.²¹⁸ *Kunter* tarafından kanun yoluna başvuran sanığın başvurusunun akıbetine katlanması gerektiği gerekçesi ile desteklenmese de aleyhe ağırlaştırma yasağı yasal düzenlemelerimizde yer bulmuştur.²¹⁹ İlk derece mahkemesi yargılamaları için söz konusu olan *aleyhe değiştirme yasağı*, kanun yolları sürecinde aslında *aleyhe bozma yasağı* olarak karşımıza çıkar.²²⁰

Bu yasağı destekleyenler tarafından sunulan gerekçeler özetle, kazanılmış hak teorisine, talep dışı karar vermenin davasız yargılama olmaz ilkesi ile bağdaşmayacağına, kanun yolundan beklenen faydanın başvuranın hukuki menfaatinin korunması olduğuna, hükmün temyiz edilmeyen kısımlarının başvuran lehine kesinleşmesine, aksi uygulamanın vicahilik ilkesiyle²²¹ bağdaşmayacağına dayandırılırken bu yasağın katı şekilde uygulanmasının doğru olmadığını savunanların gerekçeleri ise özetle, bu yasağın neticede ceza yargılamasının amacına aykırılık teşkil etmesine, bu yasağın uygulanması ile kanunun iradesine karşı çıkmış olmasına, üst mahkemenin yetkisiz kalmasına sebep olmasına ve yargılama kurallarına uygun düşmemesine dayandırılmaktadır.²²²

²¹⁷ **Selçuk, Çınar**, Yaptırım (Cezayı) ve Sonuçlarını Ağırlaştıramama Kuralı, s. 21 vd. **Kaymaz**, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan Özel Sayı, s. 1399.

²¹⁸ **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 329. **İnan**, Ceza Yargılamasında Yasayolları, s. 59. **Şahin, Göktürk**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 238

²¹⁹ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 168.

²²⁰ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 409.

²²¹ *Vicahilik İlkesi*: Ceza yargılaması hukukunda, sanık, aleyhinde olan hususlar hakkında savunmasını bildirmek hakkına sahiptir. **Kaymaz**, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan Özel Sayı, s. 1402.

²²² **Selçuk, Çınar**, Yaptırım (Cezayı) ve Sonuçlarını Ağırlaştıramama Kuralı, s. 95 vd. **Kaymaz**, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan Özel Sayı, s. 1401-1403.

Değişik kanun yolları açısından açıkça düzenlenmiş olan bu yasa²²³ genel olarak CMK mad. 265'te düzenlenmiştir. Buna göre Cumhuriyet Savcısı tarafından kanun yoluna sanık lehine başvurulduğunda yeniden kurulan hüküm önceki hükümde tayin edilmiş olan cezalardan daha ağır bir ceza içeremez. Bazı kanun yolları için aleyhe değiştirme yasağının özel olarak düzenlenmesi sebebiyle bu yasağın tüm kanun yollarına hakim durumda olmadığını savunan görüşe²²⁴ karşın, 5271 sayılı CMK'nun 265. maddesiyle yapılan düzenleme ile aslında genel bir ilke benimsendiğini ve ayırım gözetmeden, açıkça genel olarak tüm kanun yolları için bu yasağın kabul edildiğini söylemek mümkündür.

Yargıtay, aleyhe değiştirme yasağını kazanılmış hak teorisine dayanarak açıklamaktadır. Bu gerekçeye dayanılması kazanılmış hak teorisinin ceza hukukunda kabul edilmemesi sebebiyle eleştirilse²²⁵ de Yargıtay ceza miktarı bakımından kazanılmış hakkın gözetilmesi gerektiği gerekçesiyle aleyhe değiştirme yasağının uygulanmamasını hukuka aykırı bulmuştur.²²⁶

Aleyhe değiştirme yasağı ancak neticeye (ceza miktarı ve türüne) ilişkin olup, suçun niteliğinin ya da kararın farklı şekilde değerlendirilmesine engel değildir.²²⁷ Bu nedenle hukuki değerlendirme değişebilir, mahkeme tarafından alt ve üst sınır aralığında ceza tayinleri konusunda takdir yetkisi farklı kullanılabilir; tüm bunlar aleyhe ağırlaştırma yasağına aykırı olarak değerlendirilmez.²²⁸

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz yetkisini kullanmada CMK madde 265'in kıyasen uygulanacağını savunmak kanunun lafzına uygun değildir. Cumhuriyet Savcıları ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının görev aldıkları yargılama derecesi ve kanunla verilen yetkileri birbirlerinden farklıdır. Bu nedenle, aleyhe ağırlaştırma yasağının uygulanmasını gerektiren açık bir yasal düzenleme esasen bulunmamaktadır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından verilen kararlarda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı olağanüstü kanun yolu

²²³ Aleyhe ağırlaştırma yasağı açıkça temyiz yasa yolu için (CMK mad. 307/4) , istinaf için (CMK mad. 283), kanun yararına bozma için (CMK mad. 309/4) ve yargılamanın yenilenmesi için (CMK mad. 323/2) düzenlenmiştir.

²²⁴ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 407.

²²⁵ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 407.

²²⁶ CGK, 2010/11-18 E. 2010/17 K. sayılı 02.02.2010 tarihli kararı.

²²⁷ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s.1391. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 408. **Şahin, Göktürk**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 239. **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s.25.

²²⁸ CGK, 2010/ 8-72 E. 2010/89 K. sayılı 13.04.2010 tarihli kararı. YBGK, 1947/21 E. 1950/1 K. sayılı 08.02.1950 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı.

başvurusu sanık lehine de olsa yapılan değerlendirmelerde Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan itiraznamede belirtilen itirazlarla sınırlı olmadığı, tam bir hukuki denetim yaparak karar verildiği açıkça belirtilmektedir. Bu nedenle aleyhe değiştirme yasağının Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından sanık lehine itiraz edilmesi halinde uygulanamayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.²²⁹ Görüşümüzce de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolu başvurusu sanık lehine yapılmış da olsa bu durum, aleyhe değiştirme yasağı açısından bir kazanılmış hak sağlamaz. Başvuru hakkı münhasıran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına bırakılmış olan bu kanun yolu için aleyhe ağırlaştırma yasağının düzenlenme gerekçesinin (sanık lehine kanun yolu başvurularına güvence oluşturulması, sanığın kanun yolu başvurusu yapmakta çekimser kalmaması) bu konuya uygun olduğunu kabul etmek -Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı dışında itiraz yetkisinin bir başkasınca kullanılması söz konusu olmadığından- mümkün değildir. Bununla birlikte kanun yolu başvurusunda bulunma hakkı olan sujerler (örneğin sanık ya da Cumhuriyet Savcısı) tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından sanık lehine olağanüstü itirazın kullanılması için istemde bulunulması durumunda, bunların aleyhe değiştirme yasağının güvencesinden yararlanmaları gerekir. Kesin hüküm otoritesini sarsacak kadar ciddi bir hukuka aykırılığın hukuk düzenince korunamayacağı ana fikri ile getirilen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolu başvurusunda istemde bulunanların bu yasağın güvencesinden yararlandırılmamaları halinde bu kanun yolunun amaçlarına uygun şekilde kullanılması için kimse istemde bulunmayacaktır. Bu nedenle görüşümüzce re'sen itirazın kullanılması ile istem üzerine kullanılması durumlarının birbirinden ayrılması ve sanık lehine itirazın kullanılması istemi doğrultusunda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itiraza başvurulması halinde yapılan değerlendirmede aleyhe ağırlaştırma yasağının uygulanması gerekmektedir.

6. BAŞVURUNUN KONUSU: YARGITAY DAİRESİ KARARI

6.1. Onama Kararı

Yargıtay daireleri (konumuz açısından yalnızca ceza daireleri ile icra ve iflas kanununun cezai hükümlerine dayalı kararları denetleyen hukuk dairesi) tarafından temyiz

²²⁹ CGK, 2013/1-442 E. 2014/196 K. sayılı 22.04.2014 tarihli kararı. CGK, 2006/9-55 E. 2006/115 K. sayılı 11.04.2006 tarihli kararı.

incelemesi sonucunda uyuşmazlıkla ilgili verilen onama kararları, olağan kanun yollarının tüketildiği ve kararın kesinleştiği anlamını taşımaktadır.²³⁰

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz kanun yolunun düzenlenmesindeki temel amaç, Yargıtay dairelerince hukuka aykırı şekilde değerlendirildiği şüphesi olan ancak ilk derece mahkemesi hükmünü de kesinleştiren onama kararlarına karşı kullanılması ve kararda kesin hüküm otoritesinin dahi sarsılmasını gerektirecek kadar ciddi hukuka aykırılıkların bulunduğu belirlenmesi halinde bu durumun itiraz yoluyla giderilmesidir. Bu nedenle öğretide tüm yazarlarca da kabul edildiği üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı başvurusunun asli konusu, kesin hüküm etkisi yaratan onama kararlarıdır.²³¹ Çünkü CMK madde 308 *olağanüstü kanun yolları* başlığı altında düzenlenmiş, bu nedenle de *Yurtcan, Soyaslan, Ünver ve Hakeri* tarafından aksi savunulmakla²³² birlikte, sadece kesinleşen kararlara karşı yani dolayısıyla onama kararlarına karşı kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.²³³

6.2. Düzelterek Onama Kararı

Yargıtay tarafından yeniden yargılama gerektirmeyecek, kararın özüne dokunmayan hususlardaki hukuka aykırılığın ya da basit bir hata veya eksikliğin giderildiği, kararda küçük bir ekleme ya da düzeltme yapılarak verilen düzelterek onama kararları da hükmü kesinleştiren dolayısıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolu başvurusuna konu olabilecek kararlardandır.

Düzelterek onama kararları, Yargıtay tarafından sıklıkla verilen ancak karar içeriğinin dikkatle ele alınmasını gerektiren kararlardır. CMK'nun henüz yürürlük kazanmayan 303. maddesinde²³⁴, hangi hallerde düzelterek onama kararı verilmesinin mümkün olduğu belirlenmiştir.²³⁵ Çünkü uygulamada düzelterek onama kararları, ceza miktarının tayini ve sonuç cezanın hesaplamasında uygulanacak hükümler sıralamasında yapılan ve ceza miktarını ciddi şekilde etkileyebilecek hatalı değerlendirmelerin ya da lehe hükümlerin hatalı

²³⁰ **Kunter, Yenisey, Nuhoğlu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s.1513. **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 117.

²³¹ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 809.

²³² **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 589. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 466 vd

²³³ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 725. **Kunter, Yenisey, Nuhoğlu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s.1509.

²³⁴ CMK'nun temyiz hükümlerini yürürlüğe girene kadar benzer mahiyetteki 1412 sayılı CMUK mad. 322 - dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları haricinde- yürürlüğünü sürdürmektedir.

²³⁵ **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 569. **Şahin, Göktürk**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 259.

uygulanmasının dahi yeniden yargılama olmaksızın düzelterek onandığı, aslında yeniden yargılama gerektiren hususların takdir ve değerlendirmesi için gereken “iddia-savunma-yargılama” şeması gözetilmeden alelacele düzeltilen kararlardır. Yalnızca ikinci derece mahkemesi olan Yargıtay dairesinin değerlendirmesi ile düzeltilen hükümler, kesinleşerek infaz kabiliyeti kazanmaktadır. Bu durum, düzelterek onama kararlarında, oldukça tehlikeli ve toplum vicdanına kanatacak, kesin hüküm otoritesinin sarsılmasını gerektirir ciddiyette hukuka aykırılıklar yapılmasına neden olmaktadır. Nitekim yalnızca yeniden yargılama gerektirir hususlarda verilen düzelterek onama kararından ötürü Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı ile denetim muhakemesine taşınan Yargıtay ceza dairesi kararları bulunmakta, bu tür haksız ve hukuka aykırı kesin hüküm sonucuna yol açan düzelterek onama kararlarının bozulmasına, hatta infazın durdurularak dosyaların ilk derece mahkemelerine gönderilerek bozmaya göre yargılama yapılmasına karar verilmektedir.²³⁶

6.3. Bozma Kararı

1412 sayılı CMUK’nda kanun yolları başlığı altında olağan-olağanüstü kanun yolları ayrımı yapılmamıştır. Bu nedenle 1412 sayılı yasa döneminde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına bozma kararlarına karşı da başvurulabilmiştir. 5271 sayılı CMK’nun yürürlüğe girmesi sonrasında ise bu kanun ile getirilen olağan-olağanüstü kanun yolu ayrımının teorik düzeyde olduğu, madde 308’de bir ayrım yapılmadığından bozma kararlarına karşı da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına başvurulabileceği savunulmakla birlikte²³⁷, bozmadan sonra ilk derece mahkemesinin kararında direnme yetkisi olduğu ve dolayısıyla direnme kararı sonrasında zaten denetimin yine Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından yapılacağı, bozma kararlarının hükmü kesinleştirmemesi sebebiyle olağanüstü kanun yollarından biri olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına başvurulamayacağı görüşü de önemli bir ağırlığa sahiptir.²³⁸

Bozma kararlarına karşı ilk derece mahkemelerinin direnme kararı verme hakkı bulunduğu halde, kanun sistematüğinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraz yetkisinin olağanüstü kanun yolu olarak kesinleşmiş hükümlere karşı kullanılması gerekir. Durum böyle iken, uygulamada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına bozma ilamlarına karşı da

²³⁶ CGK, 2014/12-237 E. 2014/407 K. sayılı 30.09.2014 tarihli kararı.

²³⁷ **Yurtcan**, Ceza Yargılaması Hukuku, s. 535 vd. **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1515. **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 809.

²³⁸ **Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1509 vd. **Tosun**, İÜHF 1973, s. 192.

başvurulması mümkündür. CMK madde 308 düzenlemesinde açıkça kesinleşmeden bahsedilmediği, dolayısıyla bozma kararlarına karşı başvurunun yasaklanmadığı gerekçesi ile bu yolun Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı²³⁹ ile bozma kararlarına karşı da kullanıma açılması yerinde olmamıştır.

6.4. Kısmen Bozma Kısmen Onama Kararı

Yargıtay daireleri tarafından verilen kısmen onama kısmen bozma kararları bazen sanığın birden fazla suçlamadan dolayı yargılanması ve bazen de olayın karmaşık yapısı sebebiyle unutulmuş bazı usul hükümleri ve esasa dair değerlendirmenin farklılaşma sebepleri ile ilk derece mahkemesi hükmünün bir yönüyle hukuka uygun görülen bir kısmının onanmasına ya da düzeltilerek onanmasına, bir yönüyle hukuka aykırı bulunan kısmının ise bozulmasına karar verilmesi anlamına gelmektedir.²⁴⁰ (CMUK mad. 321) Böyle bir durumda esasen olağanüstü kanun yolu olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına onanan kısım için başvurulacağı, bozmaya konu olan kısım için ise bozma kararı doğrultusunda ilk derece mahkemesince bir karar verileceği kabul edilmelidir. Ne var ki, uygulamada Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz yetkisini kısmen bozulan hükmün onanması yönünde de kullanabilmektedir.²⁴¹ Bu durum, hükmün amaçlanan etkilerini doğurmasına engel olmaktadır. Çünkü karar, tek bir dosyaya aittir ancak dosya kısmen bozulmasına karar verilen yönü ile yargılama gerektirirken onanan kısım ile ilgili itiraza başvurulması mümkündür. Tam tersi bir ihtimalde ise kısmen onanarak kesinleşen hüküm açısından infaza başlanması gerekirken bozulan kısım için kullanılan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı halinde de özetle dosya Yargıtay bünyesinde inceleme ve denetime tabi tutulacak, hükmün itiraza konu olmayan bölümü de uygulanamayacaktır. Bu nedenle Yargıtay dairelerince bir tutum değişikliğine gidilerek kısmen onama, kısmen bozma kararları verilmesi uygulamasından vazgeçilerek, hükmün bir bütün halinde ele alınması, hukuka uygun olan ve bozulmaması gereken yönleri açıklandıktan sonra ikinci bir bölümde hukuka aykırı görülen ve bozma nedeni yapılan hususların belirtilmesi yöntemi ile karar verilmesi daha uygun olacaktır. Böylece hem tartışmalı hususların yeniden yargılanması sağlanacak hem de kararın bir bütün halinde hukuka uygun hale gelmesi için çaba sarf edilmiş olacaktır.

²³⁹ CGK, 2007/3-63 E. 2007/87 K. sayılı 10.04.2007 tarihli karar.

²⁴⁰ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 153. **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s.625.

²⁴¹ CGK, 2013/8-321 E. 2014/521 K. sayılı 25.11.2014 tarihli kararı.

6.5. Düşme Kararı

Yargıtay ikinci derece mahkemesi olarak yaptığı denetim sürecinde davanın düşmesi sebebinin varlığını tespit ettiğinde düşme kararı verebilir. Düşme nedeni, ilk derece mahkemesi yargılamasında mevcut olabileceği gibi, temyiz sürecinde de ortaya çıkmış olabilir. Her iki durumda da Yargıtay tarafından düşme kararı verilmesi mümkündür. Örneğin muhakeme şartı olarak şikayet öngörülen suçlar bakımından şikayetten vazgeçme ya da şikayetin geri alınması sebebiyle yokluğunun fark edilmesi durumunda düşme kararı verilir. Yargıtay tarafından verilen düşme kararları da yargılama sürecini sona erdiren, kesin hüküm niteliğinde kararlardandır.²⁴²

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına başvurulabilmesi için Yargıtay dairesi kararlarının türüne ilişkin CMK madde 308 ile herhangi bir sınırlama getirilmediği için, Yargıtay tarafından verilen ve kesin hüküm niteliği taşıyan düşme kararları da itiraza konu olabilir. Ancak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulü halinde sanık hakkında düşme kararı ile sona eren yargılama süreci yeniden başlatılacağından, böyle bir durum sanık aleyhine yorumlanmış olur. Bu nedenle düşme kararlarına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı yapılması durumunda, Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından sanık aleyhine başvurudaki süre koşulu gözetilerek itiraz incelemesi yapılmalıdır.²⁴³

6.6. Red Kararı

Usulüne uygun şekilde, yasal süresi içinde verilen temyiz dilekçesi üzerine, kararı temyiz olunan mahkeme, temyiz talebinin süresinde yapılıp yapılmadığını, kararın temyiz edilmesi mümkün kararlardan olup olmadığını ve temyiz edenin başvuru hakkının olup olmadığını araştırarak bir öninceleme yapar. Eğer öninceleme olumlu olursa temyiz başvurusu esastan incelenirken, önincelemenin olumsuz sonuçlanması halinde temyiz talebinin reddine karar verilir. (CMUK mad. 315/1, CMK mad. 296/1) Temyiz kanun yoluna başvuru yapan kişi, red kararının Yargıtay tarafından da değerlendirilmesini talep edebilir. Bu durumda dosya Yargıtay'a gönderilir. Ancak bu talep kararın kesinleşmesini engellemediği gibi, infazın da ertelenmesini sağlamaz.²⁴⁴

²⁴² Soyaslan, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 564.

²⁴³ CGK, 2011/11-170 E. 2011/179 K. sayılı 20.09.2011 tarihli kararı.

²⁴⁴ Öztürk, Tezcan, Erdem, vd., Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 733-734.

Yargıtay, incelemesi sonucunda başvuranın temyiz talebinin kabulü gerektiğine karar verirse dosyayı esastan görüşür.(CMUK mad. 317, CMK mad. 298) Ancak Yargıtay ilk derece mahkemesi tarafından temyiz talebinin kabul edilemeyeceğine karar verilirse bu durumda verilen karar ile yargılama kesin bir hükümlerle sonuçlanmış olacaktır.²⁴⁵ Eğer kanun yollarına başvuru hakkı hukuka aykırı şekilde engelleniyor ise bu durumda da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına başvurulması mümkündür. Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu temyiz talebinin reddine ilişkin hukuka aykırı Yargıtay ceza dairesi kararına karşı yapılan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazını inceleyerek temyiz kanun yolu incelemesinin yapılması için kararın bozulmasına ve dosyanın hükmün esasının incelenmesi için ilgili Yargıtay ceza dairesine gönderilmesine karar vermiştir.²⁴⁶

6.7. Başvuruya Konu Edilemeyen Kararlar

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı, her daire kararı için kullanılamaz. Bazen kararın içeriği, bazen de verilen kararın türü bu duruma engeldir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kullanılabilmesi için olağanüstü bir kanun yolu olması sebebiyle yargılama sürecini kesinleştiren bir daire kararı²⁴⁷, ilk derece ceza mahkemeleri tarafından CMK madde 223 gereğince hüküm niteliği taşıyan bir kararın kanun yolu denetimi söz konusu olmalıdır. Örneğin Yargıtay ceza dairelerince verilen görevsizlik kararlarına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kullanılamayacağı kabul edilmiş, bu konudaki olağanüstü itirazın reddine karar verilmiştir.²⁴⁸ Görevsizlik kararı yargılamayı nihayete erdiren, kesin bir karar olmadığı gibi, bu konuda Yargıtay Kanunu 17. madde gereğince Yargıtay Başkanlar Kurulu görevlendirilmiştir.²⁴⁹

Yargıtay daireleri tarafından kanun yolu denetimi sonrasında karara bağlanan ancak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına konu olamayacak bir diğer karar türü ise tutuklama, tutukluğun devamına, tahliye taleplerinin reddine ilişkin verilen kararlardır. Ceza Genel Kurulu tarafından değerlendirilen itiraz sonucunda verilen bir kararda²⁵⁰ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kararın yalnızca tutuklama değerlendirmesine ilişkin bölümüne itiraz edilmiş, Ceza Genel Kurulu tarafından olağanüstü itirazın bu şekilde

²⁴⁵ **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 361.

²⁴⁶ CGK, 2013/11-144 E. 2014/479 K. sayılı 04.11.2014 tarihli kararı.

²⁴⁷ **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 125. **Tosun**, İÜHFM 1973, s. 192.

²⁴⁸ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 810. CGK, 2007/1-38 E. 2007/44 K. sayılı 20.02.2007 tarihli kararı.

²⁴⁹ **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 128.

²⁵⁰ CGK, 2011/3-49 E. 2011/28 K. sayılı 29.03.2011 tarihli kararı.

kullanılmasının düzenleme amacına uygun olmadığı, genel yasal düzenlemelerle çelişeceği gerekçeleriyle itirazın reddine karar verilmiştir.²⁵¹ Yargılaması devam eden sanığın tutukluluk haline ilişkin verilen karara karşı olağanüstü başvuru gerektirir bir durum söz konusu değildir. Dosyanın gönderileceği mahkeme tarafından tutuklama tedbiri her aşamada yeniden değerlendirilebilir, bu noktada dosyayı gönderen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı dosyayı tahliye talebi görüşüyle gönderebilir. Böylece hukuka aykırı olarak nitelendirdiği tutuklama tedbiri uygulamasının gözden geçirilmesini sağlamış olur. Bu nedenle Ceza Genel Kurulu tarafından yapılan değerlendirmeye katılıyoruz. Kaldı ki uzun tutukluluk sürelerine ilişkin yapılan bireysel başvurular da Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmektedir.

Yine haksız şekilde uygulanan koruma tedbirleri nedeniyle CMK’nda düzenlenen tazminat hükümleri gereğince yapılan tazminat yargılamalarının denetlendiği Yargıtay dairesi kararlarının da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına başvurulamayacak kararlardan olduğu kabul edilmektedir. Çünkü kanunun lafzına göre, sanık sıfatıyla yargılananlardan söz edilmektedir. Haksız uygulanan koruma tedbirlerinden kaynaklanan tazminat yargılamalarında sanığın varlığından söz edilemez; kişi davacı sıfatıyla hazineden tazminat talebinde bulunur. Ceza Genel Kurulu tarafından bu konuda yapılan bir başvuru, yargılama sujesinin “sanık” değil “davacı” olduğu, kanunda açıkça sanık lehine itirazda süre şartının gözetilmeyeceğinin belirtildiğini, ancak başvurunun sanık lehine olmadığı otuz günlük süre içinde yapılması gerektiği belirtilerek yapılan öninceleme sonucunda süresinde yapılmadığı gerekçesiyle itirazın reddine karar verilmiştir.^{252 253}

7. BAŞVURU NEDENLERİ

7.1. Yasal Düzenlemeler Işığında

CMK madde 308’de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz yetkisinin hangi itiraz sebeplerine dayalı olarak kullanılacağı belirtilmemiştir. Kanun tasarısında belirtilen gerekçenin²⁵⁴ ikinci fıkrasında “*İtiraz, daire kararında gerek maddî ve gerek usul hukukuna*

²⁵¹ **Talas**, İÜHFM 2012, s. 169.

²⁵² **Talas**, İÜHFM 2012, s. 169.

²⁵³ CGK, 2006/8-329 E. 2007/66 K. sayılı 13.03.2007 tarihli kararı.

²⁵⁴ Tasarının 343. Maddesi kanunun yasalaşan metninin 308. Maddesine karşılık gelmektedir. Madde 343 gerekçesinde “Maddeye göre, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, ceza dairelerinin kararlarına karşı ilâmın veya düzeltme istemine ilişkin özel daire kararının kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilecektir. İtiraz, daire kararında gerek maddî ve gerek usul hukukuna aykırı olduğu saptanan hususlara yönelik olabilir. İtiraz nedenlerinin açık ve gerekçeleriyle yazılı olarak bildirilmesi

aykırı olduğu saptanan hususlara yönelik olabilir.” şeklinde ifade edildiği üzere her tür hukuka aykırılık Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına konu olabilmektedir.²⁵⁵

Hukuka aykırılık, CMK ve CMUK’nda aynı doğrultuda düzenlenmiştir ve özü itibariyle “Bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması hukuka aykırılıktır.” (CMK mad. 288/2, CMUK mad. 307/2) Öğretide temyiz sebeplerini oluşturan kesin hukuka aykırılık hallerinin de bu kapsamda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz nedenleri arasında değerlendirilmesi gerektiği savunulmuştur.²⁵⁶ Kanunda sayılan kesin hukuka aykırılık halleri, mahkemenin kanuna uygun olarak teşekkül etmemiş olması, hâkimlik görevini yapmaktan kanun gereğince yasaklanmış hâkimin hükme katılması, geçerli şüphe nedeniyle hakkında ret istemi öne sürülmüş olup da bu istem kabul olunduğu hâlde hâkimin hükme katılması veya bu istemin kanuna aykırı olarak reddedilip hâkimin hükme katılmış olması, mahkemenin kanuna aykırı olarak davaya bakmaya kendini görevli veya yetkili görmesi, Cumhuriyet Savcısı veya duruşmada kanunen mutlaka hazır bulunması gereken diğer kişilerin yokluğunda duruşma yapılması, duruşmalı olarak verilen hükümde açıklık kuralının ihlâl edilmesi, hükmün gerekçeyi içermemesi, hüküm için önemli olan hususlarda mahkeme kararı ile savunma hakkının sınırlandırılmış olması ve 5271 sayılı CMK ile getirilen ek bent ile hükmün hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delillere dayanmasıdır.

Kanunda belirtilen kesin hukuka aykırılık hallerinin (CMUK mad. 308, CMK mad. 289) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz nedenlerine, dayanak olabileceği kabul edilmekle birlikte yalnızca bu nedenlerden en az birinin varlığı olağanüstü itiraz için yeterli görülmemeli, Yargıtay dairesi kararının kendisinin özü itibariyle hukuka aykırı olduğu belirtilmelidir.²⁵⁷ Çünkü dava konusu olayın tahlili doğru yapılmadan, eksik araştırma ve hatalı değerlendirmeye dayalı olarak hukuka uygun bir hüküm verilmesi mümkün değildir. Hüküm ve hüküm içeriği birbirini bütünler.²⁵⁸

gerekir. Ceza Genel Kurulu itirazda ileri sürülen nedenlerle bağlı olmaksızın kararı usul ve esas yönünden inceler. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, itirazın süresinde yapıp yapılmadığını, ileri sürülen nedenin itiraz konusu olup olmayacağını inceledikten sonra itiraz süresi geçmiş veya konu itiraz edilebilir değilse usulden ret kararı verir. Süresinde ve itiraz edilebilir olduğu saptanırsa karar esastan incelenir. İtiraz yerinde bulunmazsa esastan ret kararı verilir; yerinde görürlerse karar yerine geçecek ve itiraz doğrultusunda, kurulun gördüğü nedenle karar verilir.”

²⁵⁵ **Özbek, Kanbur, Doğan vd.**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 816.

²⁵⁶ **Tosun**, İÜHF 1973, s. 190, **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 129.

²⁵⁷ **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1450. **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. .

²⁵⁸ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 102. **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 130.

Başvuru nedeni olarak nisbi hukuka aykırılıkların da karşımıza çıkması mümkündür. 1412 sayılı yasada mutlak hukuka aykırılıklar arasında belirtilmeyen hükmün hukuka aykırı delillere dayanılarak kurulması²⁵⁹, 5271 sayılı yasada kesin hukuka aykırılık teşkil eden hallerden sayılmıştır. 1982 Anayasasının 38. maddesine eklenen yedinci fıkra²⁶⁰ ile kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulguların delil dahi sayılamayacağı kabul edilmiştir. Bu noktada 1412 sayılı teyiz hükümleri açısından hala yürürlükte olan CMUK kapsamında mutlak hukuka aykırılık olarak değerlendirilmese de anayasal düzenlemenin bağlayıcılığı ve bu kapsamda 5271 sayılı yasada madde 289/1-i düzenlemesi dikkate alındığında, artık çok ciddi bir hukuka aykırılık olarak değerlendirilmesi gerektiği açıktır. Hukuka aykırı delillere dayanılarak hüküm kurulması ya da farklı bir nisbi hukuka aykırılık halinin de Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına konu olabilecek ölçüde ciddi bir hukuka aykırılık oluşturduğu iddiasında yapılan itiraz başvurusunun tüm mevzuatımız ve uluslar arası hukuk normları dikkate alınarak incelenmesi gerekmektedir.

Görüşümüzce hukuka aykırılık açısından bir sınırlama getirmeyen CMK mad. 308 düzenlemesi dikkate alındığında hukuka aykırılık için temel kriter, söz konusu Yargıtay dairesi kararında bulunan hukuka aykırılığın her ne temelli olursa olsun kesin hüküm otoritesinin ortadan kaldırılmasını gerektirecek ölçüde adalet kavrama zarar vermesi, bu noktada ciddiyet arz etmesidir.

7.2. Uygulama

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itirazname ile itiraz yetkisinin kullanılması sonrasında gerek kararına karşı itiraza başvurulmuş Yargıtay dairesi²⁶¹ gerekse de Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından yapılan değerlendirmelerde her tür hukuka aykırılık iddiası ile ilgili inceleme yapılır, karar denetlenir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraznamelerinde rastlanan en yaygın örneklere göre *ceza miktarının hesaplamasında takip edilmesi gereken yasa hükmü sırasına uyulmaması sebebiyle ceza miktarının yanlış hesaplanması*²⁶², *suçun unsurlarının oluşmadığı ve delillerin doğru şekilde takdir edilmediği*²⁶³, *suç vasfının yanlış*

²⁵⁹ Keskin, Ceza Muhakemesi Hukukunda Temyiz Nedeni Olarak Hukuka Aykırılık, s. 173 vd.

²⁶⁰ 4709 sayılı yasanın 15. maddesi ile 17.10.2001 tarihinde eklenmiştir.

²⁶¹ Y. 4. CD. 2015/3577 E. 2015/24511 K. sayılı 12.03.2015 tarihli kararı.

²⁶² CGK, 2013/7-800 E. 2014/545 K. sayılı 09.12.2014 tarihli kararı.

²⁶³ CGK, 2014/15-792 E. 2015/42 K. sayılı 10.03.2015 tarihli kararı. CGK, 2013/10-466 E. 2014/542 K. sayılı 09.12.2014 tarihli kararı.

*tayin edildiği ve dolayısıyla hatalı bir cezai hüküm kurulduğu*²⁶⁴, *reşit olmayanla cinsel ilişki ile çocuğun cinsel istismarı suçları kapsamında yapılacak yargılamalarda mağdurun yaşı konusunda hata hükümlerine dair yapılacak savunmada kişinin kaçınılmaz bir hataya düşmesi gerektiği*²⁶⁵ ve benzeri gerekçelerle itirazlarda bulunulmuştur. Tüm bu itirazların ortak özelliği, maddi ve usuli açıdan farklı hukuka aykırılıklara karşı yapılmış olmalarına karşın içtihat oluşturacak haksız uygulamaların yerleşmesinin önlenmesi ve uygulamaya hukuka uygun içtihatlar yerleşmesinin hedeflenmiş olmasıdır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu hem suçun unsurlarının oluşmadığı ve delillerin doğru şekilde takdir edilip edilmediğine dair maddi değerlendirmelerde hem de ceza miktarının doğru şekilde tayin edilmesi, lehe hükümlerin uygulanıp uygulanmaması, düzelterek onama ya da düşme kararı verilmesi gereken hallerin takdiri gibi usuli değerlendirmelerde bulunmaktadır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu olağanüstü itiraz incelemelerinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın itiraznamesinde belirttiği itiraz nedenleri ile bağlı değildir.²⁶⁶ Nitekim kanun tasarısında belirtilen gerekçenin²⁶⁷ üçüncü fıkrasında "*Ceza Genel Kurulu itirazda ileri sürülen nedenlerle bağlı olmaksızın kararı usul ve esas yönünden inceler.*" şeklinde ifade edildiği üzere Yargıtay Ceza Genel Kurulu itiraz değerlendirmesinde serbesttir. İtiraznamede belirtilmeyen hususlarda da değişik gerekçeyle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulüne karar verilmektedir.²⁶⁸ Ancak aksi görüşte olan yazarlarca CMK ile getirilen ve önceki sistemi değiştiren fakat henüz yürürlük kazanmayan temyiz hükümlerinde temyiz başvurusunda temyiz nedenleri ve itirazlarının açıkça gösterilmesi ve incelemenin bu

²⁶⁴ CGK, 2013/9-618 E. 2014/532 K. sayılı 02.12.2014 tarihli kararı.

²⁶⁵ CGK, 2013/14-790 E. 2014/518 K. sayılı 25.11.2014 tarihli kararı.

²⁶⁶ **Ünver, Hakeri**, Ceza Muhakemesi Hukuku Cilt 2, s. 469. (İlgili karar: CGK, 2007/5-161 E. 2007/232 K. sayılı 13.11.2007 tarihli kararı.) **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. . **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 137. CGK, 2013/1-442 E. 2014/196 K. sayılı 22.04.2014 tarihli kararı. **Aksi görüş için Öztürk, Tezcan, Erdem, vd.**, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 744. **Kunter, Yenisey, Nuhoglu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1516. **Toroslu, Feyzioglu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 377. **Talas**, İÜHF 2012, s. 173 vd. **Günay**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları, s. 325. **Kunter**, Yargıtay Dergisi Ekim 1983, s. 591.

²⁶⁷ Tasarının 343. Maddesi kanunun yasalaşan metninin 308. Maddesine karşılık gelmektedir.

²⁶⁸ Değişik gerekçeye dayalı verilen olağanüstü itirazın kabulüne dair kararlar : CGK, 2013/9-618 E. 2014/532 K. sayılı 02.12.2014 tarihli kararı, CGK, 2013/11-414 E. 2014/418 K. sayılı 14.10.2014 tarihli kararı, CGK, 2014/13-113 E. 2014/399 K. sayılı 23.09.2014 tarihli kararı. Karşı oy yazısı tahtında : CGK, 2013/-1-392 E. 2014/288 K. sayılı 27.05.2014 tarihli kararı.

doğrultuda yapılmasının kabul edilmesine atfen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının da benzer şekilde değerlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır.²⁶⁹

Son olarak belirtmek gerekir ki yazıma ilişkin maddi hatalar ile yargılanmanın yenilenmesi sebebi olan hususlar Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazına konusu olamaz.²⁷⁰

8. YAPILACAK İŞLEMLER

8.1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Tarafından Yapılacak İşlemler

Yargıtay daireleri cezai yaptırım içeren kararlarla ilgili olağan kanun yolu denetimini tamamladıktan sonra dosyayı incelemesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderir. Dosyayı teslim aldığı tarihten itibaren Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nda kayda alınan dosyaların tasnifi yapılarak incelemeye alınır.

8.1.1. İtiraz Yetkisinin Kullanılması

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Yargıtay dairesi tarafından karara bağlanmış ve incelenmek üzere kendisine teslim edilmiş dosyayı en geç bir ay içerisinde tetkik etmeli, itiraz yetkisinin kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin karar vermelidir. Sanık aleyhine itirazda bulunma yetkisinin otuz günlük hak düşürücü süreye bağlanmış olması sebebiyle olağanüstü itiraz başvurusu yapıp yapılmayacağı karara bağlanmalıdır.²⁷¹

Dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı nezdinde olduğu süre içerisinde olağanüstü itirazın kullanılması için CMK madde 308 kapsamında yargılamanın diğer sujeleri ya da üçüncü kişilerin istemde bulunmaları halinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı bu istemi görüşüp karara bağlar, sonucun olumsuz olması, itirazın kullanılmayacağına karar verilmesi halinde durumu ilgisine bildirir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının sanık lehine kullanılması ise başvuru süresi kısıtlaması bulunmadığından sanık lehine yeni bir gelişme olması ya da istemde bulunulması halinde her zaman mümkündür.

²⁶⁹ Talas, İÜHFM 2012, s. 173.

²⁷⁰ Özbek, Kanbur, Doğan vd., Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 816. Arslan, CHD Aralık 2007, s. 131.

²⁷¹ Donay, Ceza Yargılama Hukuku, s. 364.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz yetkisini kullanıp kullanmamakta serbesttir. CMK madde 308 lafzından da anlaşıldığı üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraza gerekli görmesi halinde başvurabilir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan ve yargılamaya dair görüş bildirilen, kamu adına talepleri içeren tebliğnameye uygun şekilde karar verilmiş olsa dahi şartların bulunması ve hukuka aykırılığın ciddiyet arz etmesi halinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı olağanüstü itiraz yetkisini kullanılabilir.²⁷² Olağanüstü kanun yollarından biri olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazını tebliğname ile daire kararının uygun düşmediği her olayda arabulucu olarak görmek ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itiraz yetkisini kullanımında takdir yetkisini yok saymak, bu kanun yolunun niteliğine uygun düşmemektedir.²⁷³ Ancak öğretide tebliğnameye uygun karar verilmesi halinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının daha önce ileri sürmediği bir sebeple itiraza başvurusunun olağanüstü kanun yolu istisnası amacına uygun düşmeyeceği de savunulmaktadır.²⁷⁴ Ancak ağırlıklı olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının olağanüstü itiraz açısından geniş bir takdir yetkisinin bulunduğu kabul edilmektedir.²⁷⁵

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itiraz yetkisinin kullanılmasına karar verilmesi halinde kanun tasarısındaki gerekçenin ikinci fıkrasında “*İtiraz nedenlerinin açık ve gerekçeleriyle yazılı olarak bildirilmesi gerekir.*” şeklinde ifade edildiği üzere itiraz nedenlerinin yazılı ve gerekçeli olarak hazırlanması, “itirazname” olarak anılan bir nevi kanun yolu davası dava dilekçesinin²⁷⁶, itiraz edilen kararı veren Yargıtay dairesine sunulması gerekmektedir. Nitekim bu konudaki 1412 sayılı CMUK madde 322’nin yürürlükte olduğu dönemde verilen İçtihadı Birleştirme kararında²⁷⁷ da “(…)itirazın mezkur maddede yazılı 30 günlük müddet içinde muayyen itiraz sebepleri gösterilmek veya noktai itiraz belirtmek suretiyle yapılması gerektiğine(…)” karar verilmiştir. 5271 sayılı CMK madde 308 kapsamında açıkça düzenlenmemiş olsa da olağanüstü itiraz yetkisinin kullanılış usulü hakkında yol gösterici olan içtihadı birleştirme kararının halen geçerliliğini koruduğunun kabul etmek gerektiği görüşündeyiz.

²⁷² Aksi izlenim, **Malkoç**, ABD 1978, s. 473.

²⁷³ **Şahin, Göktürk**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 279.

²⁷⁴ **Kunter, Yenisey, Nuhoğlu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1515.

²⁷⁵ Y. 4. CD. 2015/3574 E. 2015/24513 K. sayılı 12.03.2015 tarihli kararı.

²⁷⁶ **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 376.

²⁷⁷ YBGK, 1956/6 E. 1956/4 K. sayılı 09.05.1956 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararı.

8.1.2. İtirazın Geri Alınması

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itiraz yetkisinin kullanılmasının ardından geri alınıp alınamayacağı konusunda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının düzenlendiği tek madde olan CMK madde 308’de bir açıklık bulunmamakla birlikte bu konuda CMK madde 266’da yer alan başvurudan vazgeçilmesi ve etkisi başlıklı genel düzenlemenin geçerli olduğu kabul edilmektedir. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının sanık lehine de kullanılmış olsa hiç kimsenin muvafakatine gerek olmaksızın geri alınabilmesi mümkündür.²⁷⁸ Bu yüzden Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı hakkında bir karar verilinceye kadar itiraz başvurusunu serbestçe geri alabileceği kabul edilmektedir. Örneğin, Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından yakın zamanda benzer bir durumda içtihat geliştirilmiş ise ve bu nedenle sonucu çok etkilemeyecek, hukuki bir sorun için başvurulmuş ise başvurunun geri alınması²⁷⁹ ve kesin hükmün otoritesine saygı gösterilmesi hukuk devleti yapısında en uygun davranış olacaktır.

Son olarak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tıpkı itiraz yetkisinin kullanılmasında olduğu gibi (itirazın yazılı ve gerekçeli yapılması zorunludur.) itirazın geri alınması için yazılı bir dilekçe ile geri alma talebinin de karar verilmeden önce bildirilmesi gerekmektedir.²⁸⁰

8.2. Yargıtay Ceza Dairesi Tarafından Yapılacak İşlemler

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazında denetim mercii olarak Yargıtay Ceza Genel Kurulu gösterilmesine karşın, başvuru merciinin açıkça belirtilmemesi nedeniyle başvuruyu doğrudan Ceza Genel Kurulu’na yapanlar olduğundan, bu konuda açık bir düzenlemeye gidilmiştir. Buna göre öncelikle karar mercii olarak olağanüstü itiraza konu kararı veren Yargıtay dairesinin kararını gözden geçirmesi, eğer ilgili daire kararından dönmez ise, bu durumda dosyanın Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderilmesi hüküm altına alınmıştır. Nitekim CMK madde 308’e 6352 sayılı kanunun 99. maddesi ile 05.07.2012 tarihinde eklenen ikinci fıkrada itiraz üzerine dosyanın kararı veren Yargıtay dairesine gönderileceği düzenlenmiş, böylece olağanüstü itiraz yoluna başvuru kararı veren Yargıtay

²⁷⁸ İnan, Ceza Yargılamasında Yasayolları, s. 204.

²⁷⁹ Şahin, Göktürk, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 275.

²⁸⁰ CGK, 2013/7-314 E. 2013/394 K. sayılı 01.10.2013 tarihli kararı.

dairesi (*judex a quo*) ile olağanüstü itiraz üzerine inceleme yapacak olan Yargıtay Ceza Genel Kurulu (*judex ad quem*)²⁸¹ arasındaki denetim sırası açıkça belirlenmiştir. (CMK mad. 308/2)

Yargıtay dairesi tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca verilen itiraznamenin sanık aleyhine olması durumunda derhal taraflara varsa vekillerine itiraznamenin tebliğ edilmesi ve itiraza karşı yazılı beyanda bulunma imkanının sağlanması gerekmektedir.²⁸² İtiraz incelemesi Yargıtay dairesi tarafından duruşmasız şekilde en kısa sürede yapılır. Kanunda olağanüstü itiraz denetimi için herhangi bir süre kısıtlaması getirilmemiş, mümkün olan “en kısa sürede” itiraz incelemesinin yapılması gerektiği düzenlenmiştir. Ancak “en kısa süre” kavramının her dosyada dosya kapsamına göre ayrıca değerlendirilmesi gerektiği unutulmamalıdır.²⁸³

8.3. Yargıtay Ceza Genel Kurulu Tarafından Yapılacak İşlemler

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazını alan ancak kararını en kısa sürede değerlendirip düzeltmeyen Yargıtay dairesi dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir. Olağanüstü itiraz başvurusuna dair dosya Yargıtay Ceza Genel Kuruluna geldiğinde öncelikle itirazın süresinde, gerekçeli şekilde, itiraz başvurusuna konu olabilecek bir karar için kullanılıp kullanılmadığı gibi hususların gözetildiği bir ön inceleme yapılır, (YİY mad. 27) ön sorun bulunmaması halinde işin esastan incelenmesine geçilir.²⁸⁴ Yargıtay Ceza Genel Kurulu da incelemesini dosya üzerinden, duruşmasız olarak yapar.²⁸⁵ Oturumlar gizli yürütülür.(YK mad. 39/2, YİY mad. 120)²⁸⁶

Yargıtay Ceza Genel Kurulu Yargıtay ceza dairelerinin tümünün temsil edildiği bir kurul olduğundan, bu kurulda olağanüstü itiraz müzakeresi esnasında kararı tartışılan Yargıtay ceza dairesi üyeleri de bulunmaktadır. Hatta İcra ve İflâs Kanunundaki ceza hükümlerinin uygulanmasına ilişkin daire kararlarının Ceza Genel Kurulunda incelenmesi sırasında ilgili hukuk dairesinin başkan ve en az bir üyesi de Ceza Genel Kuruluna katılmaktadır. (YİY mad. 22/5) Buna karşın, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, gizlilik gerekçesiyle (YİY mad. 22/6) kuruldaki müzakere sürecine katılamaz. Bu durum, öğretide yargılamanın her aşamasında gözetilmesi gereken silahların eşitliğini bozduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir. Yargıtay Ceza

²⁸¹ **Yüce**, Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Usulünde Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz) s. 43.

²⁸² **Günay**, Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları, s. 319-320.

²⁸³ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 812.

²⁸⁴ **Donay**, Ceza Yargılama Hukuku, s. 364.

²⁸⁵ **Toroslu, Feyzioğlu**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 377. **Soyaslan**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 591.

²⁸⁶ **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 148. **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 129.

Genel Kurulu tarafından görüŖülen ve kararına karŖı Yargıtay Cumhuriyet BaŖsavcılıđı itirazına baŖvurulan Yargıtay dairesinin yalnızca karara etki eden üyelerinin genel kurula katılamayacakları düzenlenmiŖ,²⁸⁷ buna karŖılık diğer temsilcilerinin müzakere oturumuna katılabilmeleri yolu açık tutulmuŖtur. Böylece kararı tartıŖılan Yargıtay dairesinin karara katılmayan diğer üyelerinin genel kurulda temsil edilmesine olanak sağlanarak, daireye kararını savunma hakkı verilmiŖtir.²⁸⁸

²⁸⁷ 2797 sayılı Yargıtay Kanunu 41. Maddenin ikinci fıkrasında “*Özel dairenin ilk derece mahkemesi olarak verdiği kararın temyiz veya itiraz yoluyla incelenmesinde özel dairelerde duruŖmaya katılıp da hükme müessir olacak hukuki iŖlemlerin yapıldığı oturumda bulunmuŖ veya karara katılmıŖ olanlar genel kurullarda bulunamazlar.*” düzenlemesi ile yalnızca karara etki eden hakimlerin genel kurula katılamayacakları düzenlenmiŖtir.

²⁸⁸ **Tosun**, İÜHFİM 1973, s. 193. **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 130

III. BÖLÜM

BAŞVURUNUN ETKİLERİ VE BAŞVURU SONUCU VERİLECEK

KARARLAR

1. BAŞVURUNUN ETKİLERİ

Kanun yolu başvurusunda bulunmanın genel olarak yargılama süreci üzerinde bazı etkileri bulunmaktadır. Yalnızca kanun yolu başvurusunda bulunulmasına hukuken bağlanan sonuçlar bu etkileri oluştururken ayrıca bir talep ya da başvuruda bulunulması gerekmeksizin doğan etkiler, başvurunun yayılma(sirayet) etkisi, başvurunun durdurma etkisi ve başvurunun aktarma(devretme) etkisidir.

1.1. Yayılma Etkisi

Kanun yolları başvurusunun yayılma etkisi, hükmün sanık lehine bozulması durumunda bu kanun yoluna başvurmeyen diğer sanıkların da söz konusu lehe bozma kararından yararlanabilmesi olarak özetlenebilir.²⁸⁹ (CMK mad. 306) Hukukumuzda temyiz kanun yolu hükümlerinde yer bulan yayılma etkisinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı bakımından uygulanamayacağını belirtilmiştir.²⁹⁰ Buna karşılık Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı Yargıtay daire kararlarına karşı kullanıldığından, yapılan inceleme, temyiz incelemesine benzediğinden, olağanüstü itiraz denetimi sonucunda sanık lehine verilecek olan bir kararın, istemde bulunsun ya da bulunmasın tüm sanıkları etkileyeceği düşüncesi de öğretide haklı olarak kabul edilmektedir.²⁹¹ Kaldı ki, olağanüstü itiraz kanun yolu başvuru hakkı münhasıran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına ait olduğundan, kanun yolu denetimi sonucundan yararlanmak için sanıkların *başvurucu olması* da zaten mümkün değildir. Sanıklar olsa olsa itirazı kullanması için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından istemde bulunabilirler. Ne var ki, herkes bu yönde istemde bulunabileceği ve istemde bulunmanın bir bağlayıcılığı olmadığı için istemde bulunan kişi *başvurucu* sıfatını kazanmış olmaz. Bunun sonucu olarak da, olağanüstü itiraz kanun yolunda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının geniş bir takdir yetkisinin olduğu kabul edildiğinde, kanun yolu denetiminin sanık lehine

²⁸⁹ Öztürk, Tezcan, Erdem, vd., Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 651.

²⁹⁰ Arslan, CHD Aralık 2007, s. 144.

²⁹¹ Tosun, İÜHFMD 1969, s. 12.

sonuçlanması durumunda, kendilerini ilgilendirdiği ölçüde tüm sanıkların bu durumdan yararlanması gerektiği kabul edilmelidir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun kesin hüküm otoritesinin sarsılmasını gerektirecek kadar ciddi hukuka aykırılıklar barındıran daire kararları için kullanıldığı düşünüldüğünde de olağanüstü itirazın yayılma etkisinin kabulü gerekmektedir. Toplumun adalet ihtiyacını karşılamak için getirilen bu olağanüstü kanun yolu ile sanık lehine hukuka uygun hale getirilen bu karardan doğrudan etkilenen diğer sanıkların faydalandırılmaması bir başka haksızlığa sebep olacaktır.

Buna karşılık verilen karar yalnızca bir sanığın durumuna ilişkin ise (örneğin o sanık açısından koşulları gerçekleşmediği halde tekerrür hükümlerinin uygulanması), bu durumda kararın diğer sanıklar açısından yayılma etkisinden söz edilemez.

1.2. Durdurma Etkisi

Süresi içinde yapılan geçerli bir kanun yolu başvurusunun, ilk derece mahkemesi kararının kesin hüküm niteliği kazanmasını ve infazını engellemesine durdurma(engelleme²⁹²) etkisi denilmektedir.²⁹³ İstinaf kanun yoluna ilişkin düzenlemelerde CMK madde 275/1’de açıkça yansımaları bulan bu etki, temyiz hükümleri açısından hala yürürlükte olan 1412 sayılı CMUK madde 312/1’deki düzenlemede de yer bulmuştur. Kararın kesinleşmesi, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun gereğince infaz, için temel şarttır.²⁹⁴ (CGTİHK mad. 4) Bu nedenle kanun yolu başvurusunda durdurma etkisi büyük önem taşımaktadır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından kullanılan olağanüstü itiraz açısından durdurma etkisine ilişkin açık bir düzenleme olmaması nedeniyle, başvuru, kendiliğinden durdurma etkisi doğurmamaktadır. Kural olarak Yargıtay dairesinin vermiş olduğu onama kararı ile kesinleşen karar infaz edilebilir hale gelmektedir. Bu kanun yolunun kararın infazını durdurma etkisine sahip olduğu söylenemez.²⁹⁵ Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itiraz yetkisinin kullanılması hükmün kesinleşmesini önlemez, ancak onama kararının verildiği tarihte kesinleştiği kabul edilen kararın itiraz incelemesi nedeniyle yerel mahkemeye

²⁹² Keskin, Ceza Muhakemesi Hukukunda Temyiz Nedeni Olarak Hukuka Aykırılık, s.17-18.

²⁹³ Öztürk, Tezcan, Erdem, vd., Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 652.

²⁹⁴ Arslan, CHD Aralık 2007, s. 143.

²⁹⁵ Centel, Zafer, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 811. Topuz, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 128.

gönderilmesi mümkün olmadığından, kesinleşme şerhi işlenememekte ve dolayısıyla kararın infazı gecikmektedir.²⁹⁶ Uygulamada da Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun durdurma etkisi değil, deyim yerinde ise, *geciktirme etkisi* karşımıza çıkmaktadır. Geciktirme etkisi dosyanın inceleme ve denetiminin devam etmesi sebebiyle ortaya çıktığından, birden fazla sanığın temyiz kanun yoluna başvurmuş olması halinde hepsi bu geciktirme etkisinden faydalanacaktır. Daire kararına karşı otuz günlük süre içerisinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından itiraz yetkisinin kullanılması durumunda dosya incelenmek üzere öncelikle tekrar kararı veren Yargıtay dairesine, kararın düzeltilmemesi halinde denetim için Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderildiğinden, kesinleşme şerhi işlenmeyen kararın infazı da sağlanamamaktadır.²⁹⁷ Ancak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz yetkisini sanık lehine süre sınırlaması olmaksızın kullanabildiğinden, infazına başlanan bir karara karşı olağanüstü itiraz kanun yoluna yalnızca başvurulmuş olması kendiliğinden kararın kesin hüküm niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi infaza ara verilmesini de gerektirmez. İtirazın kabul edilmesi durumunda verilen kararın durumuna göre itiraz ile onama kararının kaldırılması, yeniden yargılama gerektiren bir durum olması halinde kesinleşen hükmün bozulmasına karar verilir. Buna ek olarak olağanüstü itirazın kabulünün infaz üzerinde etki doğurabilmesi için Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından kararın infazının durdurulmasına veya geri bırakılmasına ayrıca karar verilmesi gerekir.²⁹⁸(CGTİHK mad. 98)

Görüşümüzce hatalı bir yorum olmasına karşın, -Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı doğrultusunda- Yargıtay dairelerinin bozma kararlarına karşı da olağanüstü itiraza gidilebilmektedir. Bu tür bir olağanüstü itirazın kabulü ile ilk derece mahkemesinin kararının onanmasına karar verilmesi yanında gerekçenin değiştirilmesi veya yeniden yargılama gerektirmediği belirtilen hususlarda hükmün düzeltilerek onanması mümkün görüldüğünden, ilk derece mahkemesinin kararı, Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı ile kesinleşmektedir. Böyle bir durumda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kabulüne karar verilmesi halinde başvurunun durdurma etkisinin tam tersi yönde bir etkiyle başvuru sonucu kesinleşen hüküm, infaz edilebilir hale gelmektedir. Çünkü Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından itiraz

²⁹⁶ **Tosun**, İÜHFİM 1973, s. 190.

²⁹⁷ **İnan**, Ceza Yargılamasında Yasayolları, s. 204.

²⁹⁸ **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 142. CGK, 2014/15-792 E. 2015/42 K. sayılı 10.03.2015 tarihli kararı. “(...)4-Bozma nedenine göre infaza başlanılmış olması halinde sanığın cezasının İNFAZININ DURDURULMASINA, (...)” **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s.128. **İnan**, Ceza Yargılamasında Yasayolları, s. 58. **Şahin**, **Göktürk**, Ceza Muhakemesi Hukuku II, s. 238.

üzerine kararı onanan ve kesinleşen ilk derece mahkemesi kararları ile ilgili değerlendirme yapamaz.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararı ile sanık hakkında beraat kararı verilmesi gerektiğinin anlaşılması durumunda infaz edilen ceza ile ilgili hükümlüye bir tazminat ödenip ödenmeyeceği yargılamanın yenilenmesi kanun yolunda bu konuda bulunana düzenleme sebebiyle akıllara gelebilir. Ancak CMK kapsamında ceza mahkemelerinde görülecek bir tazminat davasından söz edilebilmesi için bu durum istisnai nitelik taşıdığından kanunda açıkça öngörülmesi gerekmektedir. Böyle bir durumda yapılan hukuki hata sebebiyle kayba uğrayan hükümlünün zararlarının tazmini gerektiği muhakkaktır. Bu zararın giderilmesi, CMK’nda özel ve açık bir düzenleme olmadığından idareye karşı açılacak bir tam yargı davasıyla ya da anayasal hak ihlali sebebiyle Anayasa Mahkemesi’ne yapılacak bireysel başvuru ile mümkündür.

1.3. Aktarma Etkisi

Aktarma etkisi, aleyhine kanun yoluna başvuruda bulunulan kararın denetimi açısından üst dereceli bir başka mahkeme tarafından değerlendirilmesini ifade etmektedir.²⁹⁹ Bu anlamda tüm olağan kanun yolları için geçerli olan bu etki, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı denetim mercii CMK mad. 308’de Yargıtay Ceza Genel Kurulu olarak belirlendiğinden Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunda da görülmektedir.

CMK mad. 308’e eklenen ikinci fıkra³⁰⁰ öncesinde itiraz için hem başvuru mercii ve hem de inceleme mercii de Yargıtay Ceza Genel Kurulu iken; yeni düzenleme ile öncelikle Yargıtay dairesine kararını itiraz doğrultusunda düzeltilmesi olanağı tanımak için başvuru mercii açıkça kararı veren Yargıtay dairesi olarak öngörülmüştür. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının olağanüstü itiraz başvurusu sonucunda Yargıtay dairesi tarafından kararın düzeltilmesi halinde artık olağanüstü itiraz kanun yolunun aktarma etkisinden söz edilmesi mümkün değildir. Kararına itiraz edilen dairenin kendisine yapılan olağanüstü itiraz sonucunda kararını düzeltilmesi durumunda itirazı kendi içinde değerlendirdiği bir tablo karşımıza çıkmaktadır.

Olağanüstü itiraz yoluna Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından başvurulduğu ve incelemenin devam ettiği sırada, yargılama sujelerinden biri tarafından Anayasa

²⁹⁹ Öztürk, Tezcan, Erdem, vd., Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 650.

³⁰⁰ 6352 sayılı yasanın 99. Maddesi ile 05.07.2012 tarihinde eklenmiştir.

Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunulabilir. Bu incelemelerden Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru incelemesinin daha kısa sürede sonuçlanması durumunda akıllara Anayasa Mahkemesi tarafından verilen olası bir adil yargılanma hakkının ihlali kararının Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazını nasıl etkileyeceği sorusu gelebilir. Böyle bir durumda Anayasa Mahkemesi'nin Bölümleri ve Komisyonlarınca bireysel başvuru sonucunda verilen kabul edilebilirlik ya da esasa ilişkin kararlarının kesin olduğu hatırlanmalıdır. Bu kararlar, Anayasa Mahkemesinin diğer kararları gibi yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar. Bu nedenle Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından Anayasa Mahkemesinin verdiği bağlayıcı karar dikkate alınarak gereği gibi karar verilecektir. Anayasa Mahkemesinin yargılamaya dair hak ihlali kararları bilindiği üzere yargılamanın yenilenmesi sebebi teşkil etmektedir. Bu durum dikkate alınarak olağanüstü itiraza konu karardaki hukuka aykırılığın giderilmesi yargılama gerektiren bir husus ise Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından daire kararına istinaden verilecek bir bozma kararı ile ilk derece yargılamasının sürdürülmesi mümkündür. Çünkü böyle bir durumda Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından yargılamanın yenilenmesine başvurulabileceği sebebiyle itirazın reddedilmesi, sürecin uzamasına ve zaten yargılama sebebiyle zarar gören sanığın daha çok zarar görmesine neden olacaktır. Bu nedenle Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir an önce itiraz incelemesini tamamlayarak Anayasa Mahkemesi kararının gereğinin yerine getirmelidir.

Yine ilk derece mahkemesi kararına karşı yargılamanın yenilenmesi başvurusunda bulunulmuş ve bu başvuru da mahkemece kabul edilerek yeniden yargılama sürecine başlandığı süreçte bu durum bilmeyen Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından karara karşı olağanüstü itiraza başvurulması mümkündür. Böyle bir durumda artık yargılamanın yenilenmesi kanun yolu ile silahların eşitliği ilkesinin gereğinin sağlandığı ve yargılama makamının olaylara ve delillere doğrudan temas edebildiği bir yargılama yapılacağından görüşümüzce bu kanun yolunun sonucuna öncelik tanınmalı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının bu aşamada reddine karar verilmelidir. Olağanüstü itirazın, yargılamanın yenilenmesi sonucunda verilen yargılamanın yenilenmesi talebinin reddi ile eski hükmün onaylanması kararına ya da talebin kabulü ile verilen yeni hükümde hukuka aykırılıkların giderilmemesi durumunda yeni hükme karşı temyiz kanun yoluna başvurulması sonrasında kullanılması da mümkündür.

2. BAŞVURU SONUCU VERİLECEK KARARLAR

Yargıtay dairesi, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan olağanüstü itiraz üzerine önceki kararını gözden geçirir ve itirazın haklı olup olmadığını değerlendirir. Yapılan olağanüstü itiraz haklı bulunur, ilgili daire, gerekçeli şekilde önceki kararından dönerek itiraz doğrultusunda kararını düzeltirse, dosya Yargıtay Ceza Genel Kuruluna taşınmaz.³⁰¹ Yargıtay dairesi tarafından itiraz haklı görülmez ise en kısa zamanda itirazname ve dosya incelenmek üzere Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na iletilir. (CMK mad. 308/3)

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan itirazda birden fazla itiraz nedeni gösterilmesi ve daire tarafından kısmen itirazın kabulü ile kararın düzeltilmesi halinde görüşümüzce yasal düzenleme de dikkate alınarak reddedilen itiraz nedenleri yönünden denetimin yapılması için dosyanın yine Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na iletilmesi gerekir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı üzerine yapılan denetim sonucunda Yargıtay'ın verebildiği tüm kararların verilebilmesi mümkündür.³⁰² Ancak Ceza Genel Kurulu tarafından olağanüstü itiraz denetimi sonucunda verilen karar, daire kararından daha kapsamlıdır. Çünkü gerekçeli itiraz değerlendirmesi yanında Yargıtay dairesi yerine geçerek yeni bir Yargıtay hükmü kurarak, somut olayın gerektirmesi halinde infaza ilişkin ayrıca bir karar vermektedir.

İtiraz üzerine yapılacak denetimin ölçütü kararın “*hukuka uygunluğu*”dur. Kanun tasarisında belirtilen gerekçenin³⁰³ son cümlesinde Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından yapılan değerlendirme sonucunda nasıl bir karar verilmesi gerektiğine işaret edilmiştir. Buna göre “*İtiraz yerinde bulunmazsa esastan ret kararı verilir; yerinde görürlerse karar yerine geçecek ve itiraz doğrultusunda, kurulun gördüğü nedenle karar verilir.*” Tasarı gerekçesinde de belirtildiği üzere, Ceza Genel Kurulu tarafından daire kararı hukuka uygun bulunursa, itirazın esastan reddine karar verilir. Buna karşılık Ceza Genel Kurulu itirazı kabul ederse, öncelikle Yargıtay dairesinin kararı üzerine etki doğuran (daire kararının kaldırılması yönünde) bir karar verir, kaldırılan karar yerine daire tarafından hangi kararın verilmesi gerektiğini gösterir³⁰⁴. Daha sonra ise ilk derece mahkemesi tarafından verilen hükme etkili,

³⁰¹Y. 4. CD., 2015/3577 E. 2015/24511 K. sayılı 12.03.2015 tarihli kararı. Y. 4. CD., 2015/3574 E. 2015/24513 K. sayılı 12.03.2015 tarihli kararı. Y. 4. CD., 2015/3575 E. 2015/24514 K. sayılı 12.03.2015 tarihli kararı.

³⁰² **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 130.

³⁰³Tasarının 343. Maddesi kanunun yasalaşan metninin 308. Maddesine karşılık gelmektedir.

³⁰⁴ **Centel, Zafer**, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 812.

hükmün onanması (yeniden yargılama gerektirmeyecek bir husus olması halinde düzeltilerek onanması) ya da bozulmasına ilişkin bir karar (koşulları varsa daha önce bahsettiğimiz zamanaşımı ya da muhakeme şartı eksikliği gibi sebeplerle düşme kararı ya da itiraz ve temyiz talebinin reddine ilişkin kati bir karar) verir.³⁰⁵

Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından yapılan inceleme esnasında temyiz kanun yolu denetiminin usulüne ve hukuka uygun şekilde yapılmadığına karar verilmesi halinde dosyanın Yargıtay dairesine gönderilmesine karar verilmektedir.³⁰⁶ Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından olağanüstü itirazın kabulü halinde verilen karar, tasarı gerekçesinde de ifade edildiği üzere Yargıtay dairesinin kararı yerine geçecek bir karardır.³⁰⁷ Bu nedenle temyiz incelemesi sonucunda Yargıtay ilgili dairesi tarafından verilen kararlar aynı sonucu doğurur. Bunun bir sonucu olarak da ilk derece mahkemesi, Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından olağanüstü itiraz denetimi sonucunda bozma kararı vermiş ise bu ilama karşı direnme kararı verebilir.³⁰⁸ Çünkü süreç, temyiz kanun yolu denetimi sonrasında Yargıtay ilamı doğrultusunda yapılan ilk derece yargılaması şeklinde işleyecektir. Ancak direnme kararı üzerine dosya yine aynı Yargıtay Ceza Genel Kurulu önüne gidecek ve ilk derece mahkemesi aynı kurul tarafından verilecek olan karara CMUK madde 326/3 (CMK mad. 307/3) gereğince uymak zorunda kalacaktır.³⁰⁹ Bu durumda direnme kararının ilk derece mahkemesi tarafından yalnızca Yargıtay kararının düzeltilmesi, yeniden gözden geçirilmesi gerektiği hallerde

³⁰⁵ **Talas**, İÜHF 2012, s. 174. Örneğin, CGK, 2014/15-792 E. 2015/42 K. sayılı 10.03.2015 tarihli kararı sonuç hükmü: Açıklanan nedenlerle; 1-Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının KABULÜNE, 2-Yargıtay 15. Ceza Dairesinin 13.05.2014 gün ve 17093-9421 sayılı onama kararının KALDIRILMASINA, 3-Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 12.01.2010 gün ve 507-7 sayılı hükmünün sanığın atılı suçu işlediği hususunda her türlü şüpheden uzak, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı gözetilmeden beraatı yerine mahkumiyetine karar verilmesi isabetsizliğinden BOZULMASINA, 4-Bozma nedenine göre infaza başlanılmış olması halinde sanığın cezasının İNFAZININ DURDURULMASINA, 5-Dosyanın, mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 10.03.2015 tarihinde yapılan müzakerede oyçokluğuyla karar verildi.

³⁰⁶ **Arslan**, CHD Aralık 2007, s. 152. “(...) Görüldüğü gibi, Yargıtay C.Başsavcılığınca düzenlenen 27.12.2005 günlü tebliğname sanığa usulüne uygun bir şekilde tebliğ edilmeksizin Özel Dairece inceleme yapılarak karar verilmiş olup, bu husus CYUY'nın 316/3. maddesinin buyurucu hükmüne aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenle Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının açıklanan değişik gerekçe ile kabulüne, Özel Daire kararının kaldırılarak, tebliğnamenin sanığa tebliğinden sonra temyiz incelemesi yapılarak bir karar verilmek üzere dosyanın Özel Dairesine gönderilmesine karar verilmelidir. Sonuç: Açıklanan nedenlerle; 1- Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının Değişik Gerekçe ile KABULÜNE, 2- Yargıtay Altıncı Ceza Dairesinin 12.06.2006 gün ve 47-5888 sayılı kararının KALDIRILMASINA, 3- Dosyanın Yargıtay Altıncı Ceza Dairesine gönderilmek üzere Yargıtay C.Başsavcılığına tevdiine, 26.09.2006 tarihinde yapılan müzakerede oybirliği ile karar verildi.” (CGK, 2006/6-204 E. 2006/197 K. sayılı 26.09.2006 tarihli kararı)

³⁰⁷ **Kunter, Yenisey, Nuhoğlu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 1516.

³⁰⁸ Aksi görüş, **Kunter, Yenisey, Nuhoğlu**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, s.1516.

Toroslu, Feyzioğlu, Ceza Muhakemesi Hukuku, s. 377. **Malkoç**, ABD 1978, s. 459.

³⁰⁹ **Topuz**, Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, s. 131.

kullanılması uygun olacaktır. Aksi halde direnme kararının hiçbir fayda sağlamayacağı anlaşılmaktadır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu, olağanüstü itiraz denetimi sırasında dava zamanaşımının dolması sebebiyle düşme kararı vererek yargılamaya son verebilir. Yargıtay tarafından dava zamanaşımının gerçekleşip gerçekleşmediğinin Yargıtay İç Yönetmeliğinin 27. maddesi uyarınca öncelikle değerlendirilmesi gerekmektedir.³¹⁰ Ancak böyle bir karar verirken yapılacak olan zamanaşımı hesabına Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı sonrasında başlayan olağanüstü itirazda geçen sürenin dahil edilip edilmeyeceği dikkatle değerlendirilmelidir. TCK mad. 66 ve devamında düzenlenen dava zamanaşımı konusunda suçlamanın cezai yaptırımına göre belirlenen zamanaşımı sürelerinin hesaplamasında da çeşitli kurallar benimsenmiştir. Aynı kanununun 67/4 maddesi uyarınca süreyi kesen bir nedenin bulunması halinde zamanaşımı, kesilme gününden itibaren yeniden işlemeye başlayacak ve ilgili suça ilişkin olarak kanunda belirlenen sürenin en fazla yarısına kadar uzayacaktır. Yargıtay dairesi tarafından onama kararı verilmesi ve teknik olarak ilk derece mahkemesi hükmünün kesinleşmesinden sonra kullanılan olağanüstü itiraz incelemelerinde yargılamanın kesinleşme ile sona erdiği, ortada yeni bir karar verilene kadar bir yargılama olmadığı kabul edilmelidir. Ancak Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından Yargıtay daire kararının kaldırılmasına ve hükmün bozulmasına karar verilmesi halinde bu durum sanık hakkında yeniden yargılamayı gerektirdiğinden zamanaşımı TCK mad. 66/5 uyarınca değerlendirilmeli, bozma kararına uyulması halinde yeniden yargılamanın kaynağını oluşturan olağanüstü itiraz talebinin kabul edildiği tarihten itibaren fiile ilişkin zamanaşımı süresinin yeni baştan işlemeye başladığı dikkate alınmalıdır. Olağanüstü itirazın Yargıtay dairesi tarafından verilen bozma ilamına karşı kullanılması durumunda ise sanık ya da sanıklar hakkındaki yargılama süreci devam ettiğinden dava zamanaşımına dair hükümler bütünüyle dikkate alınarak zamanaşımının dolması durumunda düşme kararı verilecektir.

³¹⁰ CGK, 2013/11-414 E. 2014/418 K. sayılı 14.10.2014 tarihli kararı.

SONUÇ

Ceza muhakemesinin amacı, hukuk devletinin gerektirdiği sınırlar içerisinde maddi gerçeğe ulaşılmasıdır. Bunun için de, kararda hata yapılmaması ve kararın toplum vicdanında kabul görmesi esastır. Kanunda belirlenen olağan kanun yollarına dair düzenlemeler yanında, kesin hüküm otoritesinin dahi bozulmasını gerektirir ölçüde ciddi hukuki hatalar yapılmasını, eksikliklerin göz ardı edilmesini engellemek, kararlardaki hukuka aykırılıkları düzeltebilmek amacıyla olağanüstü kanun yolları düzenlenmiştir. Olağanüstü kanun yolları arasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının yeri farklıdır. Günümüzde karşılaştırmalı hukukta bir benzeri bulunmayan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının, ülkemizde kendine özgü bir yapıya kavuşturularak geliştirilmesi, uygulamaya yön veren, içtihat oluşturma bakımında ciddi anlamda fayda sağlayan olağanüstü bir kanun yolu olarak korunması, uygulamaya sağladığı önemli katkı nedeniyledir.

CMK ile birlikte yapısal değişime uğrayan bu kurum, daha işlevsel bir hale getirilmiş, özellikle son yapılan değişikliklerle de CMK ile kanun yolları arasından çıkarılan karar düzeltmeyi de içeren yeni bir kimliğe kavuşmuştur. Ancak Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı, CMK ile getirilen kanun sistematüğinde olağanüstü kanun yolu olarak belirlenmesine rağmen, uygulamanın bu kabul yönünde ilerlememesi ve öğretilde olağan kanun yolu olduğu görüşünün azımsanamayacak ölçüde savunulması, Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvurular açısından uygulamacıların yanılığına ve başvuruçuların ciddi anlamda sorun yaşamasına yol açmıştır. Olağan kanun yolu olarak değerlendirilmesi nedeniyle başvuruçular tarafından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı için istemde bulunulması ve itiraz yetkisinin kullanılıp kullanılmayacağıının cevabının beklenmesi otuz günlük yasal başvuru süresine tabi olan bireysel başvuru sürecinde hak kayıplarına sebep olmaktadır. Bu nedenle acilen açık bir düzenleme ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itiraz kanun yolunun CMK'daki yeri ve yapısı daha açık kurullarla belirlenmelidir. CMK madde 308'de değişikliğe gidilerek itiraz yetkisinin yalnızca yargılama sürecini sona erdiren ve kararı kesinleştiren daire kararlarına karşı kullanılabileceği açıkça düzenlenmelidir.

Kanundaki yeri ve yapısı yeniden düzenlenmesi gereken Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazı kanun yolunun bozma kararlarına karşı da kullanılması, yargılama sürecine sekte vurmuş, uzun vadede adil yargılanma hakkı ihlali olarak değerlendirilebilecek şekilde bozma kararı sonrası haklarındaki kararın hatalı olduğu bir üst mahkemece

belirlenmesine karşın söz sahibi olamayan sujerler, yargılamanın çok önemli bir bölümünde böylelikle etkisiz hale getirilmişlerdir.

Tasfiyesi düşünölen, tıpkı mehazı olan kanunda olduğu gibi bu kanun yolunun ölkemiz hukuk sisteminde de terk edilmesini savunanlara karşın, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kullanılması sonucunda Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından içtihat oluşturan, uygulamaya yön veren kararlar verilmektedir. Öğretide içtihat oluşturma görevinin Yargıtay Büyük Genel Kurulunda olduğu belirtilse de, Yargıtay Büyük Genel Kurulu, Ceza ve Hukuk Genel Kurullarına göre daha uzun aralıklarla toplanmakta ve ele aldığı konularda ceza ve özel hukuk ayırımı yapılmadığından uzmanlaşma sorunu bulunmaktadır. Yargıtay Büyük Genel Kurulu, Hukuk Genel Kurulunun ya da Ceza Genel Kurulunun benzer olaylarda birbirine aykırı biçimde verdiği kararları ile Hukuk Genel Kurulu ile Ceza Genel Kurulu ya da Genel Kurullar ile daireler arasındaki içtihat uyuşmazlıklarını gidermek, bu noktada ortaya çıkan farklı içtihatları birleştirme kararı almak üzere toplanırken, Yargıtay Ceza Genel Kurulu ilk derece mahkemeleri tarafından verilen direnme kararı üzerine ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının kullanılması halinde denetim sorumluluğu nedeniyle dosyaları inceleyerek bu yolla daireler arasındaki içtihat farklılıklarında içtihatları birleştirerek ölkemiz ceza uygulamasına yol göstermektedir. Yargıtay Büyük Genel Kurulu ise hukuk dairelerinin sayısının ceza dairelerinden daha fazla olması sebebiyle Yargıtay Ceza Genel Kuruluna göre ceza hukuku bakış açısına sahip olmayanların çoğunlukta olduğu bir kuruldur. Bu noktada yalnızca ceza hukuku alanında çalışan ve uzmanlaşan, Büyük Genel Kurula göre daha kısa aralıklarla toplanan Ceza Genel Kurulu, çok daha yararlı kararlar vermektedir. Açıklanan nedenle bu kararların Ceza Genel Kuruluna ulaşmasında çok önemli, istisnai olarak kullanılan bir kanun yolu olan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı itirazının korunması gerektiği düşüncesindeyiz.

Olağanüstü itiraz yetkisinin münhasıran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına tanınması ve bu yetkinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca re'sen ya da istem halinde kullanılmasına dair eleştirilerin altında yatan kaygı, tüm hukukçular tarafından anlaşılacakla birlikte tarafımızca bu eleştirilerin haklı olmadığı düşünölmektedir. Daha önce de ifade edildiği üzere, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı konumu gereği diğer yargılama sujerlerinden farklıdır; kamunun yararı, hukuka uygun yargılama ve kararlar için çalışmaktadır. İtiraz yetkisinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına tanınması silahların eşitliği ilkesine aykırılık oluşturmadağı gibi, hem sanık lehine hem de aleyhine başvuruda bulunulması imkanının

oluşu, söz konusu kanun yolunun istisnai şekilde kullanılması, silahların eşitliği ilkesinin zedelenmediğini de göstermektedir.

KAYNAKÇA

Alacakptan Uğur, (1967) Temyiz Mahkemesi Başsavcılığı'nın Yaptığı İtiraz Hükmün Kesinleşmesine Mani Olur Mu?, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt :24, Sayı:1-4, s.287-291.

Arslan Çetin (2007) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı İtirazı, Ceza Hukuku Dergisi, Sayı :5 Seçkin Yayıncılık, s. 105-161.

Aydın Devrim (2006) Ceza Muhakemesi Kanunu'nda İtiraz, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 65, s. 61-72.

Binici Hüsemettin, (2006) 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanuna Göre Kanun Yollarına Genel Bir Bakış, Adalet Dergisi, Sayı: 26, http://www.yayin.adalet.gov.tr/adaletdergisi/26.sayi/09_29_32.pdf adresinden erişildi.

Centel Nur, Zafer Hamide (2014) Ceza Muhakemesi Hukuku (11. Bası), İstanbul, Beta Yayınları.

Çınar Ali Rıza, (2013) Aleyhe Değişirme Yasağı Kuralı, T.C. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, Sayı : 2 Cilt: 19, Beta Yayınları. s.603-666.

Çınar Ali Rıza, (2006) Ceza Yargılamasında Temyiz Yolu, Ankara, Turhan Kitabevi.

Çınar Ali Rıza, (2010) Türk ve Alman Ceza Yargılama Hukukunda İstinaf, Ankara, Adalet Yayınevi.

Donay Süheyl (2012) Ceza Yargılama Hukuku (2. Baskı), İstanbul: Beta Yayınları.

Erdem Mustafa Ruhan (2010) Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Günay Erhan (2015) Ceza Muhakemesi Hukukunda Olağanüstü Kanun Yolları, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Hollanda Yüksek Öğretim Enstitüsü Ankara (NİHA), (2013) Temyiz Sürecinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Rolü konulu MATRA 2013 Projesi, Ankara, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Yayınları.

İnan Kubilay, (2006) Öğreti-İçtihat Ceza Yargılamasında Yasa Yolları, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Karakurt Ahu (2009) Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Muhakemenin Yenilenmesi, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Kaylan Keskin, Ceza Muhakemesi Kanunu: Yasa Yolları, www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/110.doc adresinden erişildi. Erişim tarihi: 02.06.2015.

Kaymaz Seydi, (2013) Ceza Muhakemesinde Aleyhte Değişirme Yasağı, T.C. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, Sayı : 2 Cilt: 19, Beta Yayınları. s. 1397- 1451.

Kavak Aydoğan Alper, (2011) Ceza Muhakemesi Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Ceza Hukuku Dergisi, Sayı:16 Seçkin Yayıncılık, s. 209-239.

Keskin Serap, (1997) Ceza Muhakemesi Hukukunda Bir Temyiz Nedeni Olarak Hukuka Aykırılık, İstanbul, Alfa Basım Yayın.

Kunter Nurullah, Yenisey Feridun, Nuhoğlu Ayşe, (2010) Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku (17. Baskı) İstanbul, Beta Yayınları.

Kunter Nurullah, (1983) Olağanüstü İtirazda Yargılama ile İlgili Sorunlar, Yargıtay Dergisi, Sayı:4, Cilt:9, Yargıtay Yayın İşleri Müdürlüğü, s.586-598. <http://www.yargitay.gov.tr/belgeler/site/dergi/yrgergi/Ekim1983/Ekim1983/assets/comm on/downloads/publication.pdf> adresinden erişildi.

Malkoç İsmail, (1978) C.Başsavcısının İtiraz Yetkisi ve İki Karar, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 3, s. 459-473.

Özbek Veli Özer, Kanbur Mehmet Nihat, Doğan Koray, Bacaksız Pınar, Tepe İlker (2014) Ceza Muhakemesi Hukuku (6. Bası) Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Özen Mustafa (2011) Ceza Muhakemesi Hukukunda İtiraz Kanun Yolu, Ankara, Adalet Yayınevi.

Öztürk Bahri (Ed.), Tezcan Durmuş, Erdem Mustafa Ruhan, Sırma Özge, Kırıt Yasemin F. Saygılar, Özaydın Özdem, Akcan Esra Alan, Erdem Efser (2014) Nazari

ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku – Ders Kitabı (8. Bası), Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Sarıgül Ali Tanju (2012) Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Selçuk Sami, Çınar Ali Rıza (2014) Yaptırım (Cezayı) ve Sonuçlarını Ağırlaştırılmama Kuralı, Ankara, Yetkin Yayınları.

Soyaslan Doğan (2014) Ceza Muhakemesi Hukuku (5. Baskı), Ankara, Yetkin Yayınları.

Şahin Cumhur, Göktürk Neslihan (2015) Ceza Muhakemesi Hukuku II (4.Bası) Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Talas Serdar, (2012) Ceza Muhakemesi Hukukunda Başsavcılığın İtirazı, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt:70, Sayı:1, s. 153-176, <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/view/1023016794> adresinden erişildi.

Talas Serdar, (2004) Ceza Yargılaması Hukukunda Yargılamanın Yenilenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Topuz Necip (2010) Ceza Muhakemesinde Olağanüstü Kanun Yolları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Toroslu Nevzat, Feyzioğlu Metin (2015) Ceza Muhakemesi Hukuku (14. Bası), Ankara, Savaş Yayınevi.

Tosun Öztekin, (1973) Temyiz Kararlarına Karşı Kanunyolları, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası; Cilt 38, Sayı 1-4, s. 177-205, <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/view/1023005086> adresinden erişildi.

Tosun Öztekin, (1969) Ceza Muhakemesi Hukukumuzda Kanunyolları Çeşitleri, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Ord. Prof. Kemalettin Birsen'e Hatıra Sayısı.; Cilt 35, Sayı 1-4 s. 8-48. <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/view/1023004245/1023003836> adresinden erişildi.

Türkiye Cumhuriyetinde İstinaf Mahkemelerinin Kuruluşunun Desteklenmesi Projesi (2007) Ceza Muhakemesinde İstinaf El Kitabı, Ankara, Türkiye Adalet Bakanlığı, Hollanda Yargı Konseyi, İsveç Ulusal Mahkemeler İdaresi.

Ünver Yener, Hakeri Hakan, (2014) Ceza Muhakemesi Hukuku Ders Kitabı (9. Bası),Ankara, Adalet Yayınevi.

Yurtcan Erdener(2007) Ceza Yargılaması Hukuku, 12. Bası, İstanbul, Beta Yayınları.

Yurtcan Erdener, (1987) Ceza Yargılamasında Kesin Hüküm, 2. Bası, İstanbul, Kazancı Matbaacılık.

Yüce Turhan Tufan (1967) Türk-Alman Ceza Muhakemeleri Hukukunda Kanun Yolları (İtiraz-İstinaf-Temyiz), Ankara, Ötüken Yayınları.

İNTERNET KAYNAKLARI

Ankara Barosu Dergileri İnternet Sitesi

<http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/2012yayin/dergi/ankara-barosu-dergisi.html>

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi İnternet Sitesi

<http://auhf.ankara.edu.tr/auhfd>

Sinerji Hukuk Yazılımları İçtihat & Mevzuat Programı

<http://www.sinerjimevzuat.com.tr/kullaniciGiris.jsf>

T.C. Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Daire Başkanlığı İnternet Sitesi

<http://www.yayin.adalet.gov.tr/adaletdergisi/Default.aspx>

Tubitak Ulakbim Dergi Park Akademik İnternet Veritabanı

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/index2.php?source=badge>

Türkiye Cumhuriyeti Yargıtay Başkanlığı Uyap – Bilgi Bankası

<https://emsal.yargitay.gov.tr/VeriBankasiIstemciWeb/yeniTasarim/index.jsp>